

OSREDNJA
KNJIŽNICA
V CELJU

11291/14
02176/1978

Celje - skladišče

D-Per

539/1978

1119782146,1

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

glasilo
rudarsko
elektroenergetske
kombinata
zasavje

JANUAR 1978

LETO XIV

ŠT. 1

srečno

OCENA POSLOVNIH REZULTATOV na proizvodnji premoga v luči akcijskega programa za leto 1977

Leto 1977 je za nami. Sicer v tem trenutku še nimamo točnih podatkov o poslovnem uspehu za preteklo leto, vendar lahko na osnovi knjigovodskih podatkov dokaj realno ocenimo, kakšen poslovni uspeh smo dosegli v preteklem letu, predvsem v luči sprejetega akcijskega programa. Te dosežke ocenjujemo iz treh vidikov — iz rezultatov dosežene proizvodnje za zadovoljitev predvsem energetskih potreb, drugič iz vidika porabljenih sredstev za proizvodnjo oziroma materialnih stroškov ter lastne cene

*****

Jašek — simbol podzemeljskega dela.

Naša novoletna voščilnica 1978
— barvni linorez F. Kopitarja.

proizvodnje in končno iz vidika doseženega prihodka.

Naštete indikatorje poslovne uspešnosti podajamo za temeljne organizacije proizvodnje premoga, to je, za vse tri premogovnike in separacijo ter rudarski šolski center (proizvodnja premoga).

1. Ocena poslovne uspešnosti skozi fizični obseg proizvodnje

Pri ocenjevanju poslovnih rezultatov skozi realizirano proizvodnjo lahko sklepamo, da so bile naloge, ki so bile sprejete z rebalansom gospodarskega načrta, v celoti opravljene.

Pri preskrbi elektroenergetskih objektov se je kljub predčasemu napolnjenju deponije v TET zaradi omejevanja proizvodnje ob koncu leta, stanje izboljšalo tako, da je bilo možno izpolniti letni program preskrbe. V TOL program preskrbe ni bil dosežen zaradi omejevanja dobav zaradi izrednega povečanja zalog preko leta.

V splošnem lahko podamo oceno, da je preskrba energetskih objektov potekala nemoteno in so bile potrebe v celoti pokrite.

(glej tabelo 1)

2. Ocena poslovne uspešnosti skozi oceno gibanja stroškov proizvodnje

V primerjavi z doseženimi stroški proizvodnje v letu 1976 in finančnim načrtom v skladu z rebalansom proizvodnega načrta, ocenjujemo, da bo v proizvodnji premoga dosežen naslednji poslovni rezultat, opazovan skozi lastno ceno proizvodnje in posameznih elementov te cene.

(glej tabelo 2)

Poslovna uspešnost v primerjavi z ocenjeno realizirano lastno ceno ter osnovnim letnim načrtom in končno tudi z realizirano lastno ceno v letu 1976, je na osnovi prikazanih

Fizični obseg proizvodnje

Tabela 1

TOZD	Rebalans plan 1977	Doseženo 1977	Indeks
Rudnik Hrastnik (ton)	537.820	562.150	104,5
Rudnik Trbovlje (ton)	587.640	590.880	100,5
Rudnik Zagorje (ton)	277.940	279.900	100,7
Rudar. šolski center (ton)	27.100	28.070	103,6
SKUPAJ (ton)	1.430.500	1.461.000	102,1

Preskrba elektroenergetskih objektov

a) Po prijavi elektrarn izraženo v tonah

	obveza	izvršitev	indeks
TET	806.000	810.066	100,5
TOL	200.000	171.231	85,6
SKUPAJ	1.006.000	981.297	97,5

b) Po rebalansu gospodarskega načrta EGS — v Gcal

	obveza	izvršitev	indeks
TET	1.979.234	1.937.678	97,9
TOL	602.400	515.748	85,6
SKUPAJ	2.581.634	2.453.426	95,0

Proizvodnja premoga skupaj v 000 din

Tabela 2

primerjalna obdobja	mat. stroški	amortizacija	obvez. iz doh.	indirekt. stroški pom.dej.	osebni dohodki	lastna cena skup.	
1. doseženo 1976	150.034,9	44.653,0	48.482,8	78.956,5	202.781,5	524.908,7	
2. plan 1977	176.066,3	53.094,0	52.256,0	89.443,9	214.462,7	585.322,9	
3. ocena 1977	170.275,6	54.106,7	52.484,5	81.061,7	216.321,1	574.249,6	
indeks	3 : 1 3 : 2	113,5 96,7	121,1 101,9	108,3 100,4	102,7 90,6	106,7 100,8	109,4 98,1

Ocena realizacije tega plana je naslednja

Tabela 3

	plan 1977	ocena realizacije 1977	indeks
komerc. premog	230.871.431	239.570.678	103,7
energetski premog	338.002.070	271.754.251	80,4
SKUPAJ	568.872.501	511.324.929	89,9

podatkov zadovoljiva. Ne glede na gibanje posameznih elementov cene je pomembno predvsem to, da bodo predvidoma skupni proizvodni stroški povečani v primerjavi z letom 1976 samo za 9,4%, napram letnemu načrtu pa celo manjši

za 1,9%. V skladu s proizvodnimi rezultati bo doseženo tudi gibanje osebnih dohodkov.

3. Ocena poslovne uspešnosti skozi realizirani prihodek

V skladu z rebalansom proizvodnega načrta je za leto 1977 planiran skupni prihodek na proizvodnjo premoga, in sicer ločeno za komercialni in energetski del.

(glej tabelo 3)

Planirani prihodek ni dosežen na energetskem delu in to zaradi nedoseženega prihodka v

celotnem elektroenergetskem sistemu. Po sklepu skupščine interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, bo izpad na dohodku pokrit z dotacijo pred predajo zaključnih računov, in sicer tako, da temeljne in enovite delovne organizacije formalno prikažejo izgubo, katero deloma krijejo iz polovičnih sredstev lastnih rezerv. Ostalo razliko za popolno kritje izgube bo poravnala interesna skupnost in hkrati dotirala tudi potrebna sredstva za kritje potreb skupne porabe.

Z analizo vseh treh indikatorjev poslovne uspešnosti ugotavljamo, da v preteklem letu

glede fizičnega obsega proizvodnje bistveno odstopamo od osnovnega srednjeročnega programa, čeprav so bile potrebe ob doseženi proizvodnji več ali manj v celoti pokrite. Stroški proizvodnje bodo predvidoma doseženi v mejah varčevalnih in akcijskih programov, medtem ko beležimo precejšen izpad v nedoseženem prihodku, ki je posledica neurejenih odnosov za pridobivanje prihodka v celotnem sistemu elektrogospodarstva in v podaljšku tudi v proizvodnji premoga za tisti del proizvodnje, ki je namenjen za energetske porabe.

Janko Lapornik

Naloge pri preobrazbi osnov družbenoekonomskih odnosov

Bistvena naloga pri uresničevanju zakona o združenem delu v tem trenutku je, da izoblikujemo in uveljavimo v lastni praksi znotraj REK Zasavje nekatere nove prvine dohodkovnih odnosov, ki bodo odprle širši proces preobrazbe in vnesle nove usmeritve in spodbude v naše ravnanje pri ustvarjanju, pridobivanju, razporejanju in delitvi dohodka in prisvajanju osebnih dohodkov v temeljnih organizacijah. Izhodišče in sistemsko podlago za to delo imamo v družbenoekonomskih kriterijih in drugih osnovah, s katerimi zakon o združenem delu normativno, to je, zavezujoče določa družbenoekonomsko in ekonomsko funkcionalno naravo osnov dohodkovnih odnosov. Kot pripomoček delavcem v TOZD pri izvajanju teh nalog nam morajo biti teze, ki so bile objavljene v prilogi Delavske enotnosti »Sindikalni poročevalec«, o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, teze

za gospodarjenje in upravljanje z družbenimi sredstvi kot osnovi delavčevega prispevka v delitvi osebnih dohodkov, teze za svobodno menjavo dela med delavci TOZD in delavci delovnih skupnosti skupnih služb.

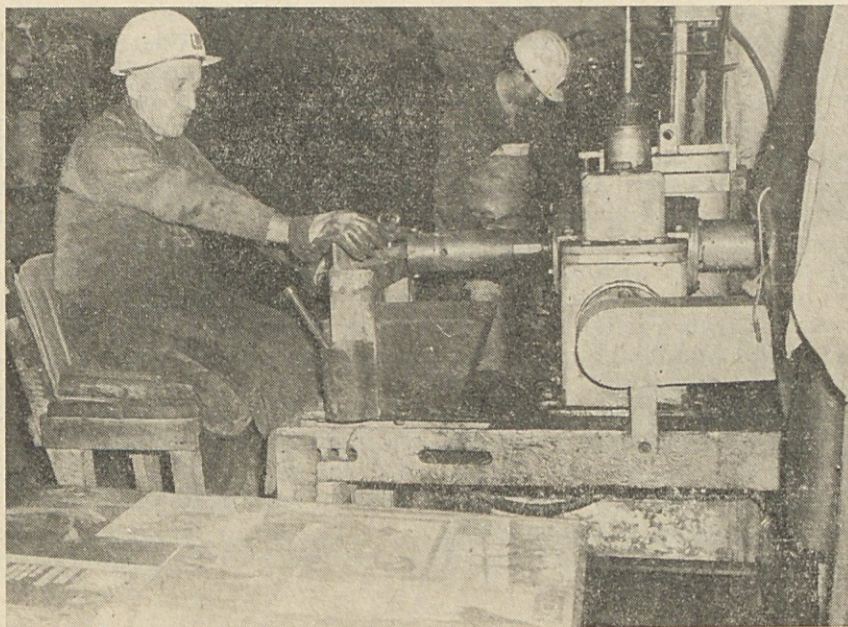
Delovni skupine, ki na ravni delovne organizacije oblikujejo predloge novih osnov dohodkovnih odnosov na področju oblikovanja sredstev za osebne dohodke in za prisvajanje osebnih dohodkov in jih oblikujejo za neposredno praktično uporabo, je treba po sestavi takoj izpopolniti tako, da bodo v delo neposredno vključeni vsi družbeni dejavniki, to je samoupravni organi, vse družbenopolitične organizacije, poslovodni organi in odgovorni strokovni delavci, katere delovne zadolžitve so povezane s to tematiko. To je pogoj, da bodo delovne skupine delovale kot poseben družbeni svet, da bodo učinkovite, da bodo njihovi predlogi proučeni z vseh družbeno in strokovno pomembnih vidikov ter, da bo o njih na delovni ravni že pri oblikovanju

predlogov doseženo nujno soglasje.

Tako sestavljeni družbeni sveti naj se pri svojem delu osredotočijo na obdelavo prvin dohodkovnih odnosov predvsem za ključna vozlišča odnosov v združenem delu, od katerih je odvisen korak v novo kvaliteto odnosov, ki ga moramo napraviti v tem družbenem trenutku in smer ter dinamika nadaljnega toka preobrazbe.

Na teh načelih oziroma principih organizirano delo pri oblikovanju osnov dohodkovnih odnosov, ki je samoupravno dobro organizirano in trdno oslonjeno na dejavnost organiziranih samoupravnih in družbenopolitičnih sil in na ustvarjalno delo strokovnih delavcev, zagotavlja delavcem v sleherni TOZD potrebno družbeno pomoč, da drže družbeno preobrazbo trdno v svojih rokah, da jo vodijo, usmerjajo, izvajajo, in neposredno kontrolirajo.

V tem družbenem trenutku je ključnega in strateškega pome-

Mirko Funkelj in Otmar Žumer, popravljata TH objemke na III. obzorju v jami Ojstro TOZD Rudnik premoga Hrastnik.

(Foto A. Bregant)

na uvedba novih prvin dohodkovnih odnosov, ki naj oblikujejo delavčev družbenoekonomski interes, ki je motiv in gibalno njegovega dela, na dohodkovnih osnovah.

V tej svoji temeljni nalogi, mora dati družbena preobrazba rezultate z dvema razsežnostima.

— Razredna razsežnost: opraviti moramo še zadnja oporišča v ekonomskih osnovah, ki omogočajo pridobivanje dohodka in prisvajanje osebnih dohodkov, ki ni odvisno od delovnega prispevka, ki ga dajejo združeni delavci odnosno posameznik s svojim živim delom in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot minulim delom k doseganju in povečevanju rezultatov združenega dela.

— Ekonomski rezultati predstavljajo drugo razsežnost, ki jih mora spodbuditi družbena preobrazba, osnov ekonomskih odnosov; drugače povedano, družbena preobrazba osnov ekonomskih odnosov mora spodbuditi delo, ki bo obrodilo povečanje lastne in družbene produktivnosti. Spodbuditi mora ekonomičnejše gospodarjenje z vsemi dejav-

ni proizvozne sile dela, od uporabe lastne delovne sile, ekonomske uporabe sredstev za delo in predmetov dela do gospodarjenja z družbeno akumulacijo. Spodbuditi mora nadaljnje združevanje dela in sredstev, ki odpira nove možnosti za večjo delitev dela, uvažanje razvitejše tehnično tehnološke osnove dela in smotrnejšo organizacijo skupnih dejavnosti in služb.

Med ključne naloge družbene preobrazbe, ki jih je treba opraviti v tem družbenem trenutku sodijo predvsem tele:

— opredelitev neposrednih ekonomskih izhodišč, na podlagi katerih je treba zasnovati nove osnove dohodkovnih odnosov;

— opredelitev družbenoekonomskih kriterijev, ki jih morajo zadovoljevati nove osnove dohodkovnih odnosov;

— sprejem odločitev o ustrezni organizaciji dela pri oblikovanju in uvajanju novih osnov, ustrezni organizaciji spremljanja in kontrole dela pri preobrazbi; opredelitev neposrednih zadolžitvev za konkretno samoupravno, družbenopolitično in strokovno delo in

sprejem odločitev, ki zagotavljajo pogoje za delo;

— opredelitev družbenoekonomskih kriterijev, s katerimi se lahko spremlja družbenoekonomske in materialno ekonomske učinke novih osnov dohodkovnih odnosov ter spremljati nadaljnje odločitve v zvezi z dopolnjevanjem, spreminjanjem in razvijanjem tistih osnov, za katere bi na podlagi učinkov njihovega delovanja v funkciji ugotovili, da je to potrebno.

Naloga vseh delavcev je, da spremenimo odnose v celicah in spletih združenega dela. Da povsem odločno opredelimo, katere osnove odnosov je treba zamenjati, na kakšen način, na podlagi katerih družbenoekonomskih kriterijev in podobno. Tega dela enostavno ne moremo opraviti, če delavci po načelu medsebojne odgovornosti in odgovornosti pred družbeno skupnostjo, ne razčistimo med seboj z vsemi tistimi interesi, ki vežejo posameznike, skupine delavcev ali celo temeljno organizacijo na dosedanje družbeno ekonomske osnove in odnose pri ustvarjanju, udeležbi in razporejanju dohodka ter prisvajanju osebnih dohodkov, ki so v očitnem nesoglasju z družbenoekonomskim bistvom dohodkovnih odnosov. Če delavci ne bomo razčistili teh zadev, nam bo to enostavno blokiral delo pri nadaljnji preobrazbi. O teh zadevah moramo sprejeti delavci v vsaki temeljni organizaciji zelo jasna stališča in opredelitve. S svojim delovanjem v vseh mehanizmih samoupravljanja pa moramo zagotoviti, da bomo sprejeta stališča spoštovali in izvajali in da bo vsak, prav vsak, ki bo drugače ravnal, poklican na odgovornost pred samoupravne organe.

Jože Zorčič

Splošne volitve bodo 9. in 12. marca

Skupščina SR Slovenije je 16. januarja t.l. izdala odlok o razpisu splošnih volitev članov delegacij v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter splošnega glasovanja o izvolitvi delegatov v družbenopolitične zборе skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Splošne volitve članov delegacij v TOZD in v delovnih skupnostih, ki opravljajo dela skupnega pomena za več organizacij združenega dela, v skupnosti obrtnih in podobnih dejavnosti ter v delovni skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij, družbenih organov in društev in v drugih delovnih skupnostih, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, kakor tudi splošne volitve vseh članov delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ, bodo 9. marca 1978.

Splošne volitve članov delegacij v krajevnih skupnostih in splošne volitve članov delegacij v kmetijskih dejavnostih pa bodo v nedeljo, dne 12. marca 1978.

Splošno glasovanje o izvolitvi delegatov v družbenopolitične zборе občinskih skupščin v SR Sloveniji bo v nedeljo, dne 12. marca 1978.

Glasovanje v družbenopolitičnih zbora vseh občinskih skupščin in skupščin skupnosti občin kot posebnih družbenopolitičnih skupnosti v SR Sloveniji, za izvolitev delegatov v družbenopolitični zbor skupščine SR Slovenije, bo dne 12. aprila 1978. Isti dan bodo volili tudi člane predsedstva SR Slovenije, in sicer vse občinske skupščine in skupščine skupnosti občin kot posebnih družbenopolitičnih skupnosti.

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. I. 1978

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	Plan	Doseženo	Doseženo ±	%
RPH	9.990	11.271	+ 1.281	112,8
Ojstro	9.513	10.543	+ 1.030	110,8
RPT	22.239	19.110	— 3.129	85,9
Kisovec	3.600	3.784	+ 184	105,1
Kotredež	6.561	5.716	— 845	87,1
Skupaj	51.903	50.424	— 1.479	97,2
RŠC — jama Trb.	1.836	2.876	+ 1.040	156,6
REK Zasavje	53.739	53.300	— 439	99,2

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWh)

TET I	6.780	7.344	108,3
TET II	29.025	22.003	75,8
Skupaj TET	35.805	29.347	82,0

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

IOZD	Letni načrt	Doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	103.500	4.566	4,4
— kamnolom (m ³)	16.000	269	1,7
— toplarna (Gcal)	15.000	1.134	7,5
GRAMAT			
— opekarna (kos)	9.000.000	225.653	2,5
— kamnolom (m ³)	34.000	3.000	8,8
RPZ			
— kamnolom (m ³)	160.000	2.061,5	1,3

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

— RGD (din)	148,627.520	4,500.000	2,8
— Avtoprevoz »Zasavje« (t/km)	8,000.000	328.885	4,1
— ESD (ure)	281.024	14.583	5,2
— Toplarna (Gcal)	21.500	1.600	7,4

Erika Kavčič

Kaj pričakujemo od nove kompleksne mehanizacije Becorit v jami Trbovlje?

Naslov članka, ki naj ga napišem za »Srečno« se mi ne zdi ravno primeren. Mislim, da pri iskanju novih rešitev v tehnološkem procesu ne moremo rezultatov ozko omejevati, predvsem ne na eno jamo, temveč iskati možnosti za celotno območje REK. Splošno pravilo je, kdor stoji na mestu nazaduje, vztrajanje pri enem ali dveh starejših tipih hidravličnega podporja, pomeni nazadovanje v primerjavi z ostalimi rudniki, ki stalno iščejo nove možnosti z različnimi modernejšimi tipi podporij.

Če pogledamo nazaj, ko smo na REK pričeli z uvajanjem samohodnega hidravličnega podporja, smo morali najprej premagati zelo razširjeno prepričanje, da pogoji v naših jamah sploh ne dovoljujejo uvajanje kakršnegakoli hidravličnega podporja. Rezultati, ki smo jih dosegli s podporjem Hydro-Marrel, pa tudi s podporjem

Salzgitter so potrdili pravilnost odločitve o uvajanju SHP. Če dosegamo na »hidravličnih« čelih od 0,65 do 0,90 m²/šiht, dosegamo pri Hydro-Marrel od 1,20 do 1,90 m²/šiht pri normalnih pogojih in v najslabših pogojih še vedno okrog 1 m²/šiht. Če k temu prištejemo še humanizacijo dela in povečano varnost, potem je razprava o umestnosti uvajanja SHP v naše jame odveč.

V zadnjih petih letih gre razvoj hidravličnega podporja skokovito naprej kot posledica spremenjenega gledanja na premog v primerjavi z ostalimi energetskimi viri. Konstrukcija podporja Hydro-Marrel je stara od 12 do 15 let in se jasno ne more enakopravno meriti z modernejšimi tipi podporij. Pomanjkljivosti pri Hydro-Marrelu, ki jih skušamo z drugimi tipi podporij eliminirati, so predvsem nestabilnost, občutljivost na konvergenco, uporaba

mrež in nevarna izdelava podkopa in s tem nezanesljivo napredovanje.

Moderno podporje se izdeluje predvsem v treh osnovnih oblikah: nosilno podporje, ščitno podporje in kombinacija obeh, poleg teh pa so še nekatere specialne izvedbe kot npr. KTU, KM 81 in Salzgitter. Za pogoje pridobivanja so trenutno na razpolago le nosilni sistemi (Hemscheidt, Hydro-Marrel, Becorit), kombinirani sistemi (Hydro-Marrel) in specialne izvedbe. Konstrukcijo, primerno za naše pogoje dela razvijajo tudi v STT s sodelovanjem strokovnjakov iz rudnikov. Prednosti in pomanjkljivosti posameznih tipov podporij ne bom opisoval, ker bi to zahtevalo več prostora, ni pa tudi namen tega prispevka.

Podporje Becorit ima nekatere prednosti, ki bistveno vplivajo na delo na čelu in na upravljanje s podporjem: velika površina talnega dela, korak nazaj — sistem, hidravlično uravnavanje nosilnih stojk, stabilnost, izvedba banane — ščitnega dela in enostavno upravljanje.

O rezultatih, ki jih pričakujemo ne bi želel prognozirati, zavedati se moramo, da je poizkus — poizkus. Od poizkusa ne smemo zahtevati samo proizvodnjo ali samo hitro napredovanje. Ko bomo poizkus zaključili, moramo vedeti ali je tak tip podporja primeren za delo v naših pogojih ali ne, kaj bi bilo potrebno še eventualno spremeniti ali dopolniti in kaj spremeniti v jami in v organizaciji dela, da se bomo sposobni prilagoditi moderni opremi.

Prepričan pa sem, da moramo s podporjem Becorit zara-

Delovna skupina TOZD RGD na delovišču v jami REK Velenje, K-47. (Foto J. Kirič)

di posebnega načina premikanja in upravljanja doseči vsaj 3 m²/siht, v ugodnih pogojih pa tudi več, s tem pa se jasno poveča hitrost napredovanja in proizvodnja iz čela. Ob tem se postavlja vprašanje optimalne višine odkopne plošče; sedanje višine 8 do 12 m, bi se lahko bistveno zmanjšale, ker bi proizvodnjo dosegli s povečanim napredkom čela.

Za zmanjševanje odkopnih izgub in čim čistejše odkopavanje premoga pa moramo težiti k temu, da bi obdržali višino plošče nad čelom v tolikšni debelini, ki bi omogočala normalno napredovanje čela, tako da bi pridobivanje predstavljalo le 50 % proizvodnje. S hitrejšim napredovanjem čela pa bi se zanesljivo poboljšali pogoji dela na čelu in vpliv na smerne proge pred čelom.

Ob tem bi želel opozoriti še na važno dejstvo, ki mu v naših jamah posvečamo premalo pozornosti. Ob moderniziranju čel, ki naj dajejo proizvodnjo, se moramo zavedati, da proizvodnje ne bo, če ne uredimo sistema transporta. Ob nabavi moderne opreme se moramo zavedati, da bodo najlažje izvedbe SHP podporja tehtale vsaj 6,5 tone. Stroji verjetno ne bodo dosti lažji, takšnih tež pa naše zastarele transportne naprave ne prenesejo, nimamo pa tudi primerne opreme za montažo.

Zato se pri modernizaciji ne moremo ozirati le ozko na široko čelo, kjer naj dobimo premog, ampak tudi vsaj nekoliko širše.

Ernest Ščukanec

Razširitev kotlarne v Trbovljah

Vse večje težnje in zahteve po varovanju ozračja in narave kot celote pred prekomernim onesnaženjem in zastrupljanjem, težnje po boljšem izkoriščanju osnovnih energetskih virov, narekujejo tudi v Trbovljah, da resno in pospešeno pristopimo k izgradnji daljinskega ogrevanja.

Osnovna naloga kotlarn in toplarn na področju mest je oskrbovanje stanovanj, poslovnih in industrijskih prostorov s toplotno energijo, prezračevanje ali za pripravo tople sanitarne vode.

Ta dejavnost pa mora zagotavljati ekonomičnost in zanesljivost oskrbe s toplotno energijo, predvsem pa čim manjše onesnaževanje ozračja. Poleg naštetih ugodnosti za potrošnika pa je bistvena prednost daljinskega ogrevanja za družbeno ekonomiko v tem, da energetski viri večjega obsega dosega boljše izkoristke in s tem manjšo porabo goriv. Poleg vsega naštetega se s toplifikaci-

jo razbremenjuje tudi mestni promet, saj ni potrebno dovajati goriv in odvažati pepela po vseh mestnih ulicah.

V času, ko smo pristopili k usmerjeni in pospešeni stanovanjski izgradnji, se kažejo tudi vse večje potrebe po toplotni energiji. Zato je nujno, da s pospešeno stanovanjsko izgradnjo tudi hitreje razvijamo daljinsko ogrevanje mesta. Za nemoteno oskrbo mesta s toplotno energijo, pa je potrebno zgraditi energetski vir z ustreznimi kapacitetami in cevovode.

Izgradnja cevovodnega omrežja se izvaja v posameznih fazah, kar ne zahteva toliko sredstev naenkrat.

Poleg tega imamo zgrajenega približno 1700 m omrežja, vendar na to omrežje ne moremo priključiti vseh zainteresiranih in potencialnih odjemalcev, ker kapaciteta sedanjih kotlovskih postrojenj ne zadošča.

Naj omenim, da je naša trenutna priključna moč odjemal-

cev toplotne energije 12,8 Gcal/h, inštalirana moč kotlov pa znaša 8 Gcal/h. Po predvidenih in sedanjih izkušnjah se bo toplotni odjem povečal za 8,4 % letno, kar še bolj utemeljuje predvideno investicijo. Zaradi tega bi se v nadaljevanju omejil le na izgradnjo oziroma razširitev kotlarne na Opekarni.

Pogodba za izdelavo investicijsko tehnične dokumentacije je bila podpisana že konec lanskega leta. Ta dela smo zaupali inženirskemu biroju »Elektroprojekt«, Ljubljana. Tehnična dokumentacija bo vsebovala investicijski program, projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekt za izvedbo. Istočasno bo v projektu obdelan strojni, gradbeni in elektro del razširitve kotlarne.

Predvidena moč nove kotlovске enote je 10 Gcal/h, kot gorivo pa bomo uporabljali srednje težki mazut. O tem, zakaj mazut in ne premog bi povedal nekoliko kasneje. Izbrana toplotna moč je določena glede na predviden porast odjema toplotne energije za obdobje do 8 let in z ozirom na investicijske stroške na enoto moči. Po tem obdobju pa je predvideno pokrivanje potreb po toplotni energiji z napajanjem iz TET v skladu z investicijskim programom elektrarne Trbovlje, proizvodna enota 3. Ker ta enota danes še ni izbrana in odobrena, smo se za obdobje 8 let odločili za kratkoročno rešitev z izgradnjo ustrezne vira na obstoječi lokaciji. Kakor je že omenjeno, bo kotel kurjen z mazutom. Izbiro goriva narekuje več faktorjev. Investicijski stroški naprave na mazut so bistveno cenejši, tudi do 2,5-krat. Onesnaževanje okolja je manjše, kar pa je v današnjem času eden važnejših faktorjev za pridobitev gradbenega dovoljenja in ostalih soglasij. Če pa primerjamo ceno mazuta in premoga pa vidimo, da je na enoto kalorične vrednosti mazut za 1,4-krat dražji. Iz sedanjih izkušenj pa vemo, da kurilšča za premog zahtevajo neprimerno več vzdrževanja s tem v zvezi pa tudi finančnih sredstev.

V okviru razširitve kotlarne bo potrebno izvesti sanacijo obstoječega dimnika, ker bo tudi nova kotlovska enota priključena na obstoječi dimnik. V ta namen bo potrebno dimnik adaptirati, saj takšen kot je sedaj ne ustreza za obratovanje. Pred leti so bile že izdelane določene kontrole in izračuni za obstoječi dimnik. Projektant gradbenih del razširitve koltarne pa bo na osnovi izbranih ugotovitev podal končno rešitev za obnovitev dimnika.

Točno investicijsko vrednost danes še ne vemo, ker še nimamo izdelanega investicijskega programa s predračunom. Predvidevamo, da bo vrednost celot-

ne investicije znašala 15—20 milijonov din. Nekaj sredstev imamo že zagotovljenih iz zbranih prispevkov. Enota za družbeno pomoč pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Trbovlje, pa nam je že tudi odobrila 3 milijone din kredita. Ostala sredstva, ki nam bodo še manjkala (okrog 5 milijonov din) pa bomo skušali še pridobiti v okviru občine Trbovlje. Vsi se moramo zavedati, da je ta investicija nujna za uspešno toplifikacijo Trbovelj po začrtanem programu. Zato pričakujemo tudi širšo družbeno pomoč.

Vili BRODAR

Delavnice imajo izredno stare stroje

Vse delavnice v sedanjem REK Zasavje, so nastale iz potreb tadanjih obratov, da so bila popravila in vzdrževanje opravljena na kraju samem. Seveda take delavnice niso potrebovale kake posebne opreme, zadostovalo je kovaško ognjišče, stabilni vrtalni stroj, morda še stružnica, varilni aparat in ročno orodje. Vsa večja popravila in izdelava rezervnih delov so imele na skrbi takratne Centralne rudarske delavnice (CRD). Zračilno za vse delavnice je bilo, da so malokdaj dobile nove obdelovalne stroje, kupovali so stare izrabljene, obdelovalne stroje, ki so jih druga podjetja izločala iz proizvodnje.

Po ustanovitvi STT so vsi stroji starejšega tipa bili izločeni in prestavljeni v naše obratne delavnice. Večina teh strojev obratuje v teh delavnicah še danes.

TOZD ESD ima v svojih osnovnih sredstvih in v obratovanju še stružnico iz leta 1911. To je velika stružnica za struženje daljših predmetov in več-

jih premerov, tudi preko 2 m. Stružnica ima še transmisijski pogon, uporabljamo jo pa predvsem za struženje kolesnih dvojic elektro-lokomotiv. O točnosti obdelave na taki stružnici ne bi govorili, čeprav lahko omenim, da moramo na njej obdelovati tudi ležajne površine. Zato mora na tej stružnici delati strugar, ki pozna stružnico kot svoj žep, vse nje muhe in napake. Zaradi tega tudi obdelava na tej stružnici zahteva svoj čas. Z isto letnico izdelave se lahko »pohvali« še skobelni stroj, phalni stroj, rezkalni stroj »MILES« iz ZDA, stebelni vrtalni stroj, škarje za rezanje profilnega jekla itd. Vsi našeti stroji so muzejske vrednosti in kažejo, kako malo se je vlagalo v osnovna sredstva delavnic. Zadnji obdelovalni stroj smo dobili pred petimi leti. Tudi obdelovalni stroji »novejšega« tipa imajo že zavidljivo starost, tako imamo stružnice Prvomajska iz leta 1954 in 1956.

Kljub zastarelemu strojnemu parku je TOZD ESD do ne-

ke mere zadovoljivo izpolnjevala svoje delovne naloge, saj do leta 1974, ko je pričela poslovati kot samostojna TOZD, ni poslovala z izgubo. Večkrat nam je bila očitana kvaliteta izdelkov in izdelovalni roki, vendar je za te več ali manj upravičene očitke kriva tudi opremljenost delavnic. Rudniki so se opremili z modernejšo mehanizacijo, ki zahteva tudi boljše in kvalitetnejše vzdrževanje. K vzdrževanju pa spada tudi izdelava rezervnih delov, ki se morajo po kvaliteti čim bolj približati originalom. Prav gotovo je, da so originalne dele izdelovali na najmodernejših strojih, pri nas pa jih izdelujemo na strojih, ki imajo letnico 1958 in še starejšo. Če so ti rezervni deli po kvaliteti materiala vsaj približno enaki originalu, se po točnosti in kvaliteti obdelave vsekakor ne morejo primerjati.

Delavnice si z lastno amortizacijo niso mogle nabavljati modernejših strojev in so bile odvisne predvsem od dobre volje rudnikov, koliko so jim odstopili svojih sredstev. Tako je prišlo do siromašenja os-

Razsvetljena novoletna jelka v čakalnici TOZD Rudnik premo-ga Hrastnik ob novem letu 1978. (Foto A. Bregant)

novnih sredstev v delavnicah, ki so zaradi tega zastarele in nesposobne za kakršnokoli konkurenčno proizvodnjo na tržišču izven REK. To velja predvsem za TOZD ESD, ki ima že preko 30 % razpoložljivih delovnih ur za tuje naročnike. Vendar so to predvsem montažna dela, ki ne zahtevajo strojne obdelave, zadostuje samo ročno orodje.

Samo še en podatek — strojna delavnica TOZD ESD je imela mesečno amortizacijo ca. 16.000 din, kar znaša 192.000 din na leto ali 19 milijonov starih din.

Adi Polak

Stane Dolanc v Revirjih

Dne 5. januarja 1978 se je mudil v revirjih Stane Dolanc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, poleg njega pa tudi član predsedstva CK ZKS, Miloš Prosenc. Govorila sta političnemu aktivu revirskih občin, ki se je sestel v stekleni dvorani Delavskega doma v Zagorju.

V ospredju vprašanj, ki jih je obravnaval Stane Dolanc in z njim politični aktiv revirskih občin, so bila vprašanja, ki so se nanašala na naloge v sedanjem trenutku, ki stoje pred zvezo komunistov in njenimi člani v pripravah na partijske kongrese. Aktivnost revirskih komunistov, povezana s pripravami na 11. kongres ZKJ in 8. kongres ZKS teče praktično že leto dni. Pravkar so bile končane volilne konference v OO ZK; tudi na občinski ravni so te konference potrdile, da je ZK dosegla v tem obdobju zadovoljive rezultate. V revirjih je namreč vse več osnovnih organizacij ZK, ki se ne zadovoljujejo z nekimi splošnimi ugotovitvami, posploševanju nalog, pač pa gredo v konkretne akci-

Dejali so...

**JOSIP BROZ TITO, PREDSEDNIK SFRJ in ZKJ,
V NOVOLETNI POSLANICI**

»Minulo leto nam je prineslo velike uspehe tako na področju notranjega družbenopolitičnega in ekonomskega razvoja kakor tudi na področju zunanjepolitične aktivnosti.

Predvsem menim, da je največjega pomena to, da milijonske množice delovnih ljudi z navdušenjem sodelujejo v graditvi socialističnih samoupravnih odnosov ter sploh v zelo bogatem političnem življenju. S svojo vsakodnevno in vse bolj konkretno akcijo na podlagi zakona o združenem delu, delegatskega sistema in še vsemi drugimi oblikami samoupravnega združevanja in organiziranja, naši delovni ljudje neposredno izražajo in usklajujejo svoje interese in odločajo o njih. Mirno lahko rečemo, da že dolgo ni bilo tolikšne politične aktivnosti najširših družbenih slojev prav v zvezi z vprašanji tekoče prakse, v kateri tudi poteka resnično življenje in se oblikuje družbeni odnos kakor v odhajajočem letu.

To nas utrjuje v prepričanju, da bodo nadaljnji uspehi v graditvi celovitega sistema socialističnega samoupravljanja odvisni predvsem od stopnje angažiranosti najširših ljudskih množic in vsakega posameznika. V teh procesih se je močno povečala socialistična samoupravna zavest, še bolj se je okrepila enotnost naših narodov in narodnosti na temeljih popolne enakopravnosti, ki omogoča, da se njihovi posamezni in skupni interesi kar najbolje prežemajo in uresničujejo.«

**STANE DOLANC — SEKRETAR IKP CK ZKJ,
OB NOVEM LETU 1978**

V skladu z razvojem samoupravljanja smo se opredelili za stališče, da komunisti enakopravno sodelujejo pri odločanju, na primer delavskega sveta kot njegovi člani, ne da bi njihova partijska organizacija pri tem sprejela konkreten sklep o vsakem konkretnem vprašanju. Če bi partijska organizacija vnaprej sprejemala vse konkretne odločitve, bi to pomenilo ekspropriacijo samoupravljanja. Komunisti imajo svojo komunistično zavest, imajo program, imajo temeljne usmeritve, in morajo o vsakem konkretnem vprašanju enakopravno razpravljati in odločati z drugimi svojimi tovariši delavci v določenem okolju. Če pa bi samoupravni organi ali delegacije zavzeli stališče, ki bi bilo ravno nasprotno s temeljno usmeritvijo zveze komunistov — šele potem mora zveza komunistov o tem razpravljati ter stopiti v idejnopolitično akcijo proti takšnemu stališču ali sklepu te samoupravne strukture.

Takšen položaj v političnem sistemu pa lahko ima samo organizacija, ki je izredno dobro organizirana, v kateri so odnosi natančno postavljeni in katere članstvo ima visoko stopnjo zavesti in znaja. Samo takšna organizacija si bo lahko zagotovila avantgardno vlogo v samoupravnem političnem sistemu.

ALEKSANDER GRLIČKOV, SEKRETAR V IZVRŠNEM KOMITEJU PREDSEDSTVA CK ZKJ

Kaj je evrokomunizem?

Evrokomunizem je nova tendenca v delavskem gibanju, ki je s strumnimi koraki stopila na politični oder Evrope v polovici sedemdesetih let. Ne gre samo za neodvisnost in samostojnost v formuliranju svoje politične strategije in taktike, ampak tudi za svojstveno pot borbe za socializem in izgradnjo tega sistema. Evrokomunizem je nova socialistična alternativa, ki po mišljenju partij odgovarja zakonom modernih nacionalnih in mednarodnih pogojev v industrijsko razvitih državah zahodne Evrope.

Evrokomunistična strategija borbe za socializem stremi k družbenim preosnovam političnih sredstev namesto oboženim: ohranitvi, namesto negiranja že doseženih kontinuitet demokratskih in človeških pravic, koriščenju državnih ustanov za svoje cilje, namesto njenega razbijanja, ob družbenih spremembah sprejemati socializem kot pot do oblasti namesto obratno — najprej osvojiti oblast in šele nato uvajati socialistične ukrepe.

(Stane Dolanc v Revirjih)

je za spreminjanje ustavnega položaja delavca, izpolnjevanje zakona o združenem delu, boljše samoupravne odnose, ipd. Kjer so bile organizacije aktivne, je bil tudi napredek večji. Ugled ZK je v revirskih občinah prav zaradi njene uspešne dejavnosti in reševanja problemov narasel tako, da se vse več delavcev in drugih občanov vključuje v ZK. Od zadnjih kongresov pa doslej so v vseh treh revirskih občinah sprejeli v ZK 1.060 novih članov. V Hrastniku so že dosegli delavsko večino, v Trbovljah in Zagorju pa se tej večini približujejo. Pač pa je treba ugotoviti, tudi to, da del članov ni delavnih.

V razpravi je Stane Dolanc ugotovil, da je premalo če Kardeljevo študijo le omenjamo. Ta študija je namreč del platforme za pripravo na 11. kongres ZKJ in misli, ki iz nje izhajajo, morajo biti pri nas prisotne, pri naših razmišljanjih in odločitvah o tem, kako razvijati naš politični sistem v naši samoupravni družbi v tem trenutku v pogojih v katerih zdaj živimo. Po njegovih bese-

dah pa smo prišli že do takšne ravni razvoja materialnih sil in razvoja samoupravne zavesti naših ljudi, ki zahteva, da samoupravne strukture prevzema jo na sebe celotno odgovornost za razvoj družbenopolitičnega in družbenoekonomskega življenja v naši socialistični samoupravni skupnosti. To je osnovna misel študije Edvarda Kardelja in vseh razprav, ki jih zdaj vodimo v zvezi s pripravami kongresnih dokumentov. S tem pa se seveda odgovornost in vodilna vloga ZK prav nič ne zmanjša, temveč nasprotno, »odgovornost, vodilna naloga, vodilna pozicija, naloge, ki so pred ZK in njenimi člani, so še bolj pomembne kot so bile do včeraj«. V nadaljevanju je opozoril na nalogo, da mora ZK resnično zaživeti v samoupravnem sistemu. Danes je pred organizacijo ZK v občini, osnovnih organizacijah, krajevnih skupnostih, interesnih skupnostih, republikah in federaciji ena bistvenih nalog, da preprosto in do potankosti razdelimo način, metode, kako bodo v teh pogojih delovali, da bi resnično zaživel samoupravni odnos na vseh področjih družbenega živ-

ljenja. Zato se morajo komunisti izredno precizno organizirati. Poudaril pa je tudi, da ni dovolj, da se nekateri člani izgovarjajo, da so komunisti, ko pa se po nobeni drugi stvari ne razlikujejo od tistih, ki niso komunisti. Potrebno se bo zelo usposabljalati, če hočemo, da bo nova vloga ZK zaživela v samoupravnem življenju. Govornik pa je govoril še o drugih nalogah v predkongresnem obdobju, pri čemer je opozoril na rast skupne in splošne porabe, ki ni v sorazmerju z našimi zmogljivostmi.

E. KARDELJ — Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

I. Družbenoekonomske postavke nadaljnje graditve političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Pri oblikovanju političnega sistema neke družbe in politični stabilnosti te družbe ima družbenoekonomska vsebina in stabilnost proizvodnih odnosov odločujočo vlogo. Pri nas smo z ustavo in zakonom o združenem delu, vzpostavili neposredno ekonomsko zvezo delavcev v združenem delu z njihovim podružbljenim minulim delom, kar je postalo nujnost za uresničevanje interesov delavcev. Seveda se minulo delo posameznega delavca ne more individualno izražati kot vrednost, ki je ustvarjena s skupnim delom vseh delavcev. To vrednost, oziroma del v preteklosti ustvarjenega dohodka pa so delavci v minulih letih vložili v razširjeno reprodukcijo, zgradili so nove tovarne, odprli nova delovna mesta in podobno. Takšno vlaganje je omogočilo naraščanje produktivnosti

dela in tudi večje osebne dohodke v poznejših letih, zato lahko danes že govorimo, da delavec ne pridobiva svoj osebni dohodek samo na podlagi svojega sedanjega, ampak tudi minulega dela. Osebni dohodek delavca je torej odvisen od celotnega procesa družbene reprodukcije, kar zahteva tudi objektivno nujnost ekonomske in politične kontrole nad gibanjem celotnega družbenega kapitala, ki je nastal iz dela dohodka, ki so ga delavci v združenem delu v minulih letih vlagali v razširjeno reprodukcijo. Delavcem mora biti zagotovljeno, da neposredno upravljajo ne samo z rezultati svojega tekočega dela, temveč tudi z rezultati svojega minulega dela. Prav to pa zagotavlja celoten družbenoekonomski sistem, ki ga uvajamo po določenih zakona o združenem delu. Dohodek združenega dela se pridobiva v temeljnih organizacijah združenega dela, v procesu družbene reprodukcije pa se vedno znova združuje z dohodkom drugih TOZD, seveda ob ustreznem planskem družbenem usmerjanju. Pri tem pa mora biti izražena tudi ustrezna moralna in materialna stimulacija, ki se mora pokazati tudi v osebnem dohodku delavcev. To je bistvena novost in tudi prava vsebina našega družbenoekonomskega sistema, ki zagotavlja delovnim ljudem in samoupravnim skupnostim, da postanejo odločujoč dejavnik družbene politike.

Naš družbenoekonomski sistem je postal demokratičen samoupravni mehanizem ekonomskih odnosov, ki omogoča in spodbuja povezovanje in usklajevanje različnih posamičnih interesov, interesov posameznih delavcev ali njihovih temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti s splošnimi družbenimi interesi. Posamezna področja tega sistema sicer še niso zaživela, predvsem zato, ker še nismo našli dovolj stimulativnih oblik v naši praksi. Odstranjevanje ovir in iskanje ustreznih oblik je pri uveljavljanju in sprovanju v

prakso, pomembno delo, ki stoji pred vsemi subjektivnimi faktorji, odgovornimi za načrtovan razvoj našega družbenoekonomskega sistema.

Nov družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu in položaj TOZD zagotavlja, da se celoten dohodek, ki se realizira na tržišču ali v združevanju dela in dohodka ter družbene reprodukcije, v vseh svojih oblikah vedno steka v roke delavcev v TOZD. Tako je presežno delo, kot element razrednega odnosa med ljudmi, prenehalo obstojati, ker z njim kot z delom celotne vrednosti, ki jo je delavec ustvaril tudi sam razpolaga. Še vedno sicer obstoja, da se del sredstev izloča na podlagi odločitev države, zaradi planskega usmerjanja razvoja ali zaradi splošnih družbenih potreb. Seveda pa tudi te odločitve sprejemajo delegatske skupščine, kjer imajo delegati združenega dela odločilno besedo.

Razvoj družbenoekonomskih odnosov je privedel tudi do pomembnih sprememb v naravi delitve po delu. Ko danes govorimo, da mora dobiti delavec za enako delo približno enak osebni dohodek, nimamo v mislih samo fizičnega učinka tekočega dela delavca na delovnem mestu. Merila za delitev sredstev za osebne dohodke morajo vsebovati obseg in kvaliteto delavcev v širšem smislu, kjer je vključeno tudi gospodarno ravnanje z družbenimi sredstvi in učinki gospodarjenja z minulim delom ter obseg akumulacije in uspešnost njenega izkoriščanja.

Vse te spremembe v družbenoekonomskih odnosih tudi bistveno vplivajo na zavest naših ljudi. Delavci se vse bolj osvobajajo mezdne miselnosti, ki je lastnost le podrejenih družbenih subjektov v določeni družbi. Naša družba pa uresničuje odnose v katerih se bistveno krepi samoupravni in demokratični položaj delavca ter zmanjšuje tudi nasprotje med fizičnim in umskim delom. Delavec ni več samo fizični delavec, ker s tem, ko odloča o razšir-

jeni in družbeni reprodukciji, o pogojih in smotrih svobodne menjave dela, opravlja tudi zahtevno umsko delo. Objektivne pogoje za tak položaj pa daje delavcu položaj, v katerem je relativno vse manj odvisen samo od tekočega fizičnega dela in vse bolj od rezultatov celotnega združenega dela in zavestnega in gospodarnega ravnanja s podružbljenim minulim delom. Prehod od delitve po »delu« na delitev »po potrebah« je dolgoročen proces, vendar pa je ekonomski položaj delavca in TOZD v sistemu razširjene reprodukcije in družbene reprodukcije že sedaj usmerjen v tej smeri.

Upoštevati pa moramo tudi to, da v naši družbi še vedno obstoja razkorak med družbenim položajem delavca, določenim v ustavi in zakona o združenem delu in pa možnostjo družbe, da ustvari nujne materialne postavke, ki bodo delavcu zagotovili tudi socialne, izobrazbene in druge postavke, da bo lahko v praksi zavzel mesto, ki mu pripada. Zato se v praksi pojavljajo primeri, da pri odločanju, ki zahteva ustrezno strokovno znanje, odloča bolj izobražen in strokovno bolj kvalificiran delavec v združenem delu, ki ga lahko v glavnem isotovetimo z upravljaljskim slojem v sistemu upravljanja. Ta monopol pa se je s področja splošne politične oblasti »preselil« na področje samoupravljanja in se pojavlja kot prevladujoča vloga poslovodnega aparata pri sprejemanju sklepov. V sistemu samoupravljanja pa prihajajo te tendence vendarle pod vse močnejšo kontrolo delavcev in naprednih socialističnih sil. Ta kontrola in vpliv pa bo sta tem uspešnejša, čim bolj se bo krepila samoupravljaljska zavest delavcev in dvigal strokovni nivo zaposlenih, sicer bi lahko omenjene negativne tendence privedle do resnih deformacij v našem sistemu samoupravne demokracije.

Miro Florjanc

Izobraževanje ob delu — kako poteka?

Eno izmed osnovnih vodil pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji, občinah in v delovnih organizacijah, je zagotovitev hitrejšega izboljšanja izobrazbene in poklicne strukture delavcev v neposredni materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih, z razvijanjem poklicnega usmerjanja na osnovi načrtovanih objektivnih potreb združenega dela. Celoviti sistem vzgoje in izobraževanja mora ustrezati smotrom, potrebam in možnostim združenega dela in celotnega družbenega razvoja ter temeljiti predvsem na permanentnosti, marksistični idejnosti, enakopravni dostopnosti in vertikalni odprtosti izobraževanja. Organizacije združenega dela morajo na osnovi programov izobraževanja ob delu, ki je sestavni del plana razvoja kadrov, omogočiti oz. organizirati stalno dopolnilno izobraževanje zaposlenih delavcev.

Naša stalna naloga je, da vse zaposlene delavce, ki nimajo dokončane osnovne šole spodbujamo in jim omogočimo, da končajo to šolo, da delavci, ki uspešno opravljajo svoje naloge skladno s kadrovsкими načrti in potrebami usmerjamo na izreden študij ter jim tega tudi omogočimo. Nikakor pa ne smemo pozabiti tudi na sistem družbenega izobraževanja kot pomembne sestavine kadrovske politike. Le-ta je stalna enakovredna sestavina izobraževanja in usposabljanja delavcev in občanov. Družbeno izobraževanje mora usposabljati delavce za ustvarjalno aktivnost, za politično delovanje, za demokratizacijo odnosov, uveljavljanje samoupravljanja ter vloge delovnega človeka in občana. Predvsem pri tovrstnem izobraževanju je nepogrešljivo sodelovanje koordinacijskih odborov za družbeno izobraževanje pri občinskih konferencah SZDL.

Konkretne oblike izobraževanja ob delu kakor tudi ugodnosti, ki so jih deležni delavci REK Zasavje v času pridobivanja strokovnih znanj ter družbenoekonomskih in ostalih praktičnih znanj, so podrobneje opredeljene v pravilniku o izobraževanju, pravilniku o štipendiranju dijakov in študentov ter v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

Delavci, ki imajo z delovno organizacijo sklenjeno pogodbo o izrednem šolanju imajo pravico do koriščenja skupno 16 dni izrednega plačanega dopusta v šolskem letu, razen študentov, ki študirajo na III. stopnji visokih šol, katerim je zagotovljeno skupno 10 dni izrednega dopusta.

Delavci, ki z delovno organizacijo nimajo sklenjene pogodbe o izrednem šolanju pa lahko v času študija koristijo 14 dni izrednega plačanega dopusta, ki ga na osnovi vloge odobri odbor za medsebojna razmerja TOZD.

Tako priznan študijski dopust morajo delavci koristiti namensko za opravljanje izpitov, za zaključne izpite ali diplomo, za obisk predavanj ob normalnih delovnih sobotah ter za predavanja, ki sovpadajo delno med redni delovni čas. Pravica do študijskega dopusta je enkratna, vezana na predložitev ustreznega potrdila. Delavec ne more zahtevati odsotnosti, če izpit ponavlja ali če dvakrat zaporedoma obiskuje isti letnik. Za svoje strokovno izpopolnjevanje v svojem poklicu ima delavec, ki je do nastopa primera že izkoristil svoj redni letni dopust, pravico do neplačanega dopusta do največ 30 dni. To pravico si lahko pridobi na osnovi pismeno obrazloženega predloga, katerega odbor za medsebojna razmerja TOZD potrdi. Neplačan dopust

se delavcu lahko odobri le pod pogojem, da njegova odsotnost ne bo motila proizvodnega procesa in poslovanja oziroma dela TOZD. Če delavec izkoristi dopust v druge namene kot je obrazložil v pismenem predlogu, huje krši delovno obveznost.

V smislu spodbujanja študija ob delu so koristniki s sklenjeno pogodbo o šolanju upravičeni tudi do plačila šolnine, ki je določena za posamezne zvrsti študija.

Kljub navedenim olajšavam se še vedno premalo delavcev odloča za izredni študij na VIŠ in visokih šolah, rezultati študija pa kažejo tudi na potrebo po bolj organiziranem načinu izobraževanja z dostopnejšo strokovno literaturo, ki je za študij potrebna. Več uspeha je pri delavcih, ki obiskujejo večerne oddelke srednjih in poklicnih šol, kakor tudi pri oblikah dopolnilnega izobraževanja preko tečajev ter seminarjev.

TOZD Rudarsko šolski center je odgovoren za sistematično in organizirano izobraževanje delavcev za potrebe TOZD in skupnih služb REK Zasavje.

V njegovo dejavnost je neposredno vključeno izvajanje oziroma organiziranje naslednjih oblik izobraževanja ob delu:

— uvajanje delavcev na delovna mesta z uvajalnimi seminarji;

— strokov. izobraževanje delavcev v večernem oddelku rudarske šole, večernem oddelku šole za globinsko vrtnanje, šole za rudarske nadzornike, šole za rudarske tehnične ter ostale strokovne šole izven podjetja;

— funkcionalno izobraževanje za varno delo, družbenoekonomsko, politično in kulturno izobraževanje delavcev, jezikovni tečaji, specializacija doma ali v tujini, obrambna vzgoja in zaščita itd.;

— izvajanje štipendijske politike za redni študij;

— delovna praksa v podjetju;

— ogledi podjetja (ekskurzije).

V šolskem letu 1977/78 je v naši delovni organizaciji evidentiranih 52 delavcev s podpisano pogodbo o izrednem šolanju, kateri se tako ali drugače dopolnilno izobražujejo ob delu v večernih oddelkih visokih, višjih in srednjih šol:

— 2 delavca obiskujeta III. stopnjo rudarske fakultete;

— 3 delavci so vpisani na visokih šolah, in sicer na ekonomsko-komercialni šoli (1), na fakulteti za novinarstvo, sociologijo in politične vede (1), ekonomska fakulteta (1);

— 16 delavcev se dopolnilno izobražuje na višjih šolah kot so: Višja upravna šola (6), Višja tehniška šola (5), Ekonomsko-komercialna šola (2), Višja šola za organizacijo dela — smer proizvodnja (2), Višja šola za socialne delavce (1);

— 31 delavcev se je odločilo za izobraževanje ob delu na srednjih šolah. Evidentiranih je 10 slušateljev rudarske tehnične šole, 2 slušatelja ESS, 3 slušatelji tehniške srednje šole, 1 slušatelj prometno tehnične šole, 1 slušatelj delovodske šole ter 14 slušateljev rudarsko nadzorniške šole.

V letu 1977 je bilo organizirano precejšnje število tečajev zaradi dopolnilnega izobraževanja oziroma izboljšanja kvalifikacijske strukture naših delavcev. Organiziranja tečajev za kopače se je uspešno udeležilo 41 delavcev, za kopaške pomočnike 12 delavcev, za strojnike 4 delavci, za strelce v metanskih jamah 21 delavcev, za skladiščnike 3 delavci, za strojnike viličarjev 3 delavci, za strojnike nakladalcev 3 delavci, za kurjače parnih kotlov 3 delavci, tečaj higienskega minimuma 14 delavcev, »S« zaščita 4 delavci ter strokovni izpiti nadzornikov 38 delavcev. Trenutno pa poteka tečaja za kopače, kjer je vpisanih 24 kandidatov ter tečaj za kopaške pomočnike z vpisanimi 31 kandidati.

Tudi seminarji niso redka oblika dopolnilnega izobraževanja naših delavcev. V letu 1977 se

je seminarskih oblik izobraževanja udeležilo 46 delavcev.

Tako pridobljeno znanje se s pridom uporablja pri izpolnjevanju delovnih nalog v strokovnem in racionalnem pogledu. Z že doseženimi uspehi izobraževanja ob delu se ne smemo zadovoljiti, zato mora biti naša kadrovska politika še nadalje usmerjena k nenehnemu dopolnjevanju vseh študijskih oblik izobraževanja ob delu, katere bi delavcem omogočale pridobivanje novih dopolnilnih znanj oziroma izboljšale obstoječo kadrovsko strukturo zaposlenih.

Anton Hančič

Letos bomo praznovali

Republiška skupščina SZDL je v začetku januarja t.l. sklenila, da bomo letos na področju Slovenije posvetili posebno pozornost praznovanju naslednjih obletnic:

- 100-letnice rojstva Otona Župančiča;
- 25-letnice smrti Borisa Kidriča;
- 35-letnice ustanovitve kočevskega zbora in ustanovitve 18. divizije;
- 35-letnice sklepa SNOS in AVNOJ o priključitvi Slovenskega Primorja in Istre k Jugoslaviji;
- 60-letnice revolucionarne dejavnosti na Slovenskem in boja za severno mejo;
- 200-letnice prvega vzpona na Triglav;
- posvetu vodilnih slovenskih komunistov na Vrheh nad Trbovljami.

V proslavljanje teh pomembnih republiških dogodkov se vključujejo vse družbenopolitične organizacije, združeno delo, temeljne skupnosti, društva, kratka vsi občani.

V tem okviru pripravljajo občinske konference v Hrastni-

ku, Trbovljah in Zagorju s sodelovanjem vseh drugih organizacij in društev s svojega področja, posebne programe proslav in prireditve, do konca t.l.

Naš delež na razstavi delavskega ustvarjanja

Od 20. do 30. 10. 1977 je bila na Reki razstava o inovacijski dejavnosti v SFRJ. Razstava je bila pod pokroviteljstvom predsednika republike maršala Tita. Za omenjeno razstavo sem dobil vabilo, da naj se razstave udeležim s svojimi izboljšavami.

Ker pa sem dobil vabilo za udeležbo na razstavi šele 28. 9. 1977, ki pa je bil že tudi zadnji dan za prijavo za razstavo, se razstave nisem nameraval udeležiti.

Na predlog predsednika komisije za inovacije pri REK Zasavje, da pošljem na razstavo svoje tehnične izboljšave, sem po dogovoru z vodstvom TOZD RP Trbovlje na razstavo poslal:

— varnostno napravo za ropanje TH podporja, ki je že bila uspešno preizkušena v jami RP Trbovlje;

— izboljšavo priključka za vrtalne strojčke: električne, Böhler in Gesbo;

— nov spoj svedrov za nadkopno vrtnanje. Ta spoj svedrov in priključek se že od januarja 1977 uspešno uporablja v jami RP Trbovlje;

— maketa ščitnega samohodnega hidravličnega podporja izdelanega za naše prilike s samo šestimi cilindri.

Ker čas ni dopuščal, da bi vse izdelke likovno obdelal, sem vse izdelke prebarval in jih dal fotografirati. Slike in tekst sem nalepil na dva kartona 700 x 1000 mm in jih poslal na razstavo pod naslovom:

»REK Zasavje — RP Trbovlje«, pri vsakem eksponatu pa moj napis, kar so izdelali v jamomernici RP Trbovlje.

Razstavo sem si ogledal dne 24. 10. 1977 s skupino iz REKZ. Na razstavi pa moji eksponati, ki so prispeli na Reko, dne 11. 10. 1977 niso bili razstavljeni, pač pa so jih imeli shranjene v skladišču razstavnega prostora. Na intervencijo v tajništvu razstave, so pošiljko našli in nato namestili v razstavni prostor. Za sodelovanje na razstavi je bilo potrebno plačati ureditev prostora 250 din za m² in pa razvrstitev v katalog 30 din za en izdelek eksponata.

Vsak razstavljalec je dobil zastoj katalog razstave in diplomo za udeležbo na razstavi.

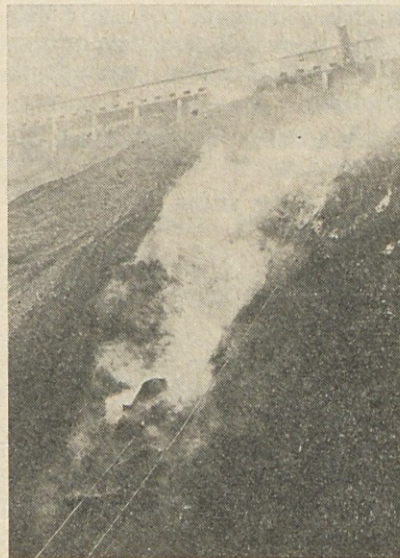
Mislim, da bo potrebno k inovacijski dejavnosti delavce bolj spodbujati, ne glede kdo inovacijo predlaga. Prisluhniti je potrebno vsakemu predlogu ali ideji in urediti strokovno pomoč, kajti vsaka še tako tehnično izpopolnjena naprava, se da še izboljšati in prilagoditi različnim prilikam. Ne smemo dopuščati, da bi posamezniki svoje ideje skrivali in čakali na boljše čase.

Alojz Božič

Iz objekta informiranja mora delavec postati subjekt

V dneh od 22. do 24. decembra 1977, je na Bledu potekalo I. posvetovanje organizatorjev obveščanja, urednikov, novinarjev in sodelavcev glasil v organizacijah združenega dela. Posvetovanje sta pripravila zveza sindikatov Slovenije — komisija za obveščanje in politično propagando ter sekcija novinarjev v združenem delu pri društvu novinarjev Slovenije. Udeležilo se ga je 110 udeležencev, oziroma organizatorjev obveščanja.

I. srečanje je imelo namen, da se organizatorji obveščanja v združenem delu med seboj bolje spoznajo in navežejo stike, se seznanijo z najaktualnejšimi nalogami družbenopolitičnega trenutka, ki ga živimo in najdemo svoje mesto v njem. Srečanje pa je imelo tudi afirmativno nalogo. Prvo srečanje organizatorjev obveščanja v združenem delu je bilo deležno vsestranske pozornosti. Na srečanju so govorili Toda Kurtovič, sekretar v izvršnem komiteju predsedstva CK ZKJ; Vlado Janžič namestnik sekretarja IK predsedstva CK ZKS; sekretar sveta ZSJ Bora Petkovski;

V obstoječi deponiji premoga pri TOZD Termoelektrarna Trbovlje, se premog pogosto vžge in tako sčasoma postaja določena škoda. Fotografija sodi k prispevku o projektu nove deponije premoga v Lakonci na Doberni, ki je bil objavljen v Srečno številka 12/77.

(Foto S. Weiss)

član izvršnega odbora RK SZDL Lenard Šetinc; sekretar za informacije v IS skupščine SRS Mirko Čepič in predsednik društva novinarjev Slovenije Božo Kovač. Predsednik slovenskih sindikatov Janez Barborič pa je slovesno odprl razstavo glasil v OZD, ki so jo pripravili v tovarni verig Lesce. Tu je podelil petim glasilom, ki izhajajo že 30 let in več posebna priznanja. Priznanja so prejeli glasilo Hmeljar iz Žalca, Nova proga, glasilo železničarjev Slovenije in Istre, Obzornik, glasilo PTT organizacij Slovenije in jeseniški Železar. Sicer pa so srečanju prisostvovali še sekretar IKPCK ZKS Franc Šetinc in drugi. K podeljenemu priznanju čestitamo vsem naštetim glasilom!

Janez Barborič je ob otvoritvi razstave glasil dejal med drugim tudi naslednje: »Delovni človek v naši družbi postaja subjekt, ki ne odloča samo o svojem dohodku, ampak tudi o družbenem dohodku, torej skupaj z drugimi delavci, s katerimi združuje svoje delo in sredstva, v celoti odloča o družbenem dohodku, s tem pa seveda tudi o svojih potrebah, interesih, zadovoljevanju svojih potreb, o uresničevanju svojih interesov. Skratka o vsem!«

Prvi dan srečanja na Bledu pa je bilo namenjeno predavanju Toda Kurtoviča, o informiranju v socialistični samoupravni družbi in pogovoru z njim. Prav pred kratkim je izšla v slovenskem prevodu njegova knjiga na to temo. V svojem govoru je dejal: »Zdi se mi, da postaja naše novinarstvo najboljše na svetu«. Ko je govoril o obveščanju v samoupravni socialistični družbi in še posebej v združenem delu, je namenil največ pozornosti nalogam tiska in RTV pri uresničevanju načela o množtvu samoupravnih interesov. Sredstva javnega obveščanja imajo velik politični pomen, ki pa smo ga doslej vedno premalo osvetlili. Naloga novinarjev je, da v množici samoupravnih interesov najdejo takšen objektivni položaj, da bodo lahko sprem-

ljali družbena gibanja, ločili posamezne interese in njihove nosilce, pojasnjevali kaj jih pogojuje in kaj prinašajo posamezne rešitve. To bo zapolnilo vsebino našega tiska in RTV. Govoril pa je seveda še o drugih problemih, ki se nanašajo na informativno dejavnost v združenem delu in samoupravnih odnosih nasploh.

Udeleženci srečanja so poslali tovarišu Titu napisano posebno pozdravno pismo iz kategera povzemamo naslednje: »Na srečanju smo se dogovorili za konkretno akcijo v prihodnje in dobili družbenopolitično podporo; pričakujemo in želimo pa to podporo tudi v praksi, saj jo pri uresničevanju zakona o združenem delu s področja obveščanja resnično potrebujemo. Zagotavljamo tudi, da se bomo pri svojem delu ravnali po tvojih načelih, jih vselej potrjevali in tako izpolnjevali naloge, ki jih pred nas postavlja celotna samoupravna socialistična skupnost.«

Na koncu so mu izrekli ob izteku leta najboljše želje ob prihodu iz starega v novo leto. Tem čestitkam se pridružujemo tudi mi vsi.

Aktivnost samoupravnih organov

Izvršilni odbor REK Zasavje, je imel svojo 11. sejo v tej mandatni dobi dne 27. decembra 1977, udeležili pa so se je poleg članov odbora tudi direktorji vseh TOZD in je bila torej razširjenega značaja. Na seji so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— po predhodni obrazložitvi je sklenil predlagati delavskemu svetu REK Zasavje, sprejetje sklepa o začetku postopka za sprejem samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo REK. Hkrati s tem je dobil pravni sektor na-

logo, da pripravi za vse TOZD navodila o nadaljnjem postopku, ki se nanaša na sprejemanje obeh sporazumov. Oba sporazuma je treba namreč predhodno tudi uskladiti;

— v zvezi s koriščenjem sredstev sklada skupne porabe v času od 1. 1. do 31. 10. 1977, je sklenil predlagati DS REK Zasavje, da odobri združevanje sredstev TOZD in delovne skupnosti skupnih služb, z izjemo TET, za financiranje del, ki so bila opravljena v zgradbi Kaldana, ki sodi v sestav počitniškega doma REK Zasavje na Rabu. Osvojil je predlagani razdelilnik sredstev, ki naj bi jih TOZD združile. Skupno naj bi združile 871.410,00 din;

— soglašal je s tem, da TOZD RP Hrastnik obdari otroke članov kolektiva ob novem letu po programu, ki je bil sprejet na področju Hrastnika;

— nadalje je sklenil predlagati delavskemu svetu, da sprejme sklep oziroma da soglasje k načinu pokrivanja izgube po zaključnem računu za leto 1977, po predlogu, ki ga je sprejela skupščina interesne skupnosti elektrogospodarstva na svojem zasedanju 23. decembra 1977;

— ugotovil je, da temeljne organizacije združenega dela premogovništva in termoelektrarne, predstavljajo bistveni del potenciala v revirjih in se zavoljo tega ni mogoče izogniti plačilu obveznosti, ki izvirajo iz sklenjenih samoupravnih sporazumov interesnih skupnosti. Zato je sklenil predlagati DS REK Zasavje, da sklene izpeljati akcijo pri ISE za odobritev sredstev za pokritje tudi teh obveznosti, ki so nastale v letu 1977;

— na znanje je sprejel informacijo o problematiki gradnje TE III, pri čemer se je zavzel za to, da naj bi TET III zgradili v Trbovljah, v neposredni soseščini že zgrajenih objektov TET in ne v Dolskem pri Ljubljani, tako kot se glasi spreminjalni predlog;

— odbor je izrazil določeno zaskrbljenost glede nadaljnega

eksploatiranja premoga, ki posega v ekologijo krajev, predvsem na področju Hrastnika. O tem naj bi razpravljale občinske skupščine revirjev, izdelati pa je treba tudi nadaljnji program eksploatacije premoga;

— pri upoštevanju prošenj, vlog, pritožb, je bil naklonjen vlogi maturantov šolskega centra Trbovlje (Gimnazija — Ekonomska šola, Tehniška elektro in strojna šola) za prispevek ob njihovem zaključku šolanja;

— odobril je štiridnevno službeno potovanje na Madžarsko enemu rudarskemu inženirju v zvezi z nabavo TH podpora;

— seznanjen je bil z oblikovanjem amortizacije v okviru TOZD Elektrostrojne delavnice;

— ustrezno stališče je sprejel v zvezi z novoletnim izplačilom delavcev kombinata v višini 500,00 din, z izjemo TOZD TET, kjer so se odločili za drugačen način; upoštevano ni bilo poenoteno stališče osnovnih organizacij sindikata na ravni REK Zasavje.

DELAVSKI SVET REKZ

14. zasedanje delavskega sveta REK Zasavje, je bilo 28. decembra 1977 popoldan. Na zasedanju so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— sprejel je stališče v zvezi s poročilom o ugotovitvi vzrokov negativnega rezultata v TOZD proizvodnje premoga in Separaciji v devetih mesecih preteklega leta. Po sklepu skupščine ISE bo izguba po zaključnem računu za leto 1977 za te TOZD v celoti pokrita;

— v postopek za razpravo in sklepanje je dal osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo REK Zasavje. V ta namen je imenoval za izdelavo predloga samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovne organizacije štiri komisije, za vsako delovno organizacijo po eno, in komisijo za pripravo predloga samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD. To komisi-

jo sestavljata po dva delegata iz vsake bodoče delovne organizacije;

— sklenil je razpisati volitve v delavske svete delovnih organizacij in volitve v delavski svet SOZD REK, ki naj bi bile 18. januarja 1978. S tem v zvezi je določil tudi število delegatov za delavski svet SOZD REK in imenoval koordinacijsko volilno komisijo. Pogoj za izvedbo volitev je, da bodo tega dne izvedeni referendumi v vseh TOZD REK Zasavje, o sprejemu obeh samoupravnih sporazumov;

— na temelju soglasij delegacij TOZD je odobril združevanje sredstev, z izjemo TOZD TET, za financiranje obnovitvenih del na zgradbi Kaldana-počitniški dom na Rabu, v skupnem znesku 871.410,00 din. Ostanek nerazporejenih sredstev sklada skupne porabe po stanju koncem leta, pa bodo TOZD združevale in namenile za obnovo počitniškega doma na Rabu;

— strinjal se je z načinom novoletne obdaritve otrok v Hrastniku in načinu sofinanciranja s strani TOZD RP Hrastnik;

— soglašal je z načinom pokrivanja izgube TOZD premoženstva po predlogu, ki ga je sprejela skupščina ISE na decembrskem zasedanju. Po tem sklepu se vsem TOZD osnovne dejavnosti z dotacijo pokrije izguba na dohodku. ISE pa bo z dotacijo zagotovila potrebna sredstva za kritje skupne porabe za leto 1978; TOZD osnovne dejavnosti porabijo za kritje izgube 50 % lastnih rezervnih sredstev. S tem v zvezi je sprejel tudi stališče, ki ga je treba posredovati ISE, za pokrivanje izpada tudi tistih sredstev, ki so jih TOZD dolžne razporediti iz čistega dohodka za financiranje splošnih službenih potreb preko samoupravnih interesnih skupnosti;

— na znanje je sprejel informacijo o izgradnji TET III. Obstajata namreč dve varianti, in sicer, da se TET III zgradi v okviru TOZD TET in II. variante, da bi termoelektrarno

zgradili v Dolskem pri Ljubljani. Po sklepu delavskega sveta je REK Zasavje dolžan skupno z družbenopolitičnimi skupnostmi revirjev usmeriti vse napore za izgradnjo TET III v Trbovljah. Ekonomski izračuni so morali biti izdelani do 10. januarja, pri čemer je treba upoštevati tudi dejstvo, da bo toplotna energija koristila vsemu Zasavju;

— soglašal je s tem, da se za leto 1977 opravi revalorizacija osnovnih sredstev, ob upoštevanju kumulativnih indeksov za posamezne skupine osnovnih sredstev;

— odobril je najetje posojila za trajna obratna sredstva pri LB Trbovlje v znesku 20 milijonov din za dobo treh let, po 8,5-⁰/₀ obrestni meri;

— odobril je najetje posojila za izplačilo osebnih dohodkov pri skladu skupnih rezerv SRS v znesku 20 milijonov din;

— potrdil je načrt delovnih in prostih dni za leto 1978;

— na predlog osnovnih organizacij sindikata TOZD in DS SS ter izvršilnega odbora KOSIRE, je odobril novoletno izplačilo v znesku 500,00 din vsem zaposlenim v REK Zasavje, in sicer v breme osebnih dohodkov za leto 1977, ob upoštevanju enakih meril kot v preteklem letu. Pri tem je izvzeta TOZD TET, kjer je na predlog osnovne organizacije sindikata TOZD TET prejel kolektivno razliko iz ostanka razpoložljivih in neizkoriščenih sredstev za regrese v l. 1977, TOZD TET je namreč maso sredstev namenjenih za osebne dohodke že izplačala. Delavski svet je podprl stališče IO KOSIRE, za izvajanje enotno sprejetih stališč in sklepov;

— ugotovil je, da je potekel rok za razpravo o osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri skupno ustvarjenem prihodku pri proizvodnji električne energije, zato ga je sklenil predložiti v sprejem TOZD, udeleženkam sporazuma. Rok za sprejetje je 15. 1. 1978;

— na koncu sta predsednik DS in generalni direktor čestitala vsem delegatom k doseženim uspehom v letu 1977 in voščila vsem delavcem kombinata srečno in uspešno novo leto 1978.

DELA VSKI SVET SOZD EGS

Dne 22. decembra 1977 je bila v Mariboru izredna seja delavskega sveta SOZD Elektrogospodarstva Slovenije. Na seji je sodelovalo tudi osem delegatov REK Zasavje, poleg tega pa še trije predstavniki REK Zasavje. Na seji so obravnavali in sklepali o naslednjih zadevah:

— sprejel je predlog ISE za pokrivanje izgube Elektrogospodarstva za leto 1977, hkrati pa je sklenil zahtevati čvrstejša zagotovila glede na to, da predlagani način pokrivanja izgube ne pomeni sankcij po zakonu o sanaciji, ter zagotovilo, da bo možno sredstva sklada skupne porabe, ki bi jih ISE dodelila namensko na poseben račun kot nevračljiva sredstva koristiti v letu 1978 v obsegu, ki ga dovoljuje sindikalna lista oziroma veljavni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov Elektrogospodarstva za leto 1977. Sklep pa se nanaša tudi na to, da se določi tehnika pokrivanja izgube;

— sprejel je oceno poslovanja za leto 1978 z upoštevanjem ukrepov racionalizacije poslovanja in predpostavke v oceni posameznih elementov celotnega prihodka in stroškov in dohodka za elektrogospodarstvo, in proizvodnji primarne energije Slovenije;

— sprejel je predlagano 25-⁰/₀ povišanje cen električne energije od 1. 1. 1978 dalje s tem, da ta predlog osvoje tudi ISE in ostali pristojni organi. Za to zvišanje cen je bila podana ustrezna obrazložitev. S tem v zvezi je bilo sprejetih še več dodatnih sklepov;

— na znanje je sprejel informacijo o učinkih predloga zvišanja cen električne energije za financiranje graditve elektroenergetskih objektov za leto 1978,

predvsem pa našete akcijske ukrepe;

— pooblastil je tajništvo samoupravnih organov, da takoj posreduje ugotovitev, da so bili trije splošni akti sprejeti s strani vseh TOZD in enovitih delovnih organizacij ter da se uporabljajo od 1. 1. 1977 dalje, to je normativ stroškov in dohodka proizvodnje premoga, normativ delovne sile proizvod-

ne, prenosne, distributivne ter skupne dejavnosti EGS in samoupravni sporazum o obratovni pripravljenosti naprav;

— na znanje je sprejel informacijo o predvideni nabavi termoenergetske opreme v obdobju do leta 1985 iz vzhodnega tržišča ter o sklenitvi sporazuma s Slovenijalesom.

T. L.

Preberite, da boste obveščeni!

V naši mladinski organizaciji se izteka drugo mandatno obdobje. Bliža se čas, ko bomo tudi v naših OO ZSMS ocenili prehojeno pot preteklih štirih let, sprejeli nove naloge ter izbrali nova vodstva. Da bi bile vsebina, metoda in priprava za izvedbo volilnih konferenc tudi pri nas čimbolj enotne, smo po informacijah AŽ pripravili predlog dejavnosti v pripravah in izvedbi konferenc organizacij ZSMS. Izvleček naj bo v pomoč predsednikom, sekretarjem in članom predsedstva v vseh naših osnovnih organizacijah ZSMS pri pripravi in izvedbi volilnih konferenc v njihovih sredinah. Vsem mladim našega kolektiva pa naj natisnjeni tekst služi kot povod za razmišljanje in kot informacijo o bližajočih se volitvah.

NAVODILA ZA PRIPRAVO IN IZVEDBO VOLILNIH KONFERENC V OO ZSMS

Na osnovi sprejetih načrtov volilnih dejavnosti je potrebno izdelati merila in pravila za volitve delegatov v organe OO in OK ZSM. Merila morajo vsebovati osnovna pravila kadrovske politike in na tej osnovi naj se izvolijo delegati in delegacije.

Z načrtom volilne dejavnosti v ZSM moramo seznaniti

OO ZK in OO zveze sindikatov v TOZD.

Na osnovi sklepa 1. seje odbora za pripravo X. kongresa morajo volitve potekati po naslednjem načrtu:

— v OO ZSM v TOZD do 30. aprila 1978;

— v koordinacijskih svetih ZSM v OZD do 15. maja 1978.

Vse volilne konference v OO ZSMS in volilna konferenca koordinacijskega sveta ZSM na ravni REK morajo razpravljati o naslednjih dokumentih:

1. Poročilo o dejavnosti organizacije za obdobje zadnjega mandata. Poročilo mora vsebovati oceno o celotni dejavnosti in dosežkih v preteklem obdobju, kot tudi o slabostih v dosežanjem delu.

2. Spremembe in dopolnitve pravil o organiziranju in delovanju OO ZSM na seji njene konference.

3. Akcijsko-politični načrt, v katerem se opredelijo osnovne naloge organizacije in organov za naslednje mandatno obdobje.

Načrti dejavnosti morajo zelo stvarno utrditi dejavnost na osnovi pogojev in potreb mladinske organizacije. Izhodišča za izdelavo načrtov naj bodo dokumenti XI. kongresa ZKJ, 8. kongresa ZKS, Ustave SFRJ in SRS, Zakona o združenem

delu, študije tovariša Edvarda Kardelja o smereh razvoja politične ureditve socialističnega samoupravljanja in dokumenti (predlogi) X. kongresa ZSM Slovenije. Posebno pomembno je, da pri načrtovanju izhajamo iz lastnih izkušenj — dobrih in slabih strani delovanja določene organizacije ZSM — in da je ta ocena osnovno izhodišče za boljšo in večje družbenopolitično dejavnost. Načrte je potrebno izpeljati in določiti z neposrednimi dejavnostmi, s katerimi se bodo organizacije ZSMS v prihodnjem mandatu ukvarjale, ki pa naj izhajajo iz že sprejetih zaključkov in stališč, ki pa niso bili v celoti uresničeni.

Načrte ZSM je potrebno uskladiti z načrti ZK, ZSS kot tudi z načrti združenega dela in morajo biti eno izmed izhodišč pri načrtovanju nalog mladinske organizacije in njihovi izvedbi.

V vsakem delovnem načrtu organizacije ZSM morajo biti utrjene smeri dejavnosti družbenih organizacij, ki vključujejo mladino in ki so usklajeni z njihovimi načrti dejavnosti ter plod dogovora s temi organizacijami.

Načrti morajo biti osvobodilni splošnih, načelnih nalog in morajo vsebovati dejavnosti, ki bodo v celoti uresničljive. Zato morajo biti načrti rokovno opredeljeni z nosilcem uresničevanja posameznih akcij.

V načrtih OO ZSM moramo posebno pozornost posvetiti akcijam, ki imajo delovno-tekmovalni značaj in s katerimi vplivamo na povečanje storilnosti dela, na razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, na gmotni in družbeni položaj mladine, na standard, na dejavnost pri razvoju marksističnega izobraževanja, mladinske delovne akcije, na razvoj družbenih organizacij, družbene samozščite, kulturno dejavnost in ustvarjalnost mladih, obveščanje itd.

4. Uvodni referat, v katerem bodo prikazana osnovna vprašanja, dejavnost organizacije po IX. kongresu ZSM, dosežki

TOZD RGD je organiziral referendumsko mesto posebej za svoje delavce na gradbišču v Hrastniku. (Foto A. Bregant)

in slabosti ter delovni načrti dejavnosti za naslednje obdobje.

5. Merila za izvolitev delegatov v organe osnovne, koordinacijske, področne, občinske, ter republiške konference, kot tudi predlog liste delegatov, pri čemer izhajamo iz načel družbenega dogovora o kadrovske politiki.

Predloge za delegate OK ZSM posredujejo OO ZSM in morajo biti vnaprej evidentirani. V skladu z DD o kadrovske politiki morajo potekati predhodni dogovori, preden gre lista delegatov v razpravo in sprejem v OO ZSM.

IZ NAČEL DOGOVORJENE KADROVSKE POLITIKE

Za vodilne funkcije v OO ZSM je treba izhajati iz načel dogovorjene kadrovske politike. Tu je treba posvetiti največjo pozornost in zaupati odgovorno funkcijo najboljšim kadrom v ZSM (načela, ki so bila sprejeta na 1. seji odbora za pripravo X. kongresa). V izdelavi predlogov za najdogovornejše funkcije je potrebno opraviti najširše razgovore v OO in drugih družbenopolitičnih organizacijah v skladu z DD o kadrovske politiki.

Pri volitvah delegatov v vse organe ZSM je treba dosledno spoštovati določbe statuta

ZSM o izmenjavi kadrov in trajanju mandata. V organ ZSM ne morejo biti več voljeni tisti, ki so bili že dvakrat voljeni v isti organ.

Ob volitvah je potrebno vzpostaviti redno obveščanje OK ZSM o dejavnosti v OO ZSM.

Da bi lahko uspešno opravili začrtane naloge do X. kongresa ZSM, se je potrebno VSEH ROKOV NA VSEH RAVNEH DOSLEDNO DRŽATI in spoštovati navodila višjih organov. Vse začete oziroma načrtovane akcije za to mandatno obdobje je treba izvajati vnaprej tako, da le-te ne ovirajo volilne dejavnosti, temveč postanejo njen sestavni del.

Anton Bezgovšek

Lanski program strokovnega izobraževanja uspešno končan

Rezervni vojaški starešine Trbovelj, so v decembru 1977 opravili še testne izpite iz vojaške teorije in s tem uspešno končali svoj lanski program strokovnega izobraževanja. Iz-

pitov se je udeležilo 443 rezervnih vojaških starešin. Vpoklicani so bili samo tisti RVS, ki so po zakonu o vojaški obveznosti (poleg drugih obveznosti), dolžni spremljati še obvezen pouk strokovne vzgoje. Pri izpitih so RVS Trbovelj pokazali solidno znanje in dobro teoretično pripravljenost, saj je po skupno zbranih ocenah, doseženo nad 75 % možnih točk. Od skupnega števila udeleženi, je kar 173 RVS opravilo izpit z oceno pet, v procentih pa 39,06 %. Z oceno prav dober, je opravilo izpit 115 RVS, ali 26,04 %, z dobrim 16,70 %, zadostnim 11,75 % in le vsega 6,45 % ni pokazalo zadovoljivega uspeha (29), med njimi pa je pretežna večina mlajših oficirjev, in še ti so bili blizu zadovoljive ocene. Vprašanja so bila zelo zahtevna, skrbno odbrana in vsebinsko pripravljena.

K doseženemu uspehu, so vsekakor pripomogle dobre priprave in pa odlična organizacija izpitov. Vprašanja so bila razdeljena na šest testnih skupin - testnih pol, za pregled in oceno pa je bilo angažiranih kar osemnajst ocenjevalcev in kontrolorjev (na vsako skupino - polo po trije tovariši) in le-ti, so dobro opravili svojo nalogo. Vse oddane naloge in rešitve so bile v navzočnosti izprašanih takoj pregledane in ocenjene, rezultat pa vnešen v pregled ocen.

Splošna ugotovitev je, da rezervni vojaški starešine Trbovelj iz leta v leto izpopolnjujejo svoje vojaško strokovno znanje, postajajo samostojni v reševanju raznih taktičnih nalog, vse bolj poznajo taktično-tehnične lastnosti pehotnega orožja in kar je še najbolj pomembno — kažejo vse več zanimanja in čuta potrebe za samostojen individualen strokovni pouk, ter poglobljeno spremljajo vse novitete v obožitvi JLA, v razvoju taktike in koncepcije vojaških veščin nasploh. Takšno raven strokovne usposobljenosti, so rezervni vojaški starešine pokazali tudi

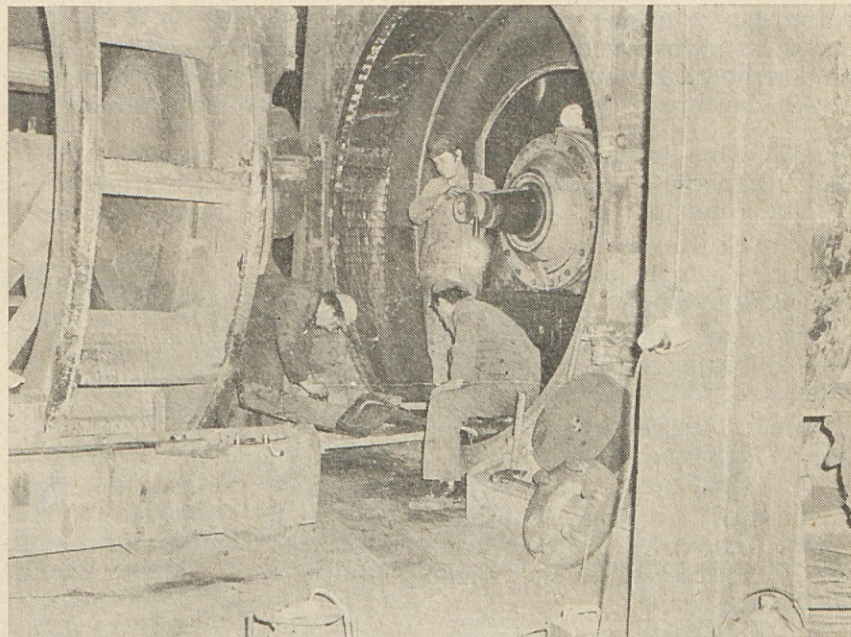
tekem leta na praktičnih vajah, v katerih sta bili združeni teorija in praksa v več organiziranih akcijah, še posebej pri organizaciji zasede s poudarkom na organizacijo ognjenega sistema, ob upoštevanju konfiguracije izbranega terena.

Podrobnejša analiza realizacije celotnega programa bo opravljena na eni prihodnjih sej občinskega odbora ZRVS, s strokovnimi sodelavci, pridobljene izkušnje pa bodo koristno služile za delo v letošnjem letu.

Rudi Matko

Nove krajevne skupnosti

V nedeljo, 22. januarja je potekal v Trbovljah referendum, katerega so se udeležili krajanje dveh največjih trboveljskih krajevnih skupnosti, to je krajevne skupnosti Center in krajevne skupnosti Franca Fakin. Na tem referendumu so se krajanje oziroma občani odločali o novi organiziranosti krajevnih skupnosti. Namesto dosedanjih

Skupina vzdrževalcev popravlja mlin za premog v TET — Proizvodna enota 2. (Foto A. Bergant)

dveh krajevnih skupnosti, jih bo v prihodnje šest. V sedanji krajevni skupnosti Center živi namreč okrog 10.000 prebivalcev, od tega je 7.622 volilcev. Prebivalci te KS prebivajo v 17 ulicah in v eni vasi. V KS Franc Fakin pa živi preko 5.600 prebivalcev. Mestni del te skupnosti združuje 21 naselij in ulic, vaški del pa 4 naselja.

Predloge za novo organiziranost KS so potrdili predhodno na zborih občanov. Iz dosedanje KS Center bodo odslej tri krajevne skupnosti, in sicer KS Alojz Hohkraut, Fric Keršič in Center. Namesto dosedanje KS Franc Fakin pa bodo v bodoče delovale KS Ivan Keše, Franc Salamon in Franc Fakin.

V pohorskem bataljonu so bili tudi borci iz Zasavja

V nedeljo, 8. januarja je potekala na Osankarici na Pohorju proslava ob 35-letnici odkar je junaško padel 8. januarja 1943 pohorski bataljon.

Izročilo o januarskih dejanjih pohorskega bataljona, pa je po 35 letih še vedno prav tako živo, kakor je bilo živo v dneh, po končanih bojih, ko je 69 padlih borcev obležalo med smrekami, na poteptanem in

okrvavljenem snegu in razriti zemlji. Zgodovina slavnih in uspešnih partizanskih enot bo sčasoma med ljudmi šla v pozabo, ohranjena pa bodo pričevanja borcev, ohranjeno pa bo tudi bogato dokumentarno gradivo. Naša dolžnost pa je, da to ohranimo za bodoča pokolenja in v zgodovini.

Pohorski bataljon je bil odlikovan z redom zaslug za narod

I. stopnje, naslov narodnega heroja pa je dobilo sedem borcev tega bataljona, med njimi tudi Jože Menih-Rajko iz Hrastnika in Franc Vresk-Gustel iz Trbovelj.

V pohorskem bataljonu je bilo tudi večje število borcev iz Zasavja. Tako da je bila praktično v tem bataljonu zastopana celotna Slovenija. Da bi ohranili spomin na junaške

borce tega bataljona, navajamo imena in najosnovnejše podatke borcev iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Ti so bili:

Borišek Tine-Pordelam, rudar, 1921 v Trbovljah, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Dolinšek Karel-Čiko študent, 1918 v Zagorju, padel 17. 1. 1943 v Završah nad Mislinjo;

Drnovšek Mirko-Boj rudar, 1914 v Toplicah pri Zagorju, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Dušak Adam-Pupče, rudar 1922 v Hrastniku, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Hudomalj Franc-Milorad, 1923 v Kisovcu pri Zagorju, padel 17. 1. 1943 v Završah nad Mislinjo;

Menih Jože-Rajko, narodni heroj, dijak, 1922 v Hrastniku, padel 8. 1. 1943 kot politkomisar Pohorskega bataljona;

Okrogar Ivan-Ferdo, rudar, 1919 v Zagorju, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Penko Ivan-Veko, rudar, 1922 v Zagorju, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Petelinkar Ivan-Blaže, rudar, 1924 v Kisovcu pri Zagorju, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Pušnik Marija-Nežka, gospodinja, 1905 v Trbovljah, padla 8. 1. 1943 na Pohorju;

Ravnikar Franc-Tine, rudar, 1919 v Zagorju, padel 4. 12. 1942 pod Planinko;

Repovž Franc-Rek, podoficir, 1909 v Toplicah pri Zagorju, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Tojnko Viktor-Silvo, rudar, 1922 v Trbovljah, padel 8. 1. 1943 na Pohorju;

Vresk Ančka-Tončka (roj. Kosančič), delavka, 1917 v Sevnici; v NOV šla iz Trbovelj, padla 8. 1. 1943 na Pohorju;

Vresk Franc-Gustel, narodni heroj, rudar, 1910 v Trbovljah, padel 8. 1. 1943 na Pohorju.

(Podatki so povzeti po knjigi Fr. Filipiča — Pohorski bataljon).

Ob 35-letnici junaške smrti borcev Pohorskega bataljona, je bila velika proslava na Osankarici na zasneženem Pohorju. Slavnosti govornik je bil Stane

Dolanc, sekretar IKP CK ZKJ, ki je poudaril veličino boja borcev bataljona, govoril pa je tudi o poglobljanju samoupravnih odnosov.

Pohorski bataljon je sicer padel — vendar ni doživel poraza. Njegov posledni boj je bil v bistvu zmaga!

Stanovanjska gradnja v Zagorju

Izvršilni odbor in skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti občine Zagorje ob Savi, sta pred nedavnim razpravljala o politiki stanovanjske gradnje do konca srednjeročnega obdobja ter o izločanju in delitvi stanovanjskega prispevka. Pri obravnavi jim je služilo za osnovo obvestilo republiškega sekretariata za urbanizem, ki se nanaša na politiko združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo do konca srednjeročnega obdobja. Isti sekretariat je opozoril vse interesne skupnosti, katerim potečejo sporazumi, da naj sporazume obnovijo, pri čemer pa naj zagotovijo izločanje sredstev v višini 0,345 % za gradnjo dijaških in študentskih domov. V predhodnih določbah predvidenega oziroma pripravljenelega zakona o ugotavljanju in razporejanju

prihodka in dohodka je predvideno, da TOZD, ki v letu 1978 in 1979 ne bi zagotavljale sredstev za stanovanjsko gradnjo iz čistega dohodka in osebnih dohodkov delavcev, najmanj v višini kot so to zagotavljale za te potrebe iz dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov v letu 1977, lahko razliko nadomestijo iz dohodka TOZD. Predvideno je, da se za obdobje od 1978 do 1980 predvideva nezmanjšan obseg združevanja sredstev za stanovanjsko graditev.

Na področju Zagorja ob Savi bo na temelju navedenih stališč in zakonskih določil tudi v bodoče znašal po samoupravnem sporazumu 9-0% prispevek od bruto osebnih dohodkov. Po veljavnem sporazumu bo delitev sredstev naslednja:

Weinbergerjev stari mlin v Zagorju. Na tem mestu bodo kmalu stali modernejši bloki. Staro se umika novemu. (Foto L. Vozelj)

9 % od bruto osebnih dohodkov se zmanjša za 0,345 % od bruto OD, ostala sredstva se dele:

40 %	TOZD
20 %	solidarnost
15 %	združeno v SSS
5 %	združeno v LB
15 %	komunalno opremljanje stavbnih zemljišč
5 %	kadrovska stanovanja

Gornja razdelitev bo torej veljala za obračunavanje stanovanjskega prispevka od izplačanih OD za področje občine Zagorje.

Nova streha — srečni stanovalci

Dne 28. decembra 1977 so prejeli ključne novozgrajenih stanovanj v novozgrajenem stanovanjskem bloku na Polaju v Trbovljah delavci trboveljskih organizacij združenega dela. Bil je res pravo novoletno darilo.

Blok, ki stoji nad »Rdečo kapico«, oziroma pod zgradbo Tehniške srednje šole, v Suštarjevi koloniji, ima skupno 71 stanovanj, zgradila pa ga je Samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje, namenško za naročnike iz TOZD oziroma OZD. Blok ima šest različnih vrst stanovanj. Najmanjše stanovanje — garsonjera ima 24 m² največje pa blizu 70 m². Novozgrajeni blok je priključen na toplovodno omrežje toplarne REKZ.

V novozgrajenem bloku so dobili stanovanja tudi delavci naših TOZD in delovne skupnosti skupnih služb. Tako je odkupil TOZD Rudnik premoga Trbovlje 4 stanovanja, TOZD Separacija premoga Trbovlje 4, TOZD RGD 3 in delovna skupnost skupnih služb 2, skupno 13. Poleg tega sta se v blok preselila dva delavca TOZD Rudnik premoga Trbovlje iz stanovanjske hiše Opekar-

na 7, ki jo bodo porušili zaradi nove gradnje na tem mestu, iz TOZD GRAMAT pa trije stanovalci, skupno 5. Poleg tega sta dobila dva delavca iz TOZD Rudnik premoga Trbovlje solidarnostni stanovanji (mladi družini). Celokupno se je prese-

lilo v novozgrajeni blok 20 delavcev iz REK Zasavje.

V letošnjem letu pa bosta dograjena tudi ostala bloka na Barbari, to je Suštarjevi koloniji, v katerih bodo dobili stanovanja prav tako tudi člani našega kolektiva.

Dne 27. decembra 1977 so srečni stanovalci novozgrajenega stanovanjskega bloka na Polaju dobili ključne novih stanovanj. Stanovanjski blok, z investicijsko označbo S-51, sicer pa Suštarjeva 42, je postavila Samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje zadaj bloka »Rdeča kapica« na Polaju. V tem bloku je dobilo stanovanje večje število članov našega kolektiva iz posameznih TOZD. (Foto A. Bregant)

Atestiranje ruske eksplozijsko zaščitne elektro opreme v Jugoslaviji

K pisanju tega članka so me napotili problemi okrog atestiranja ruskih aku-lokomotiv za uporabo v metanskih območjih III. stopnje ogroženosti po metanu. Zato v uvodu opozarjam, da se članek nanaša predvsem na tiste sodelavce, ki imajo opravka z eksplozijsko zaščito in imajo osnovno znanje o vrstah zaščite električnih naprav v metanskih jamah.

Jugoslavija je sorazmerno vezana na uvoz elektro-opreme iz

tujine. Vemo, da vse kar v Jugoslaviji proizvaja domača elektro industrija, najdemo tudi v naših rudnikih (transformatorske postaje suhe izvedbe, stikala, motorje, tipkala, kontrolnike izolacije, itd., vse v St I., Ss I., Si I. izvedbi), ostalo opremo: pri pridobivalnih strojih (kombajnih) ali drugi opremi, ki je vezana na sam agregat (črpalke, lokomotive, stroji za izdelavo prog), pa je treba atestirati pri pooblašeni

organizaciji za eksplozijsko zaščitene naprave v Jugoslaviji. To je S-komisija, s sedežem v Zagrebu. Ta institut daje atest za domačo in tujo opremo v skladu z obstoječimi jugoslovanskimi predpisi.

Predpisi se v posameznih državah med seboj nekoliko razlikujejo. Naši predpisi slonijo na nemški praksi, ki se bistveno ločuje od angloameriške. Naši predpisi zahtevajo, da se pred nabavo uvožene eksplozijsko varne opreme dobi strokovno mišljenje o nameravnem uvozu opreme iz določene države.

V praksi se to največkrat ne upošteva, kaže pa, da je večino jugoslovanskih rudnikov s podzemno eksploatacijo izučilo neatestiranje nestrokovno kupljene opreme, tako da pošiljajo v tujino poleg rudarskih strokovnjakov tudi tiste elektrotehniko, ki imajo opravka z eksplozijsko zaščito in so strokovnjaki na tem področju.

Pri našem kombinatu so bile nabavljene aku-lokomotive iz Sovjetske zveze, ki so prispele leta 1976. Namenjene so za uporabo v rudnikih s podzemeljsko eksploatacijo, in sicer v metanskem področju.

Glede na težave pri atestiranju je namen članka, da opozori na sistem eksplozijske zaščite v Sovjetski zvezi ter splošne bistvene razlike med predpisi tujih dobaviteljev in možnostmi uporabe njihove opreme pri nas.

Razvoj eksplozijske zaščite električnih naprav v SZ se je začel v rudnikih, kasneje pa se je razširil tudi na nadzemsko industrijo (prostori ogroženi od eksplozivnih plinov in zmesi).

Področje eksplozijske zaščite spada direktno pod ministrstvo za rudarstvo, a preizkuševališče za celo Rusijo je MAKNII s sedežem v Donecku (enaka ustanova kot naša S-komisija v Zagrebu).

Izvedbo eksplozijske zaščite imajo Rusi definirano v svojih predpisih iz leta 1967. Tu so definirane vse vrste zaščite, prav tako konstrukcija in izdelava

takih naprav, posebno pa so zajeta preizkušanja in naprave, ki so vezane na preizkušanje. Predpisi so prilagojeni sovjetski industriji in rudarstvu z lastnimi izkušnjami ter prakso v vzhodno evropskih državah, članicah SEV, kjer obstaja trgovinska izmenjava in delitev dela.

Po teh predpisih so priznane naslednje vrste eksplozijske zaščite in označevanje v rudarstvu (oznaka je v latinici):

Vrsta zaščite	Naša oznaka	Ruska oznaka
Neprodorni oklop	St	RV
Povečana varnost	Ss	RP
Samosigurnost	Si	SI

Ker se največ uporabljajo le navedene zaščite tako pri nas kot v Rusiji, navajam le-te.

Glede na to, da SZ izvažajo v Jugoslavijo v glavnem naprave v neprodornem (tlačnem) oklopu, navajam glavne razlike v konstrukcijskih predpisih in standardih:

— manjše aparate, ki v normalnem obratovanju ne iskrijo, lahko izdelujejo z direktnim uvodom kabla v ohišje brez priključne omarice (do volumna 2 l);

— za neprodorna ohišja je poleg preizkušanja na tlak in prebojni vžig obvezno preizkušanje z ožarjenimi delci po posebnem standardu;

— ne dovoljuje se uporaba ohišja iz organskega materiala za neprodorno oklopljeno ohišje;

— ni nujno, da imajo provodni izolatorji metalno srajčko, izolacijski del je lahko dodelni in ni potrebno preizkušanje na vrtilni moment;

— obstajajo manjše razlike pri mehanskem preizkušanju svetilk.

Problemi okrog atestiranja ruske eksplozijske zaščite se po pregledu opreme s strani predstavnikov S-komisije in odbornih vzorcih za preizkušanje, kažejo v naslednjih točkah:

1. Direktni uvod

Aparati, ki v normalnem obratovanju ne iskri (do prostornine 2 l), se izdelujejo z direktnim uvodom kabla v neprodorno ohišje. Tako so običajno izvedeni reflektorji, elektro-magnetni ventili, hupe, svetilke in podobno. V teh primerih se preveri, če izvedba zadovoljuje našemu JUS N-S8.201, to je zahteva po povečani varnosti. Po sedanjih izkušnjah ne zadovoljuje, predelava je draga in največkrat se pristopi k že atestiranim tujim zahodno evropskim izvedbam, ki so izdelane po jugoslovanskih predpisih.

2. Zapiranje ohišja

Avtomatsko ali daljinsko upravljani stikalni aparati, ki se zapirajo s pokrovom z veliko vijakov se smatrajo za odprte, če vijaki niso dobro priti, ali je eden izmed njih popustil. Tu je važno opozoriti, da se smatra delovanje zaščite pri zemeljskem stiku, kratkem stiku ali preobremenitvi na izklop stikalne naprave enako kot daljinsko upravljanje.

Stikalne enote odkopnih strojev so običajno izdelane iz jeklene pločevine, ki se zapirajo s precejšnjim številom vijakov. Preko dela vijakov je navadno narejena mehanska blokada, ki pogojuje izklop napetosti preden je ta del vijakov postal dostopen. Opozoriti je treba, da odvijanje ostalih vijakov, nepričvrstitev vijakov pod blokado ali popustitev ne privede do izklopa napetosti. S tem se jasno bistveno zmanjša stopnja zaščite. V takih primerih je potrebno premeščanje v posebna ohišja. Z dodatnimi ukrepi se lahko opušča ohišje uporablja za druge svrhe. Te ukrepe izda S-komisija s pogoji, kje se lahko uporablja in navodili za osebje, ki rokuje z njim in ga vzdržuje.

3. Zaščita pred kratkim stikom in preobremenitvijo

Običajno imajo stikalni aparati nizke napetosti elektromagnetne izklopilce v 2 fazah, posamezni deli elektromotorjev

pa niso ščiteni od preobremenitve. V teh primerih je nujna pregraditev, ki največkrat predstavlja velik problem pri namestitvi novih delov v notranjost ohišja.

4. Problemi pri preizkušanju, »samosigurnih« tokokrogov

Ker še ni bilo te vrste zaščitnih naprav veliko uvoženih, je ta problem opisan le na kratko.

Osnovni problem pri tem preizkušanju »samosigurnosti« je v sistemu zaščite elektronskih sklopov, ki so zaliti v maso (pri nas enote pri metanometrih AMT-2).

Zalitost elektronskih sklopov prinaša zelo majhno verjetnost eventualne napake, vendar pri tem onemogoča izvedbo preizkušanja »samosigurnosti«. Ta problem je še večji zaradi nepopolne tehnične dokumentacije, ki ne da vpogleda v zgradbo elektronskih sklopov, posameznih elementov in karakteristikah uporabljenih izolacijskih materialov in zalivnih mas.

Drug problem je vodenje »nesigurnih« in »samosigurnih« tokokrogov v enem kablu. Naš JUS N. S8. 301 tega ne dovoljuje. Ruska rešitev z oklopljenjem »samosigurnih« tokokrogov prav tako ne zadovoljuje, ker ni zagotovljena zaščita pred vdorom višje energije na »samosigurni« tokokrog.

Tretji problem predstavljajo tudi releji, ki s svojimi kontakti ločujejo energetske in »samosigurne« tokokroge. Ker je vpogled v izvedbo releja največkrat nemogoč zaradi konstrukcije samega releja, so važne zračne oddaljenosti med tehničkim predpisom za konstrukcijo, izdelavo in preizkušanje električnih naprav za delo v atmosferi eksplozivnih zmesi.

Zaključek

Električno opremo za rudarstvo sovjeske proizvodnje precej uporabljamo v naših rudnikih. Problemi okrog atestira-

nja te opreme so nastali zaradi razlike v sovjetskih in naših predpisih za električna postrojenja v podzemeljski eksploataciji. Z odstranjevanjem teh razlik, pregradnjami, dodelavi, spremembami in postavljanjem dodatnih ukrepov v uporabi in vzdrževanju pa se cena soraz-

merno poceni nabavljene nove opreme dvigne tudi za nekaj deset odstotkov, kar pa ni malo, posebno če upoštevamo dosedanje izkušnje, da ruska oprema nima take življenjske dobe, kakor od nje pričakujemo.

Marjan Brinar

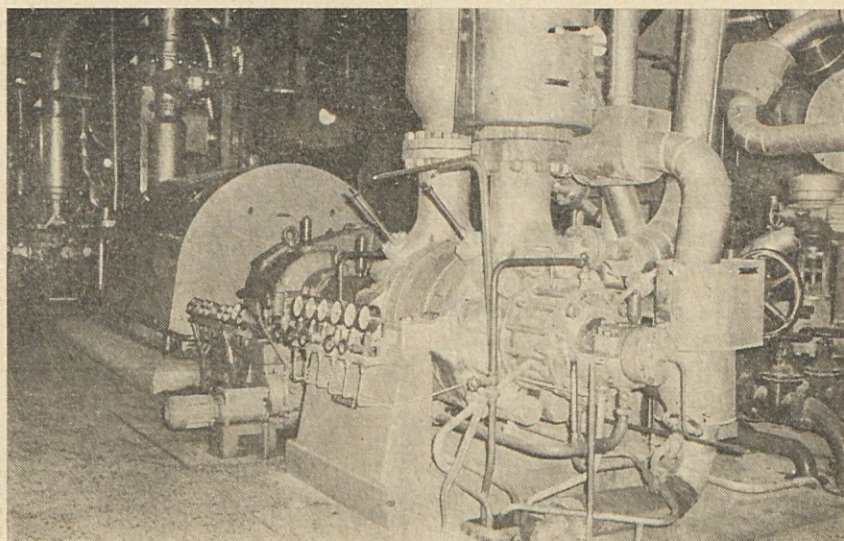
Oton Župančič

Kovaška

*Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali,
kovali svoja srca, kovali svoj značaj,
kako zvone nam duše, bomo poslušali zakaj?
Morda pod kladivi se nam oglasi kedaj
srce, ki v njem bo pravi bron,
da pelo bo vabilo, ko zvon,
da bomo krog njega se zbrali...
Vsi, — črnci rudarji iz Idrije, iz Trbovelj,
iz plavžev gorenjskih, iz Kaple, iz Borovelj,
od Nabrežine beli kamenarji,
devinski opaljeni ribarji,
polnagi nosači iz luke tržaške — četa,
kot da kiparju ušla je izpod dleta —
vi, sključeni tkalci od stativ, strojarji
smrdljivci, zaviti v čresla ostri duh,
vi mlinarji, ki nam meljete kruh,
zidarji iz Renč, mizarji šentviški Solkanci,
drvarji po šumah, šoto vozeči Ižanci,
ti mož, ki orješ in seješ, se družno z volom potiš,
ti štajerski viničar, ki nam vince mediš,
ti, s svincem v pljučih, z očmi gasnočimi stavec,
v vrtnice mirno zroči savinjski plavec.
Vipavec brbljavi, zamišljeni briški kolon,
vsi, ki poznate otiske zapestnic-spon,
tudi vi, pozorno sklonjeni naprej
brodarji v bodočnost, v obzorja nova brez mej...
Zato bomo mi kovači kovali,
trdo kovali, tenko poslušali,
da ne bo med nami nespoznan,
ko pride čas,
ko sine dan,
da vstane, plane kadivar, kladivar silni iz nas...*

Inštaliranje moči hidro- in termoelektrarn v Sloveniji, stanje 1. I. 1978

V Termoelektrarni Trbovlje je instaliranih mnogo najrazličnejših strojev in naprav. Med najpomembnejšimi je tudi napajalna črpalka, instalirana v proizvodni enoti 2.

(Foto A. Bregant)

Elektrarna	AGREGATI Moč na gen. MVA (MW)		AGREGATI Moč na pragu MW		RAZPOLOŽ. MOČ na pragu MW
Dravograd	3 x 10		3 x 7		21,0
Vuzenica	2 x 24	1 x 22	3 x 15		45,0
Vuhred	3 x 22		3 x 20		60,0
Ožbalt	3 x 22		3 x 20		60,0
Fala	5 x 5,2	2 x 8,7	5 x 4	2 x 7	
	1 x 24		1 x 17		51,0
Mariborski otok	3 x 24		3 x 17		51,0
Zlatoličje	2 x 74		2 x 66,5		133,0
Formin	2 x 74		2 x 56		112,0
HE na DRAVI					533,0
Moste	3 x 7,5	1 x 11	3 x 4,3	1 x 8,2	21,0
Medvode	2 x 13,0		2 x 10		20,0
HE na SAVI					41,0
Doblar	3 x 16		3 x 10		30,0
Plave	2 x 11	1 x 4,3	2 x 7,5	1 x 4,1	19,0
HE na SOČI					49,0
HE SKUPAJ					623,0
ŠOŠTANJ	2 x 37,5	(30)	2 x 27		
	1 x 94	(75)	1 x 68		
	1 x 324	(275)	1 x 253		669,0
	1 x 400	(335)	1 x 294		
TRBOVLJE	1 x 16	(12,5)	1 x 11		
	1 x 30	(24)	1 x 21		
	1 x 25	(20)	1 x 18		
	1 x 156	(125)	1 x 95		
	2 x 36	(31,5)	2 x 29,5		204,0
BRESTANICA	1 x 16	(13)	1 x 10		
	1 x 15	(23)	1 x 11		
	3 x 32	(12,5)	3 x 21		84,0
TOPLARNA LJUBLJANA	2 x 40	(32)	2 x 29		58,0
TE SKUPAJ					1.015,0
HE + TE SKUPAJ					1.638,0

Človek, delo in kultura

Proslava obletnice rojstva Emila Adamiča

Dne 22. decembra 1977 so trboveljski pevci proslavili 100-letnico rojstva skladatelja Emila Adamiča. Ime tega skladatelja je namreč tesno povezano s predvojnimi mešanimi pevskim zborom Zvon ter svetovno znanim mladinskim pevskim zborom Slavček iz Trbovelj. Za oba zbora je namreč Emil Adamič zložil več skladb. Proslavo je pripravila glasbena komisija ZKO, izvedli pa so jo v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah. Nastopili so združeni otroški pevski zbori vseh oddelkov trboveljske osnovne šole pod vodstvom Nuše Kukman, mladinski pevski zbor pod vodstvom Ide Virt, moški pevski zbor upokojenecv pod vodstvom Staneta Ponikvarja, moški pevski zbor Zarja pod vodstvom Riharda Beuermana, mešani pevski zbor Slavček pod vodstvom Ide Virt in mešani pevski zbor Svobode II pod vodstvom Staneta Ponikvarja. Vsak zbor je zapel po tri Adamičeve pesmi, za konec pa so odrasli pevski zbori zapeli njegovo Zdravico. Za uvod v proslavo sta recitatorja prebrala kratek oris njegovega dela in življenja. Pevci so se torej lepo oddolžili svojemu pokojnemu prijatelju.

Novoletne prireditve za mlade

Občinska zveza društev prijateljev mladine v Trbovljah je organizirala v času od 20. do 24. decembra 1977 vsak dan lutkovne in gledališke predstave. Gledališka sekcija srednješolskega kulturnega društva Trbovlje, je pod režijskim vodstvom Anice Kužnik, naštudirala igro: Čarovnik iz Oza. Do srede januarja 1978 so nastopili 15-krat s to igrico, ki je zelo uspela. Lutkovne predstave za cicibane in učence nižjih razredov osnovne šole, pa so bile v predavalnici Delavskega doma. Od

26. decembra dalje pa so bile vsak dan v popoldanskem času prireditve z obdaritvijo otrok. Obdaril jih je dedek Mraz. Ogleдали so si igrici Kam pa volk? in Veliki paket. Obdarovani so bili otroci z enakimi oziroma enakovrednimi darili, in sicer tisti, ki so se rodili v letih 1963 do 1975.

200 let prvega vzpona na Triglav

Planinsko društvo Trbovlje je pripravilo ob letošnjem jubilejnem letu, ki ga praznujejo slovenski planinci ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav, obširni program.

Za uvod v ta program je bil 11. januarja 1978 v poznih popoldanskih urah organiziran planinski večer mladih planincev v večnamenskem prostoru osnovne šole Trbovlje, na Leninem trgu. Udeležilo se ga je blizu 400 mladih planincev in drugih učencev ter mentorjev. Mladi planinci ta tej šoli oziroma na vseh njenih oddelkih, delujejo v okviru PD Trbovlje. V programu so sodelovali pevci, harmonikar, plesalci, tekmovalci v kvizu, vmes pa je bilo predavanje prof. Cirila Hubada

o lepotah naše domovine. Program so lepo pripravile, mentorice, izpeljali pa so ga mladi planinci. Vsem tople čestitke! Za zaključek je društvo pripravilo manjši prigrizek za nastopajoče oziroma udeležence.

Dne 17. januarja pa je ob 18. uri v gledališki dvorani Delavskega doma predaval predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik. Govoril je na temo: Po naših gorah, pri tem pa je prikazal številne barvne diapozitive. Predavatelj je orisal razvoj planinstva in alpinizma v zadnjih 50 letih, k čemur je bistveno pripomogel v njegovem razvoju tudi predavatelj sam. Predavanja se je udeležilo okrog 300 poslušalcev, ki so zelo zadovoljni dali na koncu svoje priznanje predavatelju. Nato je še sledil razgovor predavatelja z alpinisti, ki so včlanjeni v zasavski alpinistični odsek pri PD Trbovlje.

PD Trbovlje ima v načrtu v zimsko-spomladanskem obdobju še več predavanj. Predavali bodo prof. Marjan Lipovšek, pisatelj Tone Svetina, alpinist in zmagar Peter Ščetinin, znani novinar Tone Fornezzi-Tof in drugi. Obeta se torej živahna predavateljska planinska sezona.

Oton Župančič

23. 1. 1978 — 23. 1. 1978

V letošnjem letu proslavljamo stoletnico rojstva enega največjih slovenskih pesnikov — Otona Župančiča. Štejemo ga kot pesnika, ki je slovensko nezna-no besedo, takoj za Prešernom, tako mojstrsko izoblikoval in opilil, da si je zaslužil kot pesnik in kot ljudski umetnik trajno mesto med najpomembnejšimi Slovenci — umetniki

in ustvarjalci slovenske pisane besede.

Oton Župančič se je rodil 23. I. 1878 na Vinici v Beli Krajin, umrl pa je 11. junija 1949 v Ljubljani. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, na univerzi na Dunaju pa je študiral zgodovino in zemljepis. Bil je pesnik, dramaturg, prevajalec in upravnik Slovenskega na-

rodnega gledališča v Ljubljani. Po osvoboditvi je bil upravnik zavoda za kulturo slovenskega jezika pri SAZU v Ljubljani.

Najpomembnejše so njegove pesniške zbirke: Čaša opojnosti, Čez plan, Samogovori, Mlada pota, V Zarje Vidove, Naša beseda, Zimzelen pod snegom. Napisal je tudi dve drami: Noč na verne duše in Veronika Deseniška. Bil je izreden poznavalec otroške duše, saj je prav otrokom namenil številne nežne pesmi, uganke in drugo.

Ob svoji 70-letnici je Župančič dobil priznaje častnega doktorja filozofije in naziv ljudski umetnik, za izredne zasluge za razvoj slovenske književnosti in slovenskega jezika, za dvig ljudske samozavesti in borbeneosti v dobi najtežje preizkušnje slovenskega naroda.

Ob njegovi stoletnici rojstva je prav, da se nekoliko poglobimo v bogato pesniško dedi-

ščino mojstra slovenske umetniške besede, prav pa je tudi, da si z lučjo osvetlimo in oživimo podobo moža, ki se je domala pol stoletja s kleno pesniško besedo odzival vsemu, kar se je pomembnega dogajalo v takratnem času. V prelomnih zgodovinskih trenutkih je jasneje kot drugi doživljal usodo slovenskega naroda in slovenskega človeka ter tudi v najhujših časih med osvobodilno vojno ni izgubil vere v lepšo prihodnost našega naroda.

Spomnimo se tudi dneva osvoboditve v maju 1945, ko je z balkona univerze v Ljubljani pozdravil slovensko vlado in osvobodilno vojsko.

Njegovo ime pa je v revirjih nadaljeval tudi njegov sin — arhitekt Marko Župančič. To je bil njegov Ciciban in ob njem so se porodile najlepše otroške pesmi. In prav ta njegov sin Marko, je predvsem v Trbov-

ljah, projektiral vrsto pomembnih zgradb. Naj jih naštejemo: Delavski dom (skupno z ostalimi), otroška bolnišnica in oba prizidka splošne bolnišnice v Trbovljah, kopalnica in čakalnica rudnika Trbovlje, osnovna šola Trbovlje - Tončka Čeč, okrogla hiša in sosednja stanovanjska hiša, BAZA bloka na Trgu revolucije v Trbovljah (in v Hrastniku), Zdravstveni dom Trbovlje, dobil pa je tudi prvo nagrado za ureditev Trga revolucije v Trbovljah, vendar pa nagrajenega projekta niso upoštevali pri nadaljnji zazidavi. Morda je še kak objekt, ki ga nismo našli. Tako so revirji, ne le s pesmijo Kovaška, povezani s pesnikom pač pa tudi z ustvarjalnim delom njegovega sina arhitekta Marka.

Čast spominu velikega pesnika.

T. Lenarčič

Vinko Trinkaus

Zrušek

(II. nadaljevanje)

Anzo je hudo zbolelo. Že očitki, ki jih je razumel kot namig, da ni sposoben za nadzornika. Še bolj, da mu to pove Meglič, s katerim sta prijatelja, odkar pomni. Dvoje hiš nad Megličevimi so stanovali v koloniji. Držala sta se skupaj — kot so prave babnice — kot rit in srajca. In zdaj mu Meglič kaže prav tako zadržan odnos kot do drugih nadzornikov. Predvsem pa mu noče pomagati.

S stisnjenimi zobmi je zamrmral: »Srečno!« in se pognal po vpadniku na peto obzorje.

Že od daleč je Anza slišal ihtivo vpitje. Razložil je Robačev jezljivi, visoki glas in spreletela ga je nelagodnost. Tudi nad njim se bo znesel, če je nasažen. Ko je prišel bliže, je videl, da Robač vpije nad varnostnim tehnikom, ki je prezrl, da so

vrata v rovu, s katerimi so preusmerjali sveži zrak v oddaljene odkope, zlomljena in položena na stojke. Vozač jih je pozabil odpreti, zaletel se je vanje z vozičkom, da so se deske odlomile. Potlej jih je nekdo snel s tečajev.

»Varnostni tehnik in ne opazite,« je znova ponavljal očitke Robač. Mimogrede je odzdravil Anzi. »Kako naj vodim obrat z nesposobnimi ljudmi. Predvsem, kako naj odgovarjam pred inšpektorjem?«

Nesrečni varnostni tehnik je le zbegano skomigal z rameni. Počutil se je krivega, tega ni skrival. Zato tudi ni odgovarjal. Prav ta molk, ko mu ni ponujal povračila, ki bi ga zavrnil, je Robača zdrazil, da je čedalje bolj jezljivo ponavljal očitke.

»Pa vi, kakšno storitev boste imeli?« je naposled vprašal Anzo, ki je moral nesrečen poslušati očitke in rohnenje upravnika.

»Slabo! Ponoči Ovsec ni ukazal naj na številki dvesto dve, pri Lindiču tesarijo. Ukazal sem Lindiču, naj povleče po-

možno podporje. Zato bo izpadlo dvajset vozičkov. Bil sem na drugih odkopih. Tega ne bo mogoče nadoknaditi,« je v zadregi, obupan razlagal Anza.

Robač je togotno zavpil. Ni zaklel, ker tega kot dobro vzgojen človek ni zagrešil. Anza bi raje poslušal kletvico, kot vreseče naštevanje, kako zanič opravljajo svoje delo. V togoti je Robač pognal varnostnega tehnik, da natanko pregleda kaj je še mogoče popraviti do prihoda inšpektorja. Potem se je spet obrnil k Anzi.

»Vi mi pri vseh težavah napovedujete še nizko storitev«, je poočital Robač. Z jezikom si je oślinil usta, kar je bil znak, da želi povedati nekaj zelo pomembnega. »Čudno ravnote. Slabo organizirate proizvodnjo, premije, ki ni tako majhna, pa ne odklonite«.

Anza je vztrepetal. Osuplost se je spremašala z ogorčenjem, ki je preraščalo v hudo jezo. Koliko nesramnosti moram še tiho pogoltniti, se je zgrozil Anza. Strmel je v Robačev gladki,

navidez bolehní obraz, nemirne oči, ki so živčno begale.

»Prosim, pojdite pogledat Lindičev odkop in boste videli, da je tesarba nujna«, je z drda je tesarba nujna«, je z drhtečim glasom razlagal Anza.

»Včeraj sem bil na tej številki. Ovsec je poročal, da pritiska, ampak na kopi D je bil zmerom največji pritisk. Treba je pohiteti. Razumete? Vsak dan je pritisk večji. Prej, ko izkopljemo premog iz odkopa, manj pritiska je na tesarbo. Če bi lahko premišljali dvoje stvari hkrati, bi ugotovili, da je potrebno oboje: odkopavati in tesariti. Zakaj ne daste tesarske številke na odkop. Lindič pa naj naklada. Mene glavni inženir zmerom pesti, kadar imamo znižano storitev.«

»Manjkata mi dva knapa, druge tesarske številke so v rovih, kjer stiska progo. Meglič pravi, da morajo tesariti v rovih. . .«

»Meglič«, je z visokim vrščičim glasom vzkliknil Robač. Potem se je domislil, da sta Anza in Meglič velika prijatelja. »Vem«, je skušal ublažiti posmeh, »Meglič bi imel rad pometene rove. Tudi jaz. Ampak mi smo za to plačani, da izkopljemo čimveč premoga. To je prvo.«

»Naj odredim tesarsko številko na Lindičev odkop, on pa naj koplje premog?« je vprašal Anza.

»To bi napravil vsak sposoben nadzornik«, je ostro, posmehljivo vzkliknil Robač. »Zamudili ste dve uri, še uro bo trajalo, da organizirate zamenjavo; vmes bo malica, prej bodo končali z delom in izgubili boste polovico šihta. Deset vozičkov. To je skoraj vagon premoga, dragi moj. Vagon!«

Precej manj, je pomislil Anza, vendar z Robačem se ni smel prerekati. Upravnik bi trdil: »Skoraj vagon« in pri tem bi vztrajal. Zaskrbelo ga je nekaj drugega. Kopač Bevc, ki je bil tik pred upokojitvijo, še v mladih letih ni bil zagnan knap. Tesaril je počasi, en sam rov — Hudičarijo. Ko je izmenjal polomljeno podporje, je pri-

tisk že nalomil nove stojke in Bevc je začel tesariti od začetka. Knapje so ga zbadali, da ima v zakupu Hudičarijo, Bevc pa se je izgovarjal na pritisk in se ob vsaki priložnosti umikal v kamrico, da so lahko mimo vozili premog.

»Bevc, ki ga lahko odredim na dvesto dve, je zelo počasen tesar«, je rekel Anza.

»Pripravite ga, da bo boljši. Sposobnost nadzornika ni v tem, da pridnega pripravi k delu, ampak se kaže v iznajdljivosti, kako z lenimi doseže velike proizvodne učinke«, mu je s posebno samoveščnostjo zabrusil Robač. Napenjalo ga je od vzburljivega ponosa, da se je spet domislil odgovora, ki bi ga lahko zapisal kot izrek. »Tega se naučite in boste dober nadzornik.«

»Bi šli pogledat na odkop. . .«

»Ne utegnem! Tudi vi nimate preveč časa, da bi se pogovarjali«, je vzrojil Robač, ki se mu ni dalo na vroči odkop.

Anza je vedel, nekaj minut na kopi D in si prepoten, kot bi bil v vroči kopeli. Odzdravil je Robaču in odhitel proti hudičariji, kjer je tesaril Bevc.

Čvekavnem kopaču, ki ga je dajal išias, še nekaj drugih bolezní, starost, predvsem pa lenoba, se ni dalo na vroči odkop. Posebej še, ko mu je Anza zabičal, da bo moral pohiteti.

»Anza, se zavedaš, kako pomemben je tale rov«, mu je skušal dokazati Bevc. Hodil je od polomljene stojke, do druge, tolkel po nji, razlagal, kako se bo vsak hip zlomila in se bo strop zrušil. Ko Anza ni pritrdil, je Bevc obupan vzkliknil: »Tale rov je glavna izvozna žila, razumeš? Po njej se pretaka kri, polovica izvoza v tvojem oddelku. Če se to zamaši, bo infarkt. Ali veš, Anza, kaj je to — infarkt? Si bral zdravniške knjige?«

Anza je togotno zatulil in divje povil oči. Težko je držal roke ob telesu.

»Bevc, infarkt boš dobil, pri priči, če te počim za uho«, je preteče zahrumel Anza. »Tako na Lindičev odkop in glej, da boš priden! Lindiču reci naj zavrtá, odstrelí in čimveč naloži. K šihtu pridem na odkop in pogledam. Če ne boš priden, ti bo do zadnjega šihta žal.«

Spomenik je treba zaščititi!

Že v prejšnji številki našega glasila smo objavili fotografijo najstarejše hiše v Trbovljah, na Trgu Franca Fakina, s pripombo, da je treba hišo zaščititi, jo obnoviti in ji nameniti novo funkcijo.

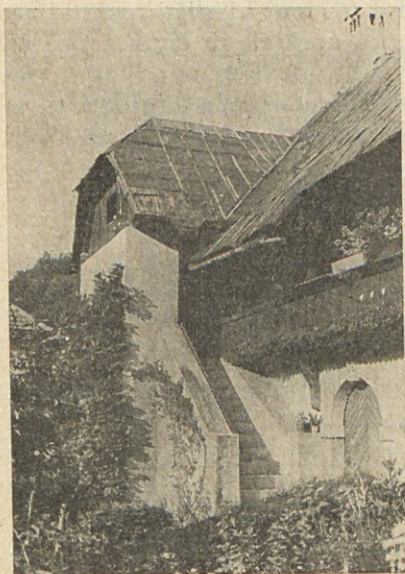
Tokrat naj o tej zgradbi napišemo nekaj več. Že od nekdanj govorní v Trbovljah, da je bila zgradba za časa celjskih grofov lovski gradič. Znano pa je, da je zadnji celjski grof umrl okoli 200 let preje, predno je bila ta zgradba pozidana v sedanji obliki. Na kletnem portalu namreč nosi letnico 1692. Obstajajo pa domneve, da je na istem mestu stala že prej zgradba, ki je morda res služila celjskim grofom in njihovim

podanikom za lovske namene, kadar so prihajali iz Savinjske doline preko sedla v trboveljsko kotlino, ki je bila domala vsa poraščena v takratnem času z gozdovi. Prvi pisani podatki o tej zgradbi izvirajo iz franciscejskega katastra iz l. 1825, kjer je navedeno, da je bil v hiši sedež: »K. K. Tabak Administration in Gratz«. Avtor knjige »Zgodovina Trbovelj, Hrastnika in Dola« prof. J. Orožen, ki je izšla leta 1958, pa pravi o tej zgradbi naslednje: Prva privatna posestnika Jakob Peklar, domačin iz hrastniškega Pekla in žena Marija, sta gospodarila do leta 1860. Imela sta gostilno, za Volkom in Erjavcem tretjo, in mesnico, prvo v sta-

rih Trbovljah. Vdova Marija je imela samo gostilno. Leta 1882 ji je kot lastnica služila nečakinja Rozalija Logar, vendar sta hišo dosmrtno uporabljala Blaž Škofca in Kristina, rojena Pekar. Izza leta 1926 pa je lastnica hiše Ljudmila Arzenšek, Rozalijina nečakinja.

Za zgradbo še danes pravijo, »Pri Škofcatu«, ali tudi »Arzenškova hiša«. Ko je zadnja lastnica, upokojena učiteljica Ljudmila Arzenšek umrla, je občinska skupščina Trbovlje zgradbo odkupila od njenih dedičev. Tako je občina Trbovlje sedaj lastnik te zgradbe.

Čeravno je ta hiša zaščitena kulturno-zgodovinski spomenik, pa zunanja podoba tega ne kaže. Že prejšnja lastnica Arzenškova jo je le stežka vzdrževala in je okrog leta 1953 do 1954 namesto dotrajane kritine s škodlami, prekrila streho s strešno lepenko pritrjeno z

Najstarejša hiša iz leta 1692 v Trbovljah propada. Vsepovsod po svetu skrbno čuvajo svoje naravne spomenike in spomenike — delo človeških rok, zakaj ne bi tudi v Trbovljah pristopili v najkrajšem možnem roku k obnovi najstarejši zgradbe, ki sodi med zaščitene spomeniško varstvene objekte v Trbovljah oziroma Zasavju. Odlašati ne smemo, da ne bo prepozno! (Foto J. Kolenc)

vzdolžnimi letvami. Tako je hišo zavarovala na najbolj enostaven način, brez večjih stroškov. Kritina je še danes takšna, kot je bila v času zadnje spremembe lastnika, tj. spodnji del dotrajana lesena kritina s škodlami, le-to pa prekriva strešna lepenka.

Zgradba je le deloma poseljena s stranko v zgornjih prostorih, ki pa uporablja le en oziroma dva prostora, medtem ko kletni prostori prav tako niso v celoti izkoriščeni.

Zgradba že dalje časa uživa vso možno spoštovanje vseh občanov Trbovelj, pa tudi strokovnjakov, ki se bavijo s spomeniškim varstvom, ter arhitektov.

Nekateri od domačih arhitektov so pred leti neobvezno razpravljali o tem, kako bi zgradbo prenovili in v kakšne namene naj bi v bodoče služila. Pred nedavnim pa je izdelal Jurij Kolenc svojo diplomsko nalogo na arhitekturi na temo: »Lovski gradič v Trbovljah — obnova arhitektonskega spomenika«. Njegovo nalogo so zelo dobro ocenili in si je na temelju te naloge pridobil tudi diplomsko inženirja arhitekture. Le-ta je ugotovil, da je kompleks kot celota ostal dobro ohranjen. Z njegovo obnovo oz. revitalizacijo bi Trbovlje dobilo novo kulturno središče, saj se nahaja v neposredni bližini osnovne šole in kulturnega doma Svobode II. Diplomant se je v svoji nalogi odločil za rekonstrukcijo fasad in prostorov. Pri tem je seveda ocenil prostore, kletne in v nadstropju ter bližnjo pomožno zgradbo. Predvidel je tudi potrebno opremo v raznih variantah. Gre mu za to, da bi ohranili prvotna razmerja pri zgradbi, kar naj bi bilo tudi osnovno izhodišče za vse nove funkcije. Ugotovil je tudi, da sedanji lastnik, to je občinska skupščina, trenutno nima izdelane odločitve, čemu naj bi objekt v bodoče služil, zato pa je to v svoji nalogi predvidel mladi diplomant. Po prvi varianti, ki je obdelana podrobneje v nalogi, je predvidel v kleti ureditev

gostinskega lokala. V tem naj bi bilo okrog 40 sedežev, lokal pa bi lahko bil specializiran (morda lovska kuhinja, ipd.) Seveda pa ima ta varianta tudi svoje slabe strani, zaradi tega, ker bi morali poseči pregrobo v prostor, zaradi izdelave sanitarij, prezračevanja, itd. Obdelana je tudi varianta za eventualno ureditev poročne sobe oziroma poročne dvorane. Le-to bi bilo možno izvesti zaradi večnamembnosti prostora samega (poroke, krsti, komorni koncerti, razstave, seje predavanja, ipd.), nezahtevnih instalacij, ki ne posegajo v prostor. Nadaljnja varianta je tudi, da bi v kletnih prostorih uredili razstveni prostor z vitrinami in panoji.

V nadstropju je diplomant predvidel po prvi varianti ureditev svečane sobe z zmogljivostjo za okrog 33 oseb. Tu nastopajo statični problemi in funkcionalna odvisnost od kleti, kar seveda ni najprimernejše. Po drugi varianti naj bi v nadstropju uredili lokal z zmogljivostjo za okrog 45 oseb. Povezan bi bil s kletnimi prostori z okroglimi stopnicami in servirnim dvigalom. Po tretji varianti naj bi v nadstropju uredili poročno dvorano. Prostori so za te namene primerni za izvedbo. Izkoristili bi jih namreč, lahko tudi za razstave in druge podobne namene. Po naslednji varianti bi lahko zgornje prostore uredili tudi v stalni razstveni prostor za eventualno ureditev etnografske zbirke, kakršne sedaj v Trbovljah nimamo. K vsaki od naštetih variant je projektant predvidel tudi ustrezno opremo.

Poleg rekonstruiranja zgradbe, je predvidel tudi zunanjo ureditev celotnega kompleksa, z zelenicami, klopmi in skulpturami.

Glede na to, da se v Trbovljah ne moremo ponášati s kakimi posebnimi oziroma bogatimi arhitektonskimi in drugimi likovnimi spomeniki, je nujno, da sedanji lastnik zgradbe čimpreje določi bodočo namembnost edinstvene zgradbe, naroči izdelavo ustreznega pro-

jekta za obnovo in rekonstrukcijo zgradbe in okolice in čimpreje ko je mogoče pristopi dejansko tudi k delu, s tem da predhodno zagotovi potrebna sredstva. Ta spomenik moramo občani v vsakem primeru ohraniti, saj dokazuje našo navzočnost na tem območju v preteklih stoletjih, dokazal pa bo tudi, kakšno skrb smo do tega objekta in podobnih objektov doslej imeli in kako smo znali ohraniti našo kulturno dediščino iz preteklosti. Predlagamo, da občinska skupščina v tem smislu čimpreje pristopi k obnavljanju objekta in določitvi bodoče njegove funkcije v gospodarskem, kulturnem in družbenem pogledu.

T. Lenarčič

Delo na lesnem skladišču v Trbovljah je zelo mehanizirano in se bistveno razlikuje od razkladanja, nakladanja in prirezovanja jamskega lesa v primerjavi s preteklimi leti in desetletji, ko smo les prevažali iz železniške rampe s cickami po ozkotirni železnici in vzpenjačah do lesnega skladišča. (Foto A. Bola)

Kanižarica obratuje

Rudnik rjavega premoga in industrije gradbenega materiala Kanižarica, je 3. julija 1977, to je za dan slovenskih rudarjev, vnovič pričel pridobivati premog v prostorih oziroma na odkopih, ki so bili pred tem hudo poplavljeni in onesposobljeni za vsakršno delo. Do konca preteklega leta so nakopali skupno 29.000 ton premoga. Decembrska proizvodnja je znašala 7.250 ton premoga in se iz meseca v mesec povečuje.

V Kanižarici pridobivajo premog v četrtem sloju kadunje, kjer so najprej odpravili posledice vdora vode. Da pa bodo proizvodnjo dvignili na prejšnjo raven, to je na višino pred vdorom vode, bodo morali usposobiti za pridobivanje tudi višje ležeči tretji sloj, ki je sedaj v celoti zalit z glino. V času pripravljanja sanacijskega načrta namreč niso pričakovali tolikšnih težav, zato so se dela tudi zavlekla. V letošnjem letu računajo, da bodo pridobili skupno okoli 100.000 ton premoga. Računajo, da jim bo

uspelo sanirati tudi tretji sloj do marca t.l. Težave pa imajo tudi z jamskim črpališčem. Vodnjak je bil namreč izdelan z večjo zamudo, sicer pa še vedno nimajo vseh jamskih črpalk, iz uvoza pa tudi niso dobili vrtnih garnitur za predvrtavanja. Oboje je namreč nujno potrebno za varno delo, zamude z dobavami pa povzročajo iz dneva v dan večjo škodo.

Po lanskih raziskavah celotne kadunje so ocenili, da znašajo zaloge 3,2 milijona ton, kar omogoča proizvodnjo za na-

daljnih 25 let. Od sklada skupnih rezerv ISE in iz združenih sredstev premogovnikov so za obnovo rudnika dobili 60 milijonov din, od tega so polovico porabili lani, ostanek pa bodo porabili letos. Računajo, da bodo po letu 1980 lahko nakopali 150.000 ton premoga letno, s pogojem, da bodo predhodno opravili večja investicijska dela, predvsem v pogledu mehaniziranja odkopov in transporta v jami. Še-le potem bodo lahko poslovali rentabilno. Tako menijo.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

ENERGETSKI PLAN ITALIJE DO LETA 1981

V zvezi z italijanskim petletnim investicijskim planom je itali-

janska vlada odobrila državni energetski program, ki predvideva izgradnjo jedrskih elektrarn kot tudi strukturne spremembe v italijanskih rafineri-

jah. Predvidena je gradnja 14 jedrskih elektrarn, od tega 12 s kapaciteto po 1000 MW in 2 s kapaciteto po 600 MW. Za realizacijo tega programa bo država odobrila ENEL v razdobju 1978—1981 3.000 mlrd. lir. ENEL bo v tem razdobju v celoti investiral 15.261 mlrd. lir, od tega 5.500 mlrd. lir za jedrske elektrarne, 1.534 mlrd. lir za hidroelektrarne ter 3.370 mlrd. lir za termoelektrarne: ostala sredstva so za gradnjo transformatorskega in distribucijskega omrežja. Za državni naftni in plinski koncern ENI so v petletnem razdobju predvidene investicije v višini 3.703 mlrd. lir. Od tega bo odpadlo 1.368 mlrd. lir na raziskovalna dela v Italiji in 2.335 mlrd. lir na raziskovalna dela v tujini. Program predvideva tudi omejitve rafinažnih kapacitet (sedaj 120 milij. ton) od 144 milij. ton v letu 1980 na 134 milij. ton v letu 1985.

FRANCIJA POVEČALA UVOZ PREMOGA V LETU 1977

V letu 1977 je Francija uvozila 23,6 milij. ton premoga, kar predstavlja 8,2% oziroma 1,8 milij. ton več kot v letu 1976. ZRN je postala s 6,85 milij. ton prvi dobavitelj Franciji (leta 1976: 7,04 milij. ton), sledijo Poljska s 5,04 milij., Južna Afrika s 4,9 milij., Avstralija z 2,24 milij., ZDA z 1,87 milij. in SZ z 1,23 milij. ton.

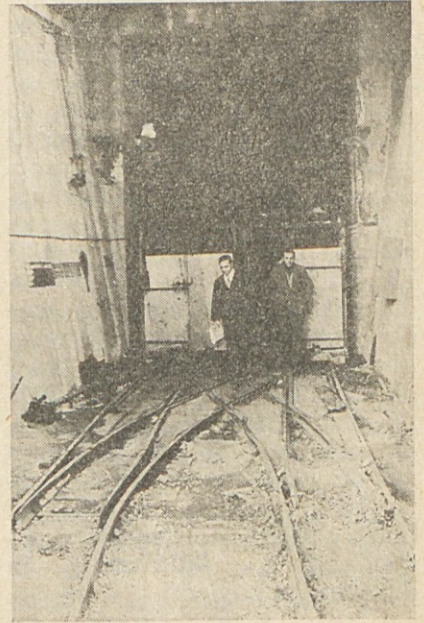
LETOS 53 MILIJARD kWh ELEKTRIČNE ENERGIJE

Za letošnje novo leto so nam elektrogospodarski strokovnjaki in planerji posredovali zbirno elektroenergetsko bilanco za leto 1978. Ta bilanca je podobna vsem ostalim bilancam, ki so podprte s številnimi analizami, predvidevanji, pogoji, težavami, številčnimi pregledi, itd. Vse je strokovno obdelano in precizirano. Vse pa se seveda vrti okrog dobav, proizvodnje in cene električne energije.

Načrtovalci skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva so izdelali bilanco na teme-

lju republiških in pokrajinskih bilanc proizvodnje in porabe električne energije. Ugotovili so, da bo treba v letu 1978 proizvesti skupno 53 milijard kWh električne energije, kar pomeni 10,8% več kot je bila dosežena proizvodnja v letu 1977. Zanimivo je, da je predviden porast proizvodnje električne energije v termoelektrarnah, hidroelektrarne pa so predvidele zmanjšanje proizvodnje. Le-te naj bi v letošnjem letu proizvedle za 9,3% manj energije, termoelektrarne pa za 27,7% več kot v preteklem letu. Ob tej priliki moramo priznati, da so bile hidrološke razmere v preteklem letu zelo ugodne, zato so HE delale s polno paro. Povečanje proizvodnje termoelektrogospodarstva temelji na proizvodnji novih termoelektrogospodarskih, pa tudi na razmeroma nizki proizvodnji termoelektrogospodarstva v letu 1977. Poraba električne energije se bo po predvidevanjih nekako ujemala s proizvodnjo energije v višini 53 milijard kWh. Poraba se bo v letošnjem letu povečala za približno 11%. Direktni porabniki bodo po predvidevanjih porabili v letošnjem letu za 17,6% energije več kot v preteklem letu. Predvideno povečanje električne energije pa je v glavnem odvisno od pravočasnega pričetka obratovanja novih zmogljivosti, tako proizvodnih kakor tudi prenosnih. S pričetkom obratovanja novih HE se bo skupna instalirana moč povečala za 598 MW oziroma za 10,5%. Že v januarju je bilo predvideno, da naj bi prve MW dala tudi HE Flomin — Srednja Drava II, drugi agregat te elektrarne bo pričel predvidoma obratovati sredi maja t.l. Nadalje je predvideno, da bo pričel obratovati sredi aprila VII. agregat HE Peručica z 58 MW. Zavrtele naj bi se v trimesečju tudi turbine PHE Čapljina z 2-krat 210 MW. Z začetkom t.l. bi morala pričeti obratovati tudi PHE Moste z 8 MW. Pa tudi PAP Lisina z 2-krat 15 MW.

S pričetkom obratovanja novih termoelektrogospodarskih se bo skupna moč TE povečala koncem leta na 6100 MW. V začetku

Varnostni tehniki na ogledu strojnega jaška, ki je v teku likvidacije (na rudniku Hrastnik — Foto J. Kirič)

marca naj bi startala TE Negotino z 210 MW in TE Nikola Tesla IV v Obrenovcu s 305 MW. Mesec dni kasneje bi morala pričeti obratovati TE Rijeka s 320 MW, začetkom julija pa tudi TE Tuzla V z 210 MW, v začetku oktobra naj bi pričela obratovati TE Koluvara IV s 110 MW in TE — TO Zagreb II s 120 MW.

Poleg načrtovanega pričetka obratovanja novih elektrarn in prenosne mreže, obilnih padavin, dobre obratovalne pripravljenosti elektroenergetskih objektov, pravočasna in zadostna oskrba z gorivom je najpomembnejši predpogoj uspešnega dela elektroenergetskega sistema Jugoslavije. Predvideno je, da bi v letošnjem letu porabili za proizvodnjo električne energije 26,133 milijonov ton lignita, 3,622 milijonov ton rjavega in 0,232 milijonov ton črnega premoga, 1,042 milijona ton tekočega goriva in 71-krat 10⁶ Nm³ plina. Poraba premoga se bo v primerjavi s preteklim letom povečala za okoli 26%, poraba mazuta pa za okoli 80%. Te potrebe pa so seveda orientacijskega značaja, kar je odvisno od številnih faktorjev. Da načrti ne bi ostali le načrti,

pa so gospodarstveniki predvideli tudi vrsto ukrepov za uspešno izvedbo sprejetih načrtov, tako načrte za pravočasno dokončanje elektroenergetskih objektov v izgradnji, pravočasno dokončanje osnovne 400-kV mreže Jugoslavije, pa tudi dokončanje transformatorske postaje Zagreb 5400/110 kV. S tem bi se povečala zanesljivost dela celotnega jugoslovanskega energetskega sistema. Nič manj pomembni pa niso tudi naslednji elementi: sprejetje dogovora o politiki cen v energetiki, racionalna poraba električne energije in koriščenje akumulacij hidroelektrarn.

ENERGIJA NA HANOVERSKEM SEJMU

V času od 19. do 28. aprila 1978 bo v Hanovru v ZR Nemčiji sejem, ki bo prvokrat prikazal sredstva za ustrezne postopke in pogonska sredstva na temo: »Energija — proizvodnja pretvarjanje, distribucija«. Na tem sejmu bo sodelovalo okoli 1000 razstavljalcev. Posebnost koncepta te razstave oziroma sejma je, da bo z razstavo, predavanji in drugimi manifestacijami seznanil strokovnjake in ostale zainteresirane z industrijskimi zmogljivostmi za izgradnjo in obratovanje električnih central, toplarn, itd. Razstavni program sejma ima tri smeri, in sicer proizvodnjo primarne energije, pretvarjanje energije in distribucijo energije (toplotne in električne). Z vso zanesljivostjo lahko trdimo, da bo vrednost celokupne manifestacije dala nov poudarek aktualni temi, ki se imenuje energija.

Potreba po primarnih virih energije je znašala leta 1960 na vsem svetu 4,2 milijardi ton črnega premoga, v letu 1973 je znašala ta potreba že 8 milijard ton, preračunano v črni premog. Po podatkih študije posebnega ameriškega instituta bodo znašale potrebe okoli 13 milijard ton črnega premoga z letno stopnjo rasti 4%. Da bi lahko zagotovili oskrbo s tovrstno energijo, bo potrebno do

leta 1985 poprečno investirati preko 500 milijard D mark letno, ob upoštevanju sedanjih cen.

REVIZIJA SREDNJEROČNEGA ENERGETSKEGA PROGRAMA V ZRN

Na sedežu vlade ZR Nemčije so odobrili revizijo srednjeročnega energetskega programa, ki ga je pripravila njihova vlada. Revizija vključuje tudi ukrepe za varčevanje in določitev prednostnega vira primarne energije. Ta revizija temelji na načelih, ki so jih sredi preteklega leta objavili v zvezi z zmanjšanjem odvisnosti od nafte in večjega izkoriščanja domačih rezerv premoga in nuklearne energije. Vladni energetskega program predvideva povečanje moči nuklearnih elektrarn le v primeru, če bodo rezerve premoga v celoti izkoriščene. Predvidevajo, da bodo letno porabili za proizvodnjo električne energije 35 milijonov ton premoga. Program prav tako vključuje povečanje taks oziroma pristojbin na gorilno olje v gospodinjstvu, kakor tudi podražitev električne energije z namenom, da bi zmanjšali njeno porabo.

POVEČANJE PROIZVODNJE PREMOGA V ZDA

Po študiji ameriškega nacionalnega združenja za premog, predvideva okoli 100 največjih ameriških proizvajalcev premoga, da bodo odprli nove ali povečali obstoječe zmogljivosti premogovnikov, da bi lahko uresničili program predsednika ZDA Carterja o podvojitvi proizvodnje premoga do leta 1985. Po tej študiji načrtujejo proizvajalci premoga, da bodo odprli skupno 332 novih premogovnikov ali razširili stare, s tem pa bi povečali proizvodnjo premoga za 594 milijonov ton letno. Sedanja letna proizvodnja v ZDA znaša do 800 milijonov ton, z novimi zmogljivostmi pa bi v bodoče znašala proizvodnja letno preko 1,2 milijard ton. Stvarna proizvodnja bi bi-

la lahko tudi večja, ker študija ni zajela manjših premogovnikov, ki so v letu 1976 proizvedli skupno 250 milijonov ton premoga. Poraba 100 milijonov ton premoga namesto nafte, pomeni zmanjšanje uvoza tega goriva za okoli 400 milijonov barelov letno v vrednosti preko 5 milijard dolarjev. Pri razširitvi ali otvarjanju novih premogovnikov pridejo v poštev deloma površinski kopi v njihovih zahodnih državah, deloma pa tudi premogovniki z jamskim kopom.

PROIZVODNJA PREMOGA V SSSR

V letošnjem letu bodo v SSSR proizvedli približno 720 milijonov ton premoga, za leto 1980 pa načrtujejo proizvodnjo v višini od 800 do 807 milijonov ton. Sovjetski strokovnjaki računajo, da bo znašala poraba premoga v SSSR v letu 1990, milijardo ton. Rezerve premoga v SSSR cenijo na 425 milijard ton. Največji porabniki premoga so energetika in črna metalurgija. Energetika ga porabi 37%, črna metalurgija pa 13%.

PREMOG NA KITAJSKEM

Na Kitajskem se je proizvodnja premoga povečevala letno po 11% od leta 1949 dalje. Po izjavi kitajskega ministra za premog, je njegova država tretja po količini proizvodnje premoga na svetu, medtem ko je bila v letu 1949 še na desetem mestu. LR Kitajska bo v naslednjih desetih letih podvojila proizvodnjo premoga, nato pa do konca stoletja vnovič podvojila proizvodnjo. Glavni poudarek v razvojnem načrtu dajejo mehanizaciji in modernizaciji eksploatacije premoga.

KOLUBARA IZPOLNILA SVOJ NAČRT

Rudarji REIK Kolubara so izpolnili lanskoletni proizvodni načrt. Proizvedli so skupno 9,6 milijonov ton premoga. Svoje ga uspeha so se zelo veselili,

saj so plan dosegli kljub temu, da so TE obratovale manj, zaradi ugodnega hidrološkega leta.

LETOS 2208 MW VEČ

Letos naj bi se skupna moč jugoslovanskih elektrarn povečala za 2208 MW, tako da bi koncem letošnjega leta dosegli skupno moč 12.200 MW. Osem let nazaj so zmogljivosti jugoslovanskega elektrogospodarstva bile za polovico manjše. V letu 1965 je Jugoslavija razpolagala le s 3063 MW. Istega leta smo v naši državi proizvedli le 13,5 milijard kWh, za letos pa združeno elektrogospodarstvo naši državi načrtuje proizvodnjo v višini preko 50 milijard kWh električne energije.

USPEH HIDROELEKTRARNE DJERDAP

HE Djerdap je na jugoslovanski strani Donave dosegla v letu 1977 lep proizvodni uspeh. V celoti je proizvedla 5,84 milijard kWh električne energije. Ta proizvodnja je večja za milijardo kWh, od količine, ki so jo načrtovali za preteklo leto. V prvi polovici januarja letos je HE Djerdap obratovala z zmanjšano zmogljivostjo zaradi majhnega pritoka vode. Z nastopom večjih padavin pa se je ta pritok v drugi polovici januarja povečal.

OPREMA ZA TE UGLJEVIK

Minelova tovarna kotlov je sklenila z delovno organizacijo za proizvodnjo in prenos električne energije Elektrogospodarstvo BiH v Sarajevu, pogodbo o dobavi opreme za zgraditev TE Ugljevik, v Tuzli z močjo 300 MW. Vrednost dobav bo znašala 99 milijonov dinarjev. Sestoji pa se iz naprav za mletje premoga in naprav za transport pepela.

DOLGOROČNI ENERGETSKI NAČRT V ITALIJI

Komite za gospodarsko načrtovanje italijanske vlade je pred nedavnim odobril dolgoročni energetski program. Ta predvideva izgradnjo 14 nuklearnih elektrarn v skupni vrednosti 5,5 bilijonov lir. Od tega bo njihov državni konzern za električno energijo ENEL, dobil 3 bilijone lir za investicijska vlaganja v naslednjih 4 letih. Sicer pa investicijski program tega konzerna do leta 1981 predvideva investicije v skupnem znesku 15,3 bilijone lir, od česar nameravajo investirati 3,4 bilijone lir za zgraditev termoelektrarn in elektrarn s plinskimi turbinami, 3,2 bilijona za daljnovidno omrežje in 1,5 bilijona lir za gradnjo hidroelektrarn.

PRIDOBIVANJE PREMOGA NA POLJSKEM

Premogovna industrija je glavna industrijska panoga na Poljskem. Industrijske rezerve črnega premoga v tej državi cenijo na približno 140 milijard ton. V letu 1976 so proizvedli 179 milijonov ton črnega premoga, lansko proizvodnjo pa so povečali za nadaljnjih 7 milijonov ton. V načrtu imajo izgradnjo 7 novih velikih premogovnikov v bazenu črnega premoga v Lublinskem vojvodstvu.

PREMOG NAJ BI PODRAŽILI

V dnevnem časopisju smo brali koncem preteklega in v začetku tega leta, da je združenje premogovnikov Jugoslavije predlagalo zveznim organom podražitev premoga. S tem bi v prvi vrsti odpravili izgube v premogovnikih, ki se pojavljajo že nekaj časa, predvsem v tistih z jamskim kopom, po drugi strani pa bi popravili tudi osebne dohodke rudarjev, ki zastajajo za prejemki delavcev v večini industrijskih panog. O sredstvih za financiranje razširjene reprodukcije tokrat niso objavili podrobnejših analiz. Po drugi strani pa se pojavlja

tudi mnenje, da se je v poslednjih letih premog podražil in da to zmanjšuje njegovo konkurenčno sposobnost, kar naj deloma tudi zavira nadaljnjo rast proizvodnje premoga. Če se bo letos nadaljevalo z neugodnimi ali nedefiniranimi pogoji gospodarjenja in če bodo tekoča goriva še nadalje izrinjevala premog s tržišča, ni verjetno da bi prognoze za povečanje proizvodnje premoga tudi uresničili.

NAJVEČJA TERMoeLEKTRARNA V SSSR

Po podatkih sovjetske agencije TASS so v mestu Uglegorsk v Ukrajini, dokončali z izgradnjo trenutno največje evropske TE z močjo 3,6 milijonov kW. Del električne energije, ki jo bodo proizvedli v tej TE bodo izvozili v ostale članice — države SEV, ki nimajo dovolj lastnih virov. V Ukrajini stoji polovica vseh sovjetskih termoelektrarn.

NOVA NUKLEARNA ELEKTRARNA NA HRVATSKEM

Pred nedavnim so izdelali preliminarni investicijski program za zgraditev II. jugoslovanske nuklearne elektrarne, ki naj bi jo postavili na otoku Vir pri Zadru. Izdelava programa temelji na znanstvenih raziskavah lokacije, na seizmoloških, geofizičnih in radioloških merjenjih, kakor tudi na študiji o optimiranju hladilnega sistema, toplotne polucije, oceanografskih in bioloških posebnosti morja v bližini otoka ter vpliva odpadne toplote, prevoza opreme in materiala. Ta elektrarna bi uporabljala kot gorivo obogaten uran, letno pa naj bi proizvedla okoli 6 milijard kWh električne energije. Gradili bi jo skupno Hrvatska in Slovenija pod enakimi pogoji kot grade nuklearno elektrarno v Krškem. Dokončne odločitve o zgraditvi te nuklearne elektrarne še ni, če pa bo sprejeta bi elektrarno lahko zgradili do leta 1987.

JUGOSLOVANSKI KOMITE SVETOVNE KONFERENCE ZA ENERGIJO BO ZASEDAL

V decembru je bila v Beogradu letna skupščina Jugoslovanskega komiteja svetovne konferen- ce za energijo, na kateri so raz- pravljali o trenutni energetski situaciji v državi, kakor tudi o vlogi in nalogah jugoslovanskega komiteja posebno v pogledu usklajevanja energetskih po- treb in bodočega razvoja.

Jugoslavija predstavlja 0,6 % prebivalstva, v svetovni porabi energije pa sodeluje Jugoslavi- ja z 0,63 %, medtem ko je njen delež v skupni energetski pro- izvodnji okoli 0,4 %. Vsekakor ni posebno ohrabrujoče spo- znanje, da naše energetsko bla- go, v primerjavi s svetom dose- ga komaj 0,1 %. Sicer pa smo v letu 1977 proizvedli okoli 47 mi- mijard kWh električne energije in okoli 40 milijonov ton pre- moga. Domača proizvodnja su- rove nafte se giba okrog 4 mili- jone ton, poraba naftnih deri- vatov pa znaša 15 milijonov ton letno pri dveh milijardah m³ naravnega plina. Spričo stalne tedence naraščanja vseh virov goriva in energije, je treba iz- delati hkrati tudi jasne projek- te o varčevanju in racionalni porabi energije. Pomembno je, da se koriščenje in struktura porabe energije sedaj in v bo- doče usklaja s potrebami člove- ka in njegove okolice.

PREMOG V SREDIŠČU ZANIMANJA

Na konferenci mednarodnega instituta za uporabo sistemske analize in sovjetske akademije znanosti, ki je bila v začetku decembra preteklega leta v Moskvi, je bil dan velik pouda- rek premogu, kot nosilcu ener- gije, ki bi lahko pripogomel k premostitvi sedanjih energet- skih problemov. Edini pom- islek, ki ga imajo na ta vir energije, so visoki proizvodni stroški in transport. Tema dve- ma viroma stroškov je treba dati večji poudarek. Zato so precej pozornosti na konferen- ci posvetili zmanjšanju proiz- vodnih stroškov, pri čemer so

govorili tudi o postopku pri podzemeljskem eksploatiranju premoga s pomočjo vode. Po- membnost površinskih kopov bo tudi v bodoče odločilna. Na- črtujejo metodo podzemeljske- ga pretvarjanja premoga v plin- sko stanje, pri čemer pa so po- udarili, da ta metoda še ni do- volj preizkušena, čeprav v ZDA intenzivno delajo prav na tej metodi, deloma tudi v SSSR, pa tudi v zahodni Evropi. Pri po- vezovanju različnih virov ener- gije so opozorili na možnost pridobivanja metanola z upora- bo premoga skupno z atomsko ali sončno energijo.

PORABA ENERGIJE V VIETNAMU

Po vzhodnonemških podatkih naj bi v Vietnamu do leta 1980 povečali porabo energije za 2 in pol krat. To je povezano z grad- njo velikih industrijskih objek- tov, večjo porabo v kmetijstvu ter gradbeništvu. Do leta 1990 bo po predvidevanjih vietnam- skih strokovnjakov zagotovila potrebno energijo nafta, in si- cer z deležom 26,8 %. 2 % elek- trične energije bodo dobili iz nuklearnih elektrarn, 11,1 % pa hidroenergije. Pričeli so z izdelavo turbin in generatorjev z močjo 5 MW.

MEDNARODNA RAZSTAVA RUDARSTVO '78 V BEOGRADU

Beograjski sejem bo organizi- ral skupno z rudarskim institu- tom Beograd (Zemun), v času od 11. do 15. septembra 1978 posvetovanje na temo: »Trans- fer znanosti in tehnologije s področja rudarstva v države v razvoju«. Hkrati bo beograjski sejem organiziral tudi s sodelo- vanjem drugih številnih institu- cij razstavo rudarske opreme in tehnologije pod naslovom: »Rudarstvo 78«. Tako posveto- vanje, kakor tudi razstavo bo- do organizirali ob soglasju zvez- nega izvršnega sveta. Posveto- vanje in razstava bosta vnovič potrdila splošno aktivnost in pripravljenost Jugoslavije na področju sodelovanja z neuvr- ščenimi državami.

GRADNJA ELEKTROENERGETSKIH OBJEKTOV NA KOSOVU

Za razliko od drugih evropskih držav, tudi tistih, ki so z ener- getskimi potenciali manjši od naše države, predstavlja nedo- grajenost prenosne mreže v elektrogospodarstvu resno ome- jevanje faktorja dela celotnega elektroenergetskega sistema. To kaže tudi podatek, da je v času od leta 1963 do 1970 bilo investiranih za razvoj prenos- ne mreže v SR Srbiji le 11,5 % od skupno vloženi sredstev v elektroenergetske objekte. V drugih evropskih državah se udeležbe investicij za izgradnjo in vzdrževanje prenosne mre- že napram investicijam v celot- ni elektroenergetski sistem gi- bajo okrog 20 %, pa celo tudi več. S pričetkom izgradnje vi- sokonapetostne mreže 380 kV se je stanje nekoliko izboljša- lo, tako na Kosovem, kakor tu- di v Jugoslaviji. Z izboljšava- njem visokonapetostnega omrežja na Kosovem se s tem omogoča tudi prenašanje kvali- tetne elektroenergije iz elektro- energetskih objektov v tej po- krajini preko enotnega elektro- energetskega sistema Jugoslavi- je. V okviru Elektro Kosovo so v času od leta 1974 do 1976 vlo- žili 266,9 milijonov din v elek- troenergetske objekte, od če- sar pa je šlo za prenos oziroma prenosno omrežje 136,9 milijo- nov din, v transformatorske po- staje 130 milijonov din, v niz- konapetostno omrežje pa so in- vestirali 38,2 milijona din. Naj- večji dela tega so bili krediti.

SILICIJSKE CELICE ZA MINI CENTRALE

Z velikim sredstvi je vlada ZR Nemčije podprla industrijski veleprojekt za gospodarsko pretvarjanje sončne v električ- no energijo s pomočjo solarnih generatorjev. Baza je silicij v najčistejši obliki, ki ga v veli- kih količinah proizvaja Wacker Chemie GmbH, München. Teh- nologija za generatorje bo pri- spevala AEG-Telefunken AG. Delovni program projektov je načrtan za dobo 8 let, predvide-

na sredstva pa znašajo približno 170 milij. DM, od česar bo zvezna vlada prispevala 80%. V prvi fazi bodo izdelali prototip 70-kW generatorjev. Že za leto 1985 računajo izvedenci, da bo dosegel svetovni promet za silicij, potreben za solarne celice približno 1 mlrd. DM, do leta 1995 pa računajo že s porastom na približno 20 mlrd DM.

POVEČANJE ZALOG PREMOGA V ZRN

V letu 1977 so v ZRN pridobili 84,5 milij. ton premoga proti 89,3 milij. ton v letu 1976. Zaloge premoga in koka so se do konca preteklega leta dvignile od 17,1 milij. ton v letu 1976 na 22,5 milij. ton. Celotna potrošnja domače proizvodnje premoga je znašala 79 (1976 : 84) milij. ton. Pri tem je odpadlo na termoelektrarne 3,5 (4,3) milij. ton. V zahodnonemških premogovnikih je bilo lani zaposlenih 192.000 delavcev proti 196.000 v letu 1976.

ZAHODNONEMŠKO RUDARSTVO V LETU 1977

V zahodnonemškem rudarstvu je v letu 1977 opazna tedenca nadaljnje oslabitve konjunktore. Promet celotnega rudarstva bo dosegel le vrednost 21,3 mlrd. DM, od česar odpade 3,8 mlrd. DM na pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina. Proizvodnja črnega premoga je nazadovala od 89 milij. na 85. milij. ton, proizvodnja rjavega premoga pa bo letos dosegla 123 (1976 : 135) milij. ton. Nasprotno temu se je proizvodnja kalijeve soli povečala za 11% na 23,5 milij. ton, proizvodnja železove rude se je letos znižala od 3 na 2,8 milij. ton. Rudniki svinca in cinka bodo letos dobavili 114.000 (1976 : 112.000) ton svinca oziroma 31.000 (32.000) ton cinka. Proizvodnja bakra bo dosegla 1.500 ton.

PROIZVODNJA ČRNEGA PREMOGA V ZRN

V letu 1977 je zahodnonemška proizvodnja črnega premoga

nazadovala v primerjavi s predhodnim letom za 5 milij. ton. Letošnji izkop je dosegel 84,5 milij. ton proti 89,3 milij. ton v letu 1976. Upoštevati pa moramo, da je dosegel izpad zaradi skrajšanega delovnega časa v letu 1977 2,6 (1976 : 2,8) milij. ton.

ENERGETSKI PLAN ŠPANIJE ZA OBDOBJE 1977—1987

V novem energetske planu Španije, ki zajema razdobje 1977—1978, se bo delež uvoza v celotni energetski potrošnji znižal od sedanjih 71% na 63%. Delež posameznih energetskih virov v celotni preskrbi se bo znižal oziroma povečal kot sledi: premog od 15,2 na 16,5%, surova nafta od 66,3 na 53,8%, zemeljski plin od 1,9 na 6,5%, jedrska energija od 2,1 na 14,2%, hidroelektrarne od 14,5 na 8,9%.

REŠEVANJE PREMOGOVNIKOV

Zahodnonemški premogovniki so imeli koncem preteklega leta na zalogi 33 milijonov ton premoga vseh vrst, kar pomeni 1/3 njihove letne porabe. Število premogovnikov, ki še obratujejo, je padlo od 52 v letu 1969, na 29 koncem leta 1977, število zaposlenih pa se je zmanjšalo od 180.000 na 130.000. Zahodnonemška vlada je bila zato prisiljena priskočiti na pomoč premogovni industriji s kreditom 1,4 milijarde mark, z namenom, da jih porabijo kot subvencijo. Države evropske gospodarske skupnosti se za sedaj brez uspeha branijo proti uvozu. Leto 1978 je proglašeno v njihovih deželah za leto uplinjevanja premoga, v katerem naj bi tehnično in finančno realizirali utekočinjenje in uplinjevanje zahodnonemškega premoga.

V nekaj vrstah

MARKSISTIČNI CENTER JE PRIČEL Z DELOM

Pred nedavnim je revirski komite ZKS Trbovlje ustanovil svoj marksistični center za Zasavje. Za vodjo tega centra je bil imenovan s 1. decembrom 1977, Janko Savšek, dipl. politolog, bivši član našega kolektiva, nazadnje pa je bil več let novinar Ljubljanskega dnevnika za področje Zasavja. Oddelek oziroma center je že pričel z delom.

Za novinarja Ljubljanskega dnevnika za Zasavje je od decembra preteklega leta dalje bil imenovan Svato Krasnik, dosedanji novinar pri Radiu Trbovlje.

SINDIKATI SO OBISKALI BOLNE TOVARIŠE

Delegati osnovnih organizacij sindikata elektrogospodarstva in premogovništva pri REKZ,

so koncem preteklega leta obiskali svoje bolne sodelavce, ki se že dalje časa zdravijo v raznih zdravstvenih domovih oziroma bolnicah širom Slovenije. Hkrati z voščili za novo leto so jim podarili tudi po 300,00 din za »krajšanje«
novoletnih praznikov. Vsi sodelavci so bili obiska zelo veseli.

OBRAČUN NADOMESTIL ZA ČAS BOLEZNI

Skupnost socialnega varstva Slovenije je objavila valorizacijo osnov za obračun nadomestila osebnega dohodka za čas boleznih do 30 dni. V skladu z določbami sindikalne liste za leto 1977 se je po podatkih zavoda SRS za statistiko poprečni čisti dohodek na zaposlenega v gospodarstvu Slovenije gibal takole:

— poprečje leta 1976 3.932 din;

— januar—marec 1977 din 4.314 ali porast 9,71 %;

— april—junij 1977 4.537 din ali porast 15,39 %;

— julij—september 1977 din 4.811 ali porast 22,36 %.

Skupnost je objavila gornje podatke z namenom, da se uporabijo za izračun valoriziranih osnov za obračun nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni do 30 dni.

ODLIKOVANI OBČANI V HRASTNIKU

Predsednik občinske skupščine Hrastnik, Brane Milinovič, je 28. decembra 1977 v imenu predsednika republike tovariša Tita, predal odlikovanja 23 občanom Hrastnika — družbenopolitičnim delavcem in zaslužnim občanom. Stanko Dolanc (st.) je prejel red dela z zlatim vencem, Franc Kerin red republike z bronastim vencem, Darko Majcen red dela z srebrnim vencem. Za vse te so odlikovanja predlagale republiške zveze. Na predlog občinske konference SZDL pa so prejeli red republike z bronastim vencem Justa Bevec, Ivan Rupnik in Fani Vizovišek; red zaslug za narod s srebrnim vencem: Franci Martinšek; red dela s srebrnim vencem: Vlado Debeljak, Vanda Mlinar, Alojz Pajk, Momir Savič, Mimi Stošicki, Janez Vink, Jože Žibert in Mirko Greršak. Poleg tega je pet občanov prejelo medalje zaslug za narod, trije občani pa medalje dela.

IZVRŠNI ODBOR ZDRUŽENJA TOZD ENERGETIKE PRI GZS

Pri Gospodarski zbornici Slovenije deluje med izvršnimi odbori združenj TOZD posameznih panog, tudi izvršni odbor združenja TOZD Energetike. Sedež tega izvršnega odbora je v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2/I, telefon 310-244, strokovno službo pa vodi Žarko Germek, dipl. ek. Za izvajanje strokovnih nalog iz posameznih področij dela delujejo pri izvršnem odboru naslednje strokovne komisi-

je: stalna komisija za presojo zahtevkov za uvoz opreme za potrebe energetike; komisija za proučitev in oblikovanje predlogov poklicnih profilov ter predmetnikov in učnih načrtov (občasno), ter komisija za oblikovanje meril uspešnosti dela v OZD. V teku je še formiranje in aktiviranje komisije za izdelavo akcijskega programa združenja TOZD energetike za konkretizacijo ukrepov za racionalizacijo na področju pridobivanja, predelave in transporta energije.

ZAGORSKI SINDIKATI — POMOČ OTROKOM

Koncem decembra 1977 je občinski sindikalni svet Zagorje ob Savi, nakazal v sklad za pomoč otrokom smrtno ponesrečenih delavcev REKZ, ki ga upravlja posebni odbor pri konferenci osnovnih organizacij sindikata REKZ, 5.000,00 din

Nekaj dni pred tem nakazilom pa je v isti sklad in v iste namene nakazal občinski sindikalni svet iz Trbovelj 10.000,00 din. Za poklonjeno pomoč najtoplejša zahvala!

PODELJENE SO BILE KRAIGHERJEVE NAGRADE

Dne 4. januarja 1978 so na Gospodarski zbornici Slovenije, podelili letošnje Kraigherjeve nagrade. Te podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije vsako leto na ta dan, v spomin na pokojnega Borisa Kraigherja, ki se je pred 11. leti na ta dan smrtno ponesrečil. S temi nagradami se daje priznanje delavcem proizvodnih, znanstveno-raziskovalnih in drugih OZD, ki so dosegli izjemne rezultate na tehničnem, ekonomskem in organizacijskem področju in drugih področjih in ki tvorno sodelujejo v samoupravnih odnosih. Letošnje nagrade so prejeli: Marcel Kralj — Droga, Portorož, Franc Oman — Industrija bombažnih izdelkov, Kranj, Metod Rotar — Ljubljanska banka, Ljubljana, Ludvik Simonič — ISKRA, TOZD

Tovarna uporov in potencio metrov, Šentjernej in skupina lesnoindustrijskega kombinata Savinja, Celje — Stefan Leskovšek, Franjo Novak, Ivan Peter in Oton Rak. Cestitamo!

LANSKE CENE

Po podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko, so se življenjski stroški v Sloveniji povečali v letu 1977 v primerjavi z letom 1976 za 14,6 %. To je po vrsti osmo največje povečanje življenjskih stroškov v zadnjih 15 letih. V lanskem letu se je v primerjavi z letom poprej promet v Sloveniji podražil za 19,5 %, hrana je bila dražja za 17,8 %, stanovanjska najemnina in komunalne storitve za 17,4 %, kurjava in razsvetljava za 14,1 %, stanovanjska oprema za 11,3 %, kultura, razvedrilo in oddih za 9,4 %, obleka in obutev je bila dražja za 9,3 %, tobak in pijače za 7,4 %, stroški za higieno pa so se povečali za 7,3 %. Po resolucijskih načrtih za leto 1977, bi se lahko v primerjavi z letom poprej življenjski stroški povečali le za 10,2 %, dejansko pa so se povečali za 15,3 %. Porast življenjskih stroškov v preteklem letu pa je še vedno manjši, kot je bil v letu 1965 (31,6 %), v letu 1974 (24,3 %) in v letu 1975 (26 %).

DELO MEDOBČINSKEGA ODBORA GZS ZA ZASAVJE

Dne 15. 12. 1977 je bila v sejni sobi poslovnostanovanjskega objekta v Hrastniku, razširjena seja medobčinskega odbora Gospodarske zbornice Slovenije za Zasavje. Poleg članov medobčinskega odbora so se seje udeležili tudi predstavniki delovnih organizacij iz Zasavja. Obravnavali so vprašanje investicijsko-organizacijskega programa zasavskega računalniškega centra, nadalje samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev za ustanovitev in začetek dela delovne organizacije zasavski računalniški center, govorili pa so tudi o dogovoru o pripravah na javno razpravo o teh dokumentih, na-

zadnje pa še o akciji za ponovitev sprejemanja samoupravnega sporazuma o planu razvoja letališke mreže v SR Sloveniji do leta 1980. Sejo je vodil predsednik medobčinskega odbora Franci Štojs, dipl. ek. Sklenili so, da se predloži investicijsko-organizacijski program z aneksom in prečiščenim besedilom samoupravnega sporazuma v javno razpravo na zboru delavcev zainteresiranih delovnih organizacij do 25. januarja 1978. K podpisovanju sporazuma bi pristopili v drugi polovici februarja t.l.

USTANOVLJENA JE TEMELJNA BANKA ZASAVJE

Dne 26. decembra 1977 dopoldan je na sedežu Ljubljanske banke — podružnice Trbovlje podpisalo 87 pooblaščenec, od skupno 97 TOZD, OZD in drugih upravičencev, samoupravni sporazum o združitvi v temeljno banko Zasavje. Na ustanovnem zboru so sprejeli tudi statut banke in sklep o združitvi temeljne banke Zasavje v Ljubljansko združeno banko, izvolili pa so tudi izvršilne organe temeljne banke Zasavje.

NA DOLU PRESTAVLJAJO SPOMENIK

Na Dolu pri Hrastniku so že dalje časa v teku gradbena dela za prestavitev spomenika NOB. Z dosedanje lokacije, nameravajo spomenik prestaviti na prostor, ki so ga pridobili v neposredni soseščini pri avtobusni postaji, potem ko so porušili star oziroma dotrajan objekt. Na mestu, kjer sedaj stoji spomenik, nameravajo zgraditi poslovno stanovanjski objekt. Dela so se nekoliko zavlekla zaradi težav pri zbiranju soglasij, ki so potrebna za izdajo gradbenega dovoljenja. Vse kaže, da bo spomenik prestavljen do maja 1978. Poleg spomenika bo tudi avtobusna postaja s čakalnicami, medtem ko bodo poslovno-stanovanjski objekt pričeli graditi predvidoma maja letos. Gradnja bo potekala v dveh fazah. V novem objektu bodo

prostori banke, pošte, ambulanta zdravstvenega doma, itd., nad temi prostori pa bo tudi 35 stanovanj.

VODA — NAJBOLJ PEREČ TRBOVELJSKI PROBLEM

Že dolgo vrsto let je v Trbovljah pomanjkanje pitne vode, najbolj pereč komunalni problem. Lansko leto je bilo razmera zelo sušno, saj je padlo manj padavin kot običajno, zato so bile težave zaradi pomanjkanja vode toliko bolj očitne. Deloma je k izboljšanju pripomogel tudi začasni priključek novih zajetij pitne vode v Šklendrovcu.

Trbovlje se oskrbujejo s pitno vodo iz 14 zajetij, 6 zajetij je z območja Knezdola in Rovt ter dajejo povprečno 13,8, 7 zajetij z območja Planinske vasi in pod Partizanskih vrhom, dajejo povprečno 21,6, zajetje Mitovšek pa daje glede na zmogljivosti vgrajenih črpalk največ 55 litrov vode na sekundo. Pri Mitovšku je od marca 1976 dalje speljan iz Šklendrovca tudi začasni vodovod od novih zajetij. Skupno v Trbovljah potrebujemo vsaj 85 litrov vode na sekundo. Dnevno je potrebno 3150 m³ vode za potrebe gospodinjstev in industrije, medtem ko zbiralniki lahko sprejmejo le 840 m³, kar pomeni da bi se morali dnevno izprazniti in napolniti 3 do 4-krat. Z dolgoročnim programom razvoja je do leta 2000 predvidena gradnja šestih zbiralnikov z zmogljivostjo 3400 m³, tako da bi znašala skupna zmogljivost vseh zbiralnikov 4250 m³ pitne vode. To pa je seveda še zelo daleč. Upamo pa, da bomo s skupnimi močmi lahko te težave premagali postopoma v skladu z danimi možnostmi.

GRADBENIKI ZDRUŽENI V SOZD

Sredi decembra 1977 so se delavci štirih zasavskih delovnih organizacij, to je GIP Beton Zasavje — Zagorje, Cementarna Trbovlje, Industrija gradbenega materiala Zagorje ter Sploš-

no gradbeno podjetje Hrastnik, na referendumu osebno izjavili, da soglašajo z vstopom njihovih temeljnih oziroma delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo Gradbeno industrijski kombinat Zasavje — GIK Zasavje. V petek, 13. januarja pa so se o tem odločili še delavci GIP Beton Zasavje — TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje. Od skupno 556 zaposlenih se je referendumu udeležilo 485 delavcev oziroma 89,5 %. Velika večina le-teh se je odločila za združitev v GIK Zasavje. Tako se je v celoti doslej odločilo za združitev v novi kombinat že 2960 delavcev s področja zasavske gradbene operative in industrije gradbenega materiala.

Daniel Galuf, dipl. inž., na obhodu v jami Kotredež, VI. obzorje. (Foto A. Bregant)

HRASTNIK — JUGOMETAL

Poročali smo že, da so v jeseni preteklega leta uspešno potekali referendumi v Steklarni, Tovarni kemičnih izdelkov in v Sijaju Hrastnik, za ustanovitev poslovne skupnosti Hrastnik — Jugometal (Beograd). Dne 16. januarja t.l. se je konstituiral delavski svet poslovne skupnosti, v katerem ima vsak kolektiv dve delegatski mesti. S 1. februarjem bo torej praktično pričela z delom nova poslovna skupnost.

NA SODELAVCE NISO POZABILI

Delegati osnovnih organizacij sindikata energetike in premogovništva pri REKZ so tudi koncem leta 1977 obiskali svoje sodelavce, ki so že dalje časa na zdravljenju v raznih zdravstvenih domovih širom Slovenije. Hkrati z voščili za novo leto, so vsem tem izročili tudi manjše novoletno darilo, vsakemu po 300,00 din. Vsi bolniki, naši sodelavci, so bili obiska oziroma pozornosti sindikata zelo veseli.

INVALIDI SO ZBOROVALI

V prvi polovici decembra preteklega leta so zborovali v Delavskem domu v Trbovljah člani društva invalidov Trbovlje. Potem, ko so obravnavali delo svojih društvenih organov v preteklem obdobju, so sprejeli poslovnik o svojem delu ter finančno poročilo. Sklenili so, da bodo okrepili svojo dejavnost in pripravili program dela za naslednje obdobje. Program vsebuje tudi nadaljnjo skrb in prizadevnost društva za nadaljnjo usposabljanje in zaposlovanje, organiziranje aktivov invalidnih delavcev v OZD, proučevanje in usklajevanje posebnih, skupnih in družbenih interesov, povečanje telesnokulturne dejavnosti, nudenje pomoči socialno šibkim članom, rekreacija, stanovanjska vprašanja, itd. V preteklem letu so razvili svoj društveni prapor, katerega pokrovitelj je bila konferenca osnovnih organizacij REK Zaslave.

Indijanec je prvokrat prenočil s svojo »skvov« v hotelu. Zjutraj je začutil veliko žejo, zato je poslal ženo po kozarec vode. Ta je prišla vsa nesrečna s praznim kozarcem nazaj in se opravičila: »Nisem je mogla dobiti, kajti neki bledoličnik sedi na izviru«.

Lepše zveni

Nadaljujemo z zbranimi besedami in zvezami našega jezika, ki niso posebno dobre ali so v nasprotju z duhom slovenskega jezika. Kdor kaj da na lep jezik, se jih bo izogibal. V oklepaju je dodana pravilna oblika.

gre se za veliko vsoto (gre za veliko vsoto)
 pasti komu na hrbet (napasti koga od zadaj, zahrbtno)
 niso interesirani na vodovodu (ni jim do vodovoda)
 istotam (prav tam)
 resnica izbija na dan (udarja na dan)
 izdobaviti (dobaviti)
 ne izgleda (ni upanja, nič ne kaže)
 dosloven prevod (dobeseden)
 dotičnik (tisti)
 druhal (drhal)
 držati koga za poštenjaka (imeti)
 držati govor, predavanja (imeti)
 prisotnost duha (prisebnost)
 pred dvema leti (pred dvema letoma)
 dvomiti v uspeh (dvomiti o uspehu)
 recimo eno pametno (kakšno pametno)
 to ti enostavno prepovem (to ti kratko in malo prepovem)
 glasom poročil (po poročilih)
 globoka tema (trda, gosta)
 globoko v gozdu (daleč)
 globoko spanje (trdno)
 gorostasen (velikanski)
 gotov biti z delom (dodelati, narediti)
 suknja je gotova (narejena, sešita)
 gotove ovire (neke ovire)
 gotovi ljudje (nekateri ljudje)
 o tem je že bilo govora (je že bil govor)

Sinusitis ali vnetje obnosnih votlin

V jeseni in zimi posebno tedaj, ko prehajamo za krajše obdobje iz lepega, suhega, pa čeprav hladnega vremena v slabo, deževno, sorazmerno toplo vreme, je prehlad kot nahod, kašelj, angina, pa tudi vnetje obnosnih votlin — sinusitis imenovano, pogosten pojav, ki ga zdravnik sreča.

Mnogokrat sem v ordinaciji ob pregledu bolnika, ko sem ga vprašal kakšne težave ima, dobil odgovor: imam sinuse. Takoj sem uvidel, da bolnik nima predstave kaj naj razume pod to besedo. Mi vsi imamo sinuse, saj je to beseda, ki prevedeno pomeni razširitev, zaliv, prostor. V našem primeru po-

meni eno ali več votlin, ki se nahajajo v kosteh lobanje in to v okolici nosu. Je že tako, da ljudje praktično bolj malo vemo, odnosno nas posebno ne zanimajo posamezni deli telesa ali pa organi, dokler z njimi nimamo nikakršnih težav. Ko pa se te pojavijo, se pa počutimo nelagodno, odnosno se takoj zavemo, da nekje na določenem delu telesa ni nekaj v redu. V našem primeru nekje v notranjosti glave ali točneje v okolici nosu. Nos sam, ni zase izoliran organ. Ozko je povezan s svojo okolico in to predvsem z obnosnimi votlinami, kajti lobanjske kosti v predelu lica so votle kosti in te votline imenujemo sinuse. Normalno so ti prostori prevlečeni z rahlo tanko sluznico, ki je podobna nosni. Praktično pa nos z obnosnimi votlinami predstavlja bolj zaključeno celoto kot pa je sam zase.

Vprašamo se, koliko takih votlin je? Poleg dveh, to je na vsaki strani nosu po ena votlina v zgornji čeljusti imenovana maxilarni sinus, imamo še večjo nad nosom v čelu, imenovano čelno votlino ali frontalni sinus. Poleg teh treh večjih votlin imamo globlje še druge, isto tako tik ob nosu, ki so zelo male in so večkrat tudi prizadete. Kot vidimo, srednji del lobanje nima polne ali kompaktne kosti, temveč ima precej votlo strukturo.

Kolika pa je prostornina teh votlin? Menijo, da pri slabo razvitih votlinah ali pa otrocih, ko še lobanja ni docela razvita, znaša prostornina čeljustnih votlin dva ali tri cm^3 , pri dobro razvitih votlinah pa tudi 30 cm^3 . Vse te votline so ozko povezane med seboj in nosom z odprtini, ki jih imenujemo ostija ali ustja. To so včasih le milimetroške špranje, včasih pa so tudi večje. Skozi le-te se votline prezračujejo, se čistijo v nos in žrelo, posebno pri vnetjih, pri katerih sluznica v večji meri izceja sluz in gnoj.

Zakaj pravzaprav imamo sinuse in čemu služijo? Na ta vprašanja je dajalo odgovore že veliko učenjakov. Najpogo-

steje trde, da se s tem lajša lobanja (sinusi so izpolnjeni z zrakom) tako, da vratne mišice zmorejo opraviti vse gibe. Drugi pa trde, da služijo te votline jačanju in oblikovanju glasu odnosno zvokov. Razjasnitve tega problema pa še ni. Zanimivo je, da je pojav votlih kosti tudi pri živalih. Tako ima npr. slonova lobanja, ki ima premer tudi pol metra, poleg lobanjske votline, kjer so možgani, tudi v ostalih kosteh polno malih zračnih votlinic. Tudi volovski in ovčji rogovi so v bistvu spremenjene čelne votline. Pri človeku se obnosne votline odpirajo v nos in žrelo, pri živalih pa le v žrelo.

Vnetje obnosnih votlin se skoraj vedno začne v zvezi z nahodom. Glede na to, da je vzrokov za nahod več, je tudi vnetij obnosnih votlin ali sinusitsov več vrst. Tako so lahko vzrok prehladi, razna kemična draženja s parami in plini ter preobčutljivosti na raznovrstne agense. Lahko pa je vzrok vnetju tudi poškodba votle kosti po udarcu in izliv krvi v votlino samo. V čeljustni votlini pa je vnetju večkrat vzrok v gnilih zobeh, razpadajočih koreninah zob, ki gledajo vanjo. Ko zaradi raznih vnetij nabrekne sluznica, zapre odprtine, skozi katere poteka ventilacija in odtok. V sinusih tako nastane zastoj sluzi, gnoja itd., pa pride do vnetja — sinusitisa. Zboli lahko le ena votlina ali pa več. Najčešče zbolijo čeljustne votline in pa votlinice tik ob nosu, manjkrat čelni sinus in drugi. Seveda, da so lahko prizadete naenkrat vse obnosne votline. Težave, ki se pokažejo ob začetku vnetja so kaj različne. Ponavadi se začne s topo bolečino v predelu prizadetega sinusa, včasih pa tudi bolečine ni. Bolnik ima občutek pritiska v glavi, včasih se ga loteva omotica, posebno ko se skloni. Spremlja ga glavobol, vročina, mrzlica ga trese, nima apetita, iz nosu pa se cedi sluz ali gnoj. Pozneje, ko se odpro ustja obnosnih votlin pa se iztok še poveča in je zelo smrdeč. Iztok čuti bolnik tudi v žrelu, poseb-

no zjutraj, ko se mu preko noči nabere in ga mora zjutraj izkašljati. Neredko sledi tudi vnetje grla in hripavost. Voh je oslavljen, včasih celo okvarjen. Bolnik nima volje in se na splošno slabo počuti. Če pa so odprtine med nosom in sinusi vztrajno zaprte, obstaja nevarnost prodora infekcije v sosednje predele, kot so vnetje srednjega ušesa, vnetje očesne votline ali celo vnetje možganskih mren. Gnoj in mikrobi pogojujejo tudi razširjanje vnetja na spodaj ležeče dele dihal, kot so vnetje sapnika, bronhijev. Bronhitis z močnim kašljanjem ter hripavost velikokrat spremljajo sinusitis. Bolnikovo slabo počutje, pomanjkanje apetita, telesna oslabelost in neodpornost pa lajšajo pot nadaljnjim komplikacijam. Te na srečo niso tako pogoste, kajti velike zasluge imajo poleg hitre in uspešne zdravstvene pomoči tudi moderna zdravila kot so antibiotiki, razna zdravila proti preobčutljivosti in podobno. Seveda, da ima tudi boljše stanje zobovja, kot smo prej omenili, svojo vlogo.

Kako pa je s pojavljanjem sinusitisa pri raznih starostih? Obnosne votline so pri otrocih slabo razvite, zato tudi znaki pri njihovem vnetju niso jasno izraženi. Sinusi se razvijajo tja od 5. leta naprej, pa do 20. leta, ko so razviti dokončno. Pri enem se razvijejo večje, pri drugem pa manjše votline. Pri starejših ljudeh, kjer so sluznice tanjše, odgovor pri vnetju pa ni tako močan, do težkih slik sinusitisa ne pride, ker sluznica v ustjih ne nabrekne toliko, da bi jih popolnoma zaprla.

Pri kroničnih vnetjih ali pa pri preobčutljivosti pa pride na sluznici obnosnih votlin, prav tako kot v nosu, do sprememb tj. do pojava polipov, ki pa jih moramo operativno odstraniti.

Pri sumu na vnetje obnosnih votlin se zdravnik, posebno pa še specialist za ušesa, nos, grlo, poslužuje rentgenskih slik okostja obraza in po teh presoja, kako in kje je vnetje razširjeno. Pri tem išče, kako močno je

zasenčenje, kajti bolj ja zadebeljena sluznica in več je gnoja v sinusu, bolj je ta zasenčen.

Na podlagi slike se tudi odloči za operativni poseg v ordinaciji sami, ki ga imenujemo punkcija sinusa. Bistvo le-te je, da skozi nos s posebno za to določeno iglo predre steno čeljustne votline in pod pritiskom izpere sluz ali pa gnoj. Seveda, lahko potem te igle damo v sinus tudi zdravila. Punktiramo le čeljustne sinuse, medtem ko do ostalih zaradi njihove lege in gradnje pridemo le z operativnim posegom v bolnici.

Premnogokrat lahko nadaljnje operativne posege in komplikacije preprečujemo s punkcijami in zdravili ter toploto. Nujno pri vsem, pa čeprav enostavno zdravilo, ki ga lahko uporabljamo, je ravno toplota. Pregrevamo lahko s termoforjem, na peči, z opeko ali pa kakimi drugimi pripomočki. V ambulanti se poslužujemo pregrevanja z zato prirejenimi lučmi in pa z globinskim pregrevanjem, s tako imenovano UKV aparaturo. Tudi jemanje raznih tablet proti bolečini, proti vnetju, inhalacije kamilic ali drugih zdravilnih par, ter vkapavanje kapljic za nos kot so 1-0/0 Eferdin, Otricoten, Privin in druge pomagajo, saj z njimi povzročamo krčenje sluznice v nosu in obnosnih votlinah ter s tem omogočamo odtok sluzi in gnoja. Vsi ti pripomočki in zdravila nam pomagajo, da ta obolenja laže zdravimo doma, kajti v začetku lahko s hitro postavljeno diagnozo in odločilnim ukrepanjem prihranimo sebi in skupnosti kasnejše večje in odgovorne operativne posege, zdravljenje v bolnici ter dolgotrajni izostanek z dela ali šole.

Dr. sc. mgr. dr. Janez Kraševc
specialist otorinolaringolog
Zdravstveni dom Celje

Lakota in gripa sta pobrali knapa

Nasproti Kovačeve hiše na vrhu Ravenske vasi čepi na nasprotni strani mala hišica, ki je bila včasih zidanica. Pod njo je bil namreč v prejšnjem stoletju velik vinograd, vendar ga je letna uš, prinešena iz Amerike totalno uničila, kakor večino drugih vinogradov v Sloveniji. No, in ker ni bilo več sicer kislega zasavskega vina v zidanci, je v njej uredil skromno stanovanje starejši zakonski par. On je bil knap v trboveljskem rudniku, ona je pa gospodinjila doma. Bila pa sta brez otrok. Vsak dan, ko je prišel on iz šihta domov, je njej pripovedoval, kaj so delali v jami in kaj imajo v planu za naslednji dan. In ona ga je zvesto poslušala. Če je rekel, da bodo naslednji dan »untercuge gor devali«, je že vedela, da mora skuhati ajdove žgance in jih dobro zabeliti, da bo mož bolj močan, kajti »untercugi« so bili najtežji in močni lesovi za jamo. Tudi če je dejal: »Jutri bomo pa štreko merili, koliko smo naredili«, je vedela, da mora pripraviti lep zalogaj čika, namočenega v šnopsu, da bo boljši »frdinšt«, če ga bo malo ponudil tudi »štajgerju«. Kadar je pozimi ponoči zapadel sneg je vzela zjutraj lopato, seveda potem ko mu je skuhala zajtrk in mu skidala gor do ceste, da je lahko šel po lepem na šiht. Rada sta se imela in delila sta si dobro in slabo.

Vendar ni ostalo vedno tako. Nenadoma so pričeli knapi štrajkati. To je bil eden prvih štrajkov v Trbovljah. Stari, zgarani knap je tudi ostal doma. Po končanem štrajku so ga pa odpustili, kajti bil je star in izmozgan. Nekaj tednov je bilo kar v redu, potem pa je zmanjkalo prihrankov. Pometla sta vse predale, tudi hrane je zmanjkalo. Tisto leto je nastopila zgodnja zima in začela se je huda epidemija gripe. Najprej je zbolela ona, nato pa še

on. Za jesti ni bilo ničesar. Pa se je spomnil stari knap na lužo pred hišo, kjer so zajemali vodo. V njej so plavale otrple žabe. »Ej, Franca«, je dejal »žabji kraki so pa imenitna jed«. Zvlekel se je iz postelje, se oblekel in z grabljami polovil v luži otrple žabe. Populil jim je krake, ostalo pa je zmetal nazaj v lužo. Krake je skuhal in z ženo sta imela imenitno juho pa še meso povrhu. Toda čez dva dni jima je spet kruhilo po želodcu.

»Veš«, je dejala žena, »če so bili dobri kraki, zakaj ne bi bili še ostali deli žab?« In mož se je spet zvlekel do luže in pobral vse ostanke žab. To so bile še le dobre!

No, po par dnevih ju je pobrala gripa, mraz in glad. Šele čez dobrih štirinajst dni ju je slučajno našel oddaljeni sosed, ki jima je prinesel koline.

Pokopali so ju v Zagorju kot žrtvi gripe in pa takratnih dobrih knapovskih razmer.

Milan Kovač

Franc KOPITAR

Črni labirinti

Sive sence
umirajo v črnini —
Svetla luč
je ovenela
v večernem mraku —
večno odhajanje
noči v dan
prepojen z znojem
rudarskih teles
daleč je svetla prihodnost
črnih labirintov. . . .

Kadrovske vesti

V času od 1. decembra do 31. decembra 1977 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Patje Janez — j. vozač, Veljakovič Branislav — j. vozač, Gargagič Zuhdija — pomožni kopač, Duh Milan — strojni inženir, Čestič Ivan — j. vozač, Halili Emin — j. vozač, Halilović Ramiz — vozač.

Odšli:

Kovač Alojz, kopač — upokojen; Halili Emin, j. vozač — samovoljna prekinitev; Kunst Anton, kopač — invalidsko upokojen; Bilajac Đevad, j. vozač — samovoljna prekinitev; Merjanovič Pejo, j. vozač — samovoljna prekinitev; Odžič Mirko, j. vozač — samovoljna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Hočevar Leopold — j. vozač, Pintarič Sašo — kovinar, Zidar Anton — zunanji delavec, Baloh Zvonko — j. vozač, Franješ Marko — kopač, Husanovič Jakob — kovinar, Tripunovič Duško — kopač.

Odšli:

Rebselj Martin, j. vozač — sporazumna prekinitev; Belčič Slavko, kopač — disciplinski odpust.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Brvar Franc — j. vozač, Drnovšek Ciril — kovinar, Okič Sulejman — j. vozač, Cilenšek Iztok — j. vozač, Nikl Jurič — kopaški pomočnik.

Odšli:

Lebar Jože, kovinar — sporazumna prekinitev; Tevanovič Milorad, j. vozač — samovoljna prekinitev; Prašnikar Zdenka, kuharica — potek pogodbe; Kos Ladislav, transport. del. — disciplinski odpust; Poljakovič Mehmed, kopač — v pos. dobi s strani delavca; Modronja Smail, j. vozač — v pos. dobi s strani delavca.

TOZD TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Pošebal Alojz — kovinar, Zaletež Bogomir — transport. del.

Odšli:

Kurent Vinko, mizar — upokojen.

TOZD RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Hodžič Hasan — kopač, Kulanč Fehim — vozač.

Odšli:

Smode Miroslav, vozač — samovoljna prekinitev; Abigoni Franc, vozač — samovoljna prekinitev; Ahmičević Mersed, vozač — sporazumna prekinitev; Žnideršič Žarko, vozač — samovoljna prekinitev; Snodič Alojz, avtomehanik — sporazumna prekinitev; Kos Janko, kompresist — v zapor.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELAVNICE TRBOVLJE

Odšli:

Ostanek Karel, previjalec el. m. — umrl.

TOZD GRAMAT

Odšli:

Vajdič Dušan, pomož. opekar — potek pogodbe.

TOZD AVTOPREVOZ »ZASAVJE«

Sprejeti:

Kršlin Avgust — šofer.

TOZD RUDARSKI ŠOLSKI CENTER ZAGORJE

Sprejeti:

Šabanovič Enes — kopaški pomočnik, Perčun Janez — kopaški pomočnik, Zupan Franc — vzgojitelj.

Odšli:

Martinčič Franc, kopač — upokojen.

Marija Vidmar

Vreme v letu 1977

Vreme »napovedati« za nazaj je kar prijetno delo, nič se ne moreš zmotiti, seveda če imaš vreme in temperaturo vsak dan zapisano. To delo pa opravljamo že vrsto let. Vsak dan, naj bo delavnik ali nedelja, ob 7. uri zjutraj zapišem, koliko je v 24 urah padlo dežja ali snega, če je bila poledica ali slana, če je pihal veter, če je padala toča in koliko leži snega. Prav vsi podatki pridejo prav. In veste koliko ljudi se zanima za to? Rudarji, smučarji, šoferji, gradbeniki, toplarna in elektrarna, kmetijci in vodovodarji in vsi so enako radovedni kolikšne so padavine, kdaj jim bo zmanjkalo vode, toka ipd. Podatke pošiljamo Meteorološkemu zavodu v Ljubljano. Podatki pa so namenjeni predvsem REK Zasavje, ki jih porabi pri pridobivanju premoga v jami (vdori vode, plazovi, vodostoj in dr.).

No pa pogledjmo lansko celoletno »produkcijo« dežja in megle, snega in slane, najprej po posameznih mesecih.

V januarju

— 132,1 mm je bilo padavin;
 — 7-krat je padal sneg in 12-krat dež;
 — 14 dni je ležal sneg, najnižja temperatura v januarju je bila -6°C ;
 — na novega leta dan je bilo 12 cm snega in v mesecu je bila 2-krat megla.

V februarju

— 118,9 mm je bilo padavin;
 — 3-krat je bil sneg in 16-krat dež;
 — 3 dni je ležala snežna odeja;
 — 26. 2. se je bliskalo in grmelo;
 — 10-krat je bila megla;
 — 4. 2. najnižja temperatura -5°C .

V marcu

— 53,2 mm je bilo padavin;
 — 6-krat je bil dež in 2-krat sneg;
 — 31. marca je bila 8 cm debela snežna odeja;
 — 11 dni je bilo meglenih;
 — najnižja temperatura 1. marca -6°C .

V aprilu

— 121,5 mm je bilo padavin;
 — 13-krat je bil dež in 1-krat sneg;
 — 6-krat v mesecu je bila slana;
 — 11 dni je bilo meglenih;
 — najnižja temperatura je bila 17. 4. in to -4°C .

V maju

— 67,6 mm je bilo padavin;
 — 13 dni je bilo deževnih;
 — 5-krat je bila megla.

V juniju

— 39,2 mm je bilo padavin;
 — 6 dni je deževalo;
 — 2. junija je bila slana. Najvišja temperatura je bila ob 7. uri $+24^{\circ}\text{C}$.

V juliju

— 83,6 mm je bilo padavin;
 — 15 dni je bilo deževnih;
 — 4-krat se je bliskalo in grmelo;
 — 4-krat je bila megla;

— najvišja temperatura v mesecu je bila ob 7. uri $+22^{\circ}\text{C}$.

V avgustu

— 181,00 mm je bilo padavin;
 — 14 dni je bilo deževnih;
 — 5-krat se je bliskalo in grmelo;
 — 6-krat je ležala dopoldanska megla;
 — najvišja temperatura je bila ob 7. uri $+20^{\circ}\text{C}$.

V septembru

— 87,6 mm je bilo padavin;
 — 9-krat je deževalo;
 — 2-krat se je bliskalo in grmelo;
 — 15-krat je nad dolino ležala megla;
 — najvišja temperatura je bila ob 7. uri $+16^{\circ}\text{C}$.

V oktobru

— 55,6 mm je bilo padavin;
 — 7 dni je deževalo;
 — 2-krat je grmelo in se je bliskalo;
 — 19-krat je nad dolino ležala megla;
 — najvišja temperatura je bila ob 7. uri $+16^{\circ}\text{C}$.

V novembru

— 107,00 mm je bilo padavin;
 — 11 dni je bilo deževnih;
 — 1-krat je grmelo in se je bliskalo;
 — 13-krat je bila megla;
 — 3-krat je bila slana;
 — najnižja temperatura je bila ob 7. uri -4°C .

V decembru

— 52,2 mm je bilo padavin;
 — 9-krat je deževalo;
 — 6-krat je bila megla;
 — najnižja temperatura je bila ob 7. uri -6°C .

Če to sedaj seštejemo je bilo v letu 1977 123 deževnih in 9-krat je snežilo.

Celih 18 dni je ležal sneg (snežna odeja). Slana je padla 6-krat, in sicer zadnja 2. junija, kar je nekaj izrednega.

101 dan je v trboveljski kotlini ležala megla. Koncentracija megle ali kakor pravimo — snega v tem letu ni bilo. Tudi toča nam je to leto prizanesla.

In če sedaj pogledamo še najbolj suhe in najbolj mokre mesece pa kažejo naslednji podatki:

a) Najbolj mokri meseci so bili mm ali litrov):

Avgust 181,0
 Januar 132,1
 April 121,5
 Februar 118,9
 November 107,0

Najbolji suhi so bili (mm ali litrov):

Junij 39,2
 December 52,2
 Marec 53,2
 Oktober 55,6
 Maj 67,6
 Julij 83,6
 September 87,6

Kar da skupaj 1.099,5 mm ali prav toliko litrov na m^2 . Najbolj suh je bil mesec junij z 39,2 l vode na m^2 , najbolj moker pa avgust s 181 l vode na m^2 .

Kakor vidimo, so bile lanske padavine pod povprečjem, to se pravi, bilo je sušno leto, kajti povprečno pri nas znaša 1300 l na m^2 , torej je bilo 200 l premalo padavin. Tudi tu ni bil »plan« izpolnjen, zato bomo imeli verjetno še naprej bolj slabe oz. suhe vodovodne cevi in manj vdorov vode v jamo.

Milan Kovač

Zahvala

Ob tragični izgubi moje žene Ivanke, se sodelavcem jame Kisovec — TOZD Rudnik premo-ga Zagorje, zahvaljujem za sočustvovanje in zbrano gmotno pomoč. Posebej se zahvaljujem tovarišem Antonu Kurežu, Juriju Husiču in Jožetu Žitniku. Iskrena hvala tudi pevcem moškega pevskega zbora Loški glas iz Lok pri Zagorju za prelepo zapete žalostinke.

Ivan Čebin

Krvodajalska akcija

V času od 9. decembra do 30. decembra 1977 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

9. decembra 1977

TOZD RUDNIK PREMOGA
HRASTNIK

Šketako Stane, Potrata Ivan,
Biderman Srečko.

TOZD RUDNIK PREMOGA
TRBOVLJE

Šketako Avgust, Planko Franc,
Auflič Stane.

TOZD RUDNIK PREMOGA
ZAGORJE

Vičič Jože.

16. decembra 1977

TOZD RUDNIK PREMOGA
TRBOVLJE

Zepič Vili, Potokar Jože, Eju-
povič Kadik, Pucelj Marjan,
Goljuf Janez, Prašnikar Rajko,
Leskovšek Kazimir, Žilnik Da-
nilo, Žalar Franc, Mlinar Oto,
Lesičar Jože, Balažič Jože, Lav-
renič Ciril, Taškar Štefan, Sla-
vinec Stane, Pešelj Jakob, Fikiš
Dragiša, Skrlep Bojan, Barlič
Edvard, Grivec Rafko, Kmetič
Drago, Brkič Abdula, Ilič Ilija,
Kolar Albert, Grčar Ciril, Žab-
kar Marjan, Ričko Viki, Poto-
kar Alojz, Gros Branko, Babič
Alojz, Unger Milan, Črnivec Mi-
lan, Belak Franc, Vidrih Anton,
Linhart Zdenko, Murko Ivan,
Hriberski Jože, Frajle Martin.

TOZD RUDNIK PREMOGA
ZAGORJE

Trentelj Ignac, Ravnikar Anton,
Magdič Feliks, Korimšek Va-
lentin.

TOZD RUDNIK PREMOGA
HRASTNIK

Detič Pavel.

19. decembra 1977

TOZD RUDNIK PREMOGA
TRBOVLJE

Tabakovič Halid.

30. decembra 1977

TOZD RUDNIK PREMOGA
TRBOVLJE

Štok Željko, Toplak Daniel, Ve-
teršek Vinko, Grah Andrej, Bo-
kal Edi, Potočnik Jože, Bastič
Jože, Sladič Jože, Kozelj Mak-
similjan, Laporšek Mirko, Jer-
man Milan, Sotlar Milan, Pla-
huta Zvone, Mlinar Sandi, Kur-
tič Adi, Perič Drago, Duspara
Tadija, Hauptman Vlado, Grob-
ljar Jože, Imširovič Amir, Praš-
nikar Drago, Auflič Stane, Pin-
tar Stanko, Hrovat Janez, Bo-
rišek Marjan, Murko Milan,
Lipovšek Branko.

TOZD RUDNIK PREMOGA
ZAGORJE

Mrva Stojan, Muzjimovič Ab-
durahim, Zahirovič Dževad, Zu-
kič Ibrahim, Kolar Ivan, Praz-
nik Branko, Jesenšek Stanislav,
Magdič Franc, Ibrišimovič Kas-
mir, Zahirovič Jasmin, Matič
Nedeljko, Vidergar Karlo, Bre-
gar Branko, Saletivič Handija,
Kaljope Ivan, Obolnar Slavko,
Vedenik Božo, Kaljope Mirko,
Taškar Boris, Stariha Jože.

TOZD RŠC

Ausenik Marjan, Kukovec
Maks, Selšek Zvone.

Tovariši, darovalci krvi —
hvala vam!

Smučarska žičnica Medvednica obratuje

V soboto, 17. decembra 1977 so ob 10. uri slavnostno odprli no-
vozgrajeno smučarsko vlečnico
v Medvednici pod Javorjem
(1131 m). K otvoritvi so povabi-
li vse občane iz Zasavja. Pre-
gled opravljenega dela je ob
tej priliki orisal predsednik
odbora za izgradnjo zimsko-
športnega centra na Vrheh Cve-
to Majdič, dipl. inž., splošni
oris o pomembnosti novozgra-
jenega telesnokulturnega ob-
jekta pa je podal Slavko Jelen,
inž., predsednik skupščine te-
lesnokulturne skupnosti Trbov-
lje. Trak je prerezal ob otvorit-
vi predsednik skupščine občine
Trbovlje Janez Ocepek.

Kot investitor sta nastopala
odbor za izgradnjo zimsko-
športnega centra na Vrheh, ki
deluje pri samoupravni interes-
ni telesnokulturni skupnosti
Slovenije ter smučarsko društ-
vo Trbovlje. Svoje delo so dob-
ro opravili in dela dokončali
pravočasno, pred nastopom

Dne 17. decembra 1977 je bila slavnostno odprta nova smučarska
vlečnica Medvednica na Vrheh nad Trbovljami. O gradnji te vleč-
nice smo že poročali, prav tako tudi o njenih tehničnih karakte-
ristikah. (Foto M. C.)

prave zime. Vlečnica je dolga 465 m, postavljenih pa je 6 stebrov različnih višin ter povratna postaja. Višinska razlika znaša 156 m. Čas vožnje znaša približno 3 minute in 6 sekund, začetna zmogljivost pa je 600 oseb na uro. Ko bo žičnica v celoti dograjena in opremljena z dodatnimi obešali, bo znašala njena zmogljivost 1000 oseb na uro. Sedaj je 38 obešal, vseh pa bo 63. Glavno opremo je dobavila firma Doppelmayr. Novozgrajena vlečnica služi vsem kategorijam smučarjev, od začetnikov pa do tekmovalcev.

Pri delih in financiranju je v precejšnji meri pomagala SIS za telesno kulturo občine Trbovlje, združeno delo, mnogo prostovoljnega dela pa so opravili smučarji in drugi občani. Montažna dela so v celoti opravili domači monterji. Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k postavitvi nove vlečnice, naše čestitke in zahvala.

Zimske športne igre

Komisija za rekreacijo in šport zimskih športnih iger »Elektra«, ki deluje v okviru koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije, je sredi januarja razpisala XX. zimske športne igre »Elektra« v veleslalomu. Prireditelj teh iger je Elektronabava — Elektrotinstitut Milan Vidmar Ljubljana, izvedene pa bodo 11. februarja 1978 v Kranjski gori. Športni referenti pri osnovnih organizacijah sindikata imajo nalogo, da zberejo prijave in jih posredujejo organizatorju. Rok za prijave je 27. januar t.l., medtem ko bo žrebanje dan pred pričetkom tekmovanja. Razpisovalec je hkrati z razpisom objavil tudi starostne razrede tekmovalcev in tekmovalk, dolžino prog in splošne tekmovalne pogoje. Ni pa pozabil seveda tudi na opozorilo

glede možnosti prenočišč in ostalih zadev, ki se nanašajo posredno ali neposredno na izvedbo tekmovanja.

Hkrati je ista komisija razpisala XXI. zimske športne igre »Elektra«, za smučarske teke. Tudi te igre ima na skrbi Elektronabava in Elektrotinstitut Milan Vidmar iz Ljubljane. Te igre pa bodo 18. februarja 1978 na Črnem vrhu nad Idrijo. Tudi za te igre so bili objavljeni splošni tekmovalni pogoji vključno z ostalimi podatki, ki se nanašajo na izvedbo zimsko športnih iger.

Meddružinsko strelsko tekmovanje

V organizaciji strelske družine »Alojz HOHKRAUT« iz Trbovelj, je bilo v soboto, dne 17. decembra 1977, v počastitev Dneva JLA, na strelišču Dobrna meddružinsko strelsko tekmovanje, v streljanju z zračno puško serijske izdelave.

Nastopilo je devet petčlanskih ekip iz tekmovalne skupnosti Zasavja. Zmagala je domača I. ekipa strelske družine »Alojz Hohkraut«, z rezultatom 1319 od 1500 možnih krogov in z nad 87 % možne realizacije, kar je odličen rezultat.

S krogom manj, je drugo mesto zasedla tekmovalna ekipa strelske družine »STEKLAR« iz Hrastnika, tretje mesto pa ekipa strelske družine Rudnik, prav tako iz Hrastnika s 1278 krogi.

Med posamezniki je presenetljivo najuspešnejši strellec HRNČIČ Željko iz Hrastnika, član strelske družine »STEKLAR« z 278 krogi od 300 možnih. Drugo uvrščeni je bil priznani slovenski strellec, Ervin KORBAR iz Trbovelj z 273 krogi in tretji Vili VIDMAR iz Dola pri Hrastniku.

Značilnost tega srečanja je v izenačenosti rezultatov tako

ekipnih, kot posameznih in v močni medsebojni konkurenci, saj je med prvo in zadnjo uvrščeno ekipo, bila razlika minimalna, kot je tudi med posamezniki. To gre pripisati uigranosti ekip in pa dejstvu, da so doseženi uspehi rezultat stalnega večletnega udeleževanja in sodelovanja v ligi strelskega tekmovanja.

Organizacija tekmovanja je bila odlična, saj je med športniki vladalo pristno vzdušje, izid rezultatov pa brez kakršnihkoli reklamacij.

S tem tekmovanjem so tudi Zasavski strelci sklenili lansko tekmovalno sezono in praznovanje jubilejnih obletic, zgodovinskega pomena, kot so jubileji tovariša TITA, Ustanovnega kongresa zveze komunistov Slovenije, Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne, Zveze rezervnih vojaških starešin in drugih pomembnih datumov.

Rudi MATKO

Žreb je odločil

Uredništvo našega glasila je prejelo do vključno 7. januarja 1978 na objavljeno križanko v zadnji lanskoletni številki, to je v številki 12/77, skupno 14 rešitev.

Med reševalce, ki so križanko pravilno rešili, podeljuje uredništvo tri knjižne nagrade, ki jih prejmejo:

I. nagrado — Vili Ovnič, Dom in vrt 16, 61420 Trbovlje;

II. nagrado — Filip Kostanjevič, Trg svobode 27, 61420 Trbovlje;

III. nagrado — Ivan Restar, Krnice 7, 61430 Hrastnik.

Vsem trem nagrajencem čestitamo!

Knjižne nagrade bomo vsem trem poslali po pošti.

Rešitev novoletne križanke

Vodoravno:

OSLO, KOV, GRAMAT, KLIN, IRADA, LON, MA, OTIATER, LJUBIMEC, NAJVEČJE ŽELJE, ETA, ATAIR, RA, OČRT, ONI, VSEH NAS OB NOVEM LETU SO, PANO, TRTICA, KEOPS, TN, DERA, A, JASA, NR, K, IMAM, RP, ISKALO, ENAKOST, ARISTOTEL, BRATSTVO, KLOR, AMARO, MSTA, IONIZACIJA, NALOG, DIVIZOR, NOLDE, CENIK, PROTEZA, OSA, AKELA, BONAC, MT, JAT, TC, ILO, RUŠE, RODOPI, AZ, ZID, MANET, IVANOV, ANA, SPAKA, AGRONOMIJA, ODKOP, TI, OT, LAIK, A, PROZOR, OCET, ŠN, JASENOVAC, INDRI, PARA, MIZANTROP, OLAJ, ROG, ALPAKA, ARRAS, KALUGA, KOR, V, PROGRAMER, AŽ, SEST-DESETLETNICA, KES, T, ENOTA, YE, PANEL, OKTOBRKE REVOLUCIJE, A, RAJ, AJ, UKANA, IGOR, MRK, KRES, EARL, KL, TA, ERDOS, LT, KI, KSI, AKTINIJ, EBA, JUBILEJ KPS, IRSKA, ZLET, AMERIKA, SIDRO, AS, DURI, GO, SB, ANŠAN, RIBA, TV.

Navpično:

DP, IZSTOP, MIR, LIPICA, SVOBODA, ERA, ŠTORKLJA, VP, TITO, KOTALKE KARTUM, NASAD, BAZEN, MAT, POSETJE, BEG, ATENE, ER, OZARA, ŠMARTNO, SKIRO, OK, JAHORINA, RAČUNALNIK, DOBA, ILI, SLOVIN, AMATI, ŠEGA, ZAVETJE, EKS, LITERAT, AKSONOMETRIJA, SAS, AKJAB, ONIČ, SRAMOTNOST, OKAN, PE, KURSK, AJ, OT, SVILA, RIN, START, EKLIPSA, ITERBIJ, TOZD, JOVO, ERROL, RA, SIN, REŽANCA, AE, ADAM, NORGE, ENKA, DŠ, KARE, OAS, KC, TONI, OPART, VALKIRA, OD, LOV, ARALICA, POJAV, SANJO, TRON, VALJČEK, PROJEKTIVA, AO, MIELITIS, JERMEN, IRANEC, CL, EC, UGANKAR, GNU, TLORIS, IL, AOP, AKRA, CO, IASI, ROB, EP, STANKA, ANDRIJA, PIREJ, B, ALI, OTS, KOMA, ZAKON, LAKAJ, R, ZDA, M, ME-

NU, ATAL, O ZDRUŽENEM DELU, AMETIST, LERO, POROG, SE, ROBERT, TACA, ONKOLOG, RIGA, LAKSATIV.

V Novoletno nagradno križanko se je vrnila neljuba prepisna napaka.

Besedilo PROCES NASTAJANJA IONOV bi moralo biti pravilno vpisano za eno okence v levo, v istem okencu kot besedilo za navpično COMPUTER.

Pri žrebanju smo zato upoštevali vse tiste rešitve oziroma reševalce, ki so:

a) križanko kljub temu pravilno rešili;

b) imeli napako v rešitvi samo zaradi tega opisa.

PREKLIC

Božo Oblak se opravičujem Adolfu Ivniku, ker sem mu, dne 16. 10. 1977 pred hišo Franca Kozarja 16 v Hrastniku rekel: »smrkavec, če ne boš napeljal vode tam, kjer je bila, te bova midva spravila na žale«.

»Peter Savič se opravičujem Angeli Ivniku, ker sem ji rekel: baba s tabo nimam kaj govoriti«.

Gornji preklic objavljamo na zahtevo občinskega sodišča Trbovlje.

Zahvala

Odbor za pohod »Po poteh partizanske Ljubljane«, daje zahvalo Rudarsko elektroenergetskemu kombinatu Zasavje, za sodelovanje in pomoč pri organizaciji pohoda »Po poteh partizanske Ljubljane 1977«. Zahvalo je podpisal predsednik odbora Franc Stadler-Pepe.

HUMOR

Cene je bil togoten kar se da. »Veš«, mi je tožil, »zdravnik mi je prepovedal, da ne smem piti nobenega alkohola. Pa kaj briga mene alkohol, jaz pijem samo žganje in včasih kak glaž vina«.

Trboveljčani imajo zraven televizijskih aparatov vedno krampe. Pa veste zakaj? »Da iščejo kanale«!

Pacientka doktorju: »Silno sem prestrašena, veste to je moja prva operacija«. »To vas pa čisto razumem«, je dejal mladi kirurg, »moja tudi«.

Cene je šel k zdravniku. Po temeljitem pregledu mu je zdravnik dejal: »Z vami slabo kaže. Vi imate vodo v kolenu, kamne v ledvicah, apno v žilah in...«

»No, sedaj mi pa recite, da imam še pesek v glavi«, se je nakuhal Cene, »pa bom takoj začel zidati hišo«.

Mali Jožek opazuje novi krzneni kožuh svoje mamice in pravi: »O, ti uboga žival, koliko je morala trpeti, da si ti dobila ta plašč«. »Ti grdi mulc«, se je razjezila mamica, kako pa imenuješ svojega očeta?»

Glasilu ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Šuštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič. Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk TIKA Trbovlje.